

Täysistunto

Tiistai 6.10.2020 klo 14.02—20.20

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 20.20.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.02—15.58), toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—17.56) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.56—20.20).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 5.10.2020 antanut hallituksen esitykset HE 141-156/2020 vp, joista hallituksen esitys HE 146/2020 vp on esitys vuoden 2021 talousarvioksi.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 49, 50/2020 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 139/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Asiassa käydään ministerin esittelypuheenpuheen jälkeen debatti.

Keskustelu

14.03 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (esittelypuheenpuhe): Arvoisa puhemies! Näiden uusien ohjeiden mukaan oliko niin, puhemies, että otetaan maski pois puhuttaessa?

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Saa ottaa pois maskin. [Eduskunnasta: Ei ole pakko!]

Ei ole pakko? No, ehkä tällä kertaa. [Puhuja jättää maskin kasvoilleen — Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri päättää itse.

Puhemies! Halusin varmistaa, mikä on eduskunnan protokolla nyt, koska käsitin, että tänään oli tehty muutoksia.

Arvoisa puhemies! Olemme saaneet elää Suomessa tähän asti aika normaalia elämää, ja korona yllätti meidät kaikki siinä, mitä se elämä on sitten, kun se kovin normaalia ei ole, ja kun maailman tilannetta katsoo, niin voi sanoa, että emme ole tässä maailmassa yksin, sillä korona haastaa myös meitä joka puolella maailmaa nimenomaan siinä, mitä se elämä on, kun me puhumme uudesta normaalista.

Koronavirusepidemian ensimmäinen aalto alkoi Suomessa maaliskuussa 2020. Hallitus otti tämän jälkeen nopeasti käyttöön suosituksia normaaliolojen lainsäädäntöön ja valmiuslainsäädäntöön perustuvan rajoitustoimien kokonaisuuden, ja totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annettuun lakiin, niin sanottuun mara-lakiin, valmisteltiin maaliskuun lopussa kiireellisesti väliaikainen pykälä, jonka nojalla lähes kaikki ravitsemisliikkeet pidettiin suljettuina asiakkailta vajaat kaksi kuukautta eli 4.4.–31.5.2020. Sen jälkeen, kun hallitus otti toukokuun alussa käyttöön koronakriisin hallinnan hybridistrategian, sosiaali- ja terveysministeriö valmisteli tartuntatautilakiin väliaikaiset säännökset, joiden avulla ravintolat saatettiin avata hallitusti asiakkaille kesäkuun alussa. Eduskunta käsitteli hallituksen esityksen tuolloin pikavauhtia poikkeusolosuhteissa, ja säännökset saivat lopullisen muotoilunsa perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan laadukkaan työn tuloksena.

Lokakuun 2020 loppuun saakka voimassa olevissa tartuntatautilain pykälissä säädettiin ravitsemisliikkeille yleiset velvollisuudet tilojen ja pintojen puhdistamisesta sekä riittävän etäisyyden ylläpitämisestä, käsien puhdistamisesta ja muista asiakkaille annettavista toimintaohjeista. Ravitsemisliikkeille säädettiin myös yleinen velvollisuus järjestää kaikki tilansa, kalusteensa ja palvelukäytäntönsä niin, ettei asiakkaat altistu tartuntataudin leviämiseksi. Ravintolan velvollisuus on huolehtia, että asiakkaat kokevat olonsa turvalliseksi eikä tungosta ja ruuhkaa synny.

Käytännössä koronavirusepidemian leviämistä ravitsemisliikkeissä on estetty valtioneuvoston antamilla asetuksilla. Asetuksen valmistelun tietopohja on saatu siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ovat tuottaneet kerran viikossa tilannearvion epidemian tilasta sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Näiden tilannekuvien pohjalta ravitsemistoiminta avattiin asiakkaille 1.6.2020 siten, että ravintolat tuli sulkea kello 23, anniskelu tuli lopettaa kello 22 ja asiakasmäärät sisätiloissa oli rajattu puoleen, eli käytännössä asetuksella 401/2020 näin tehtiin.

Epidemiatilanteen parannuttua ravintoloiden aukioloa pidennettiin uudella asetuksella 22.6.2020 lukien kello 2:een. Anniskelu sallittiin kello 1:een, ja asiakkaita sallittiin kolme neljäsosaa normaalista. Ravitsemistoiminta vapautettiin kokonaan näistä rajoituksista samalla asetuksella 13.7.2020, ja kyseessä oli asetus 477/2020. Tämän asetuksen voimassaolon päätyttyä valtioneuvoston asetuksella ei säädetty syyskuun ajaksi ravitsemustoimin-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

nan aukioloa, anniskelua tai asiakasmäärää koskevia lisärajoituksia, koska Suomi oli silloin suvantovaiheissa.

Kun epidemia nyt sitten kiihtyi jo syyskuussa 2020, uusia anniskelu- ja aukioloaikarajoituksia säädettiin valtioneuvoston asetuksella ja tätä kautta lokakuussa 2020 asetuksella 675/2020. Tämän asetuksen mukaan tämän viikon torstaista lähtien ravintoloiden anniskelu loppuu keskiyöllä eli kello 24, ja ravintolat suljetaan ravintola-asiakkailta kello 1 yöllä. Ruokaa ja juomaa saa ravintoloistakin myydä ulos niin sanottuna take away -myyntinä ympäri vuorokauden.

Epidemian kiihtyminen on edellyttänyt, että hallitus linjaa myös seuraavia toimia ennakoon, ja siltä osin olemme myöskin linjanneet, että jos koronavirustilanne on jollakin alueella kiihtymisvaiheessa, tiukennetaan ravitsemisliikkeille nyt annetulla asetuksella säädettyjä rajoituksia. Tällöin ravitsemisliikkeet joutuisivat sulkemaan ovensa jo kello 23, ja alkoholijuomien anniskelu loppuisi jo kello 22. Tämän lisäksi ravitsemisliikkeiden asiakasmääriä rajoitettaisiin niin, että sisälle saisi ottaa enintään puolet suurimmasta sallitusta asiakasmäärästä.

Alueen siirtyminen epidemian kiihtymisvaiheeseen todetaan asiantuntijaviranomaisen lausunnolla, jonka antaa THL. Lausunnossa otetaan huomioon sosiaali- ja terveysministeriön asettama tilannekuva ja mallinnusryhmän sekä sairaanhoitopiirin alueellisen yhteistyöryhmän näkemys alueen epidemiologisesta tilanteesta. Tarvittaessa, jos on aihetta, valtioneuvosto säätää lausunnon perusteella asetuksella tiukemmista rajoituksista ja tarkastelee tilannetta kahden viikon ajan.

Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jossa tosiasiaa hallituksen esityksen tänään käsiteltävä tavoite ja sisältö on se, että nykyisten ravintolasäännösten voimassaoloa jatketaan sellaisenaan helmikuun 2021 loppuun. Esimerkit siitä, millä tavalla historia on osoittanut epidemian hallinnan osalta myöskin sen tärkeyden, että ravitsemisliikkeissä tapahtuvista sosiaalisista kontakteista on pyritty saamaan vähennystä, on ollut olennaista epidemian hallinnan kannalta.

On muistettava, että ravintoloista lähtöisin olevia tautiryvästyksiä on esiintynyt myös alueilla, joissa taudin ilmaantuvuus on hyvin matala. Riski siitä, että ravintoloista peräisin olevat tartuntaketjut heikentävät merkittävästi koko alueen tautitilannetta, koskee koko maata. Siksi perustason rajaukset on syytä ottaa käyttöön koko maassa.

Meistä jokainen toivoo, että koronavirusepidemiaan liittyvät rajoitukset voitaisiin kumota tai poistaa. Siihen asti, kunnes tämä on mahdollista, hallitus tekee kaikkensa tartuntataudin leviämisen estämiseksi niillä keinoilla, jotka meillä vain suinkin on käytössä, ja ravitsemustoiminnan rajoitukset ovat yksi osa tätä kokonaisuutta, ja sitä kautta on tärkeää, että ne ovat myös jatkossa käytettävissä.

Näin ollen tuomme eduskunnan käsittelyyn tämän jatkon sillä ajatuksella, että aikanaan sitten tartuntatautilainsäädännön jo lausuntokierroksella käynyt versio olisi sitten eduskunnan käytettävissä, ja tältä osin koko tartuntatautilakia päivitetäisiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta. — Ja debatin aloittaa edustaja Laiho.

14.12 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmä on päättänyt tänään toimintamallista, jolla tehostetaan ravintoloi-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

den tartuntalain mukaista valvontaa. Toimintamallin tavoitteena on puuttua täsmätoimin korostuneen riskin ravintoloihin ja riskikäyttäytymiseen. He korostavat myöskin kasvomaskin käytön tärkeyttä ja suosittavat yksityisille ammatinharjoittajille, että he vaativat sitä asiakkailtaan.

Tässä on nyt käsittelyssä 58 § tartuntatautilaista, ja tähän olisi voinut hyvin ottaa myöskin tämän kasvomaskiasian mukaan. Siitä on erityisen hyvää näyttöä maailmalta, että siitä on taudin torjunnassa merkittävä hyöty, muun muassa uusi tutkimus Etelä-Koreasta, ja tässä olisi hyvin voinut tähän tartuntatautilakiin sen ottaa mukaan, mahdollisuuden ottaa sen yhtenä työkaluna, myöskin velvoitteen kasvomaskin käyttöön. [Puhemies koputtaa] Miksi sitä ei tähän otettu, ja onko se tulossa siihen seuraavaan versioon mahdollisesti?

14.13 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemmeko me mokaamassa tämän koronatilanteen Suomessa? Me voimme tehdä rajoituksia, ja niitä toki kuuluukin tehdä — puhumme matkailukuplasta ja nyt ravintolakuplasta, mutta entä jos ne jäävätkin saippuakupliksi? On niin paljon meistä ihmisistä kiinni, millä tavalla me toimimme ja millä tavalla me käytäydymme. Yksikin koronavirusta kantava henkilö siellä ravintolassa altistaa muut ihmiset siellä, ja nyt esimerkiksi täällä laissa on paljon erilaisia rajoituksia ravintoloille, siellä puhutaan hygieniasta, jotka ovat toki jo arkipäivää ravintoloille.

Kysyisinkin teiltä, ministeri, kun kansalaisten saama informaatio on hyvin ristiriitaista — välillä THL tiedottaa, että korona ei ole niin vaarallinen kuin keväällä, että se muoto on jotenkin erilainen, ja nyt sitten tulee viestiä, että korona leviää ja täytyy tehdä lisää rajoituksia — millä tavalla saisitte tämän informaation kulkemaan sillä tavalla, että me kaikki muistaisimme ja toimisimme kuten keväällä, vastuullisesti, [Puhemies koputtaa] ja myös kasvomaskeille olisi pakko. [Puhemies koputtaa] Se olisi erittäin hyvä keino, pakko kasvomaskeille.

14.14 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): [Puhuja aloittaa puheenvuoron toisen edustajan paikalta — Välihuuto eduskunnasta — Puhuja siirtyy omalle paikalleen] Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, että tämän paikkani unohdin. — Ministeri todellakin näytti hyvää mallia käyttämällä kasvomaskia, ja uskon, että se on kotiyhteisölle semmoinen tärkeä malli tällä hetkellä, jotta maskien käyttö lisääntyisi.

Ne perustelut, jotka tässä hallituksen esityksessä ovat, ovat kaikin puolin hyvät. Ihan reunahuomiona vain totean sen, että on aika mielenkiintoista, että alkoholianniskelua rajoitetaan koronahaittojen vuoksi eikä alkoholihaittojen vuoksi. Meillä on kuollut nyt 345 henkilöä koronaan, mikä on liian suuri määrä, mutta joka vuosi kuolee noin 1 600 pelkkään alkoholiin, ja tiedetään, että aamuyön anniskelulla on yhteys alkoholin aiheuttamiin väkivallantekoihin, eli tällä todennäköisesti on positiivinen vaikutus myös tähän [Puhemies koputtaa] vielä enemmän kuolonuhreja aiheuttavaan [Puhemies koputtaa] ongelmaan.

14.15 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen, että ravintolatoimien rajoittamislakia tässä tapauksessa, jos näin lainausmerkeissä sanotaan, halutaan jatkaa, mutta haluaisin korostaa sitä, että silloin kun rajoitetaan elinkeinotoimintaa ja tässä tapauksessa aukioloaikoja ja mahdollisesti myös muuta sisältöä siinä toiminnassa, niin kyllä tämä on kuitenkin aika merkittävä rajoitus ja vaikuttaa tähän elinkeinotoiminnan kannattavuuteen erittäin merkittävästi, ja kun tästä silloin ensimmäisellä kerralla,

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

kun tämä käyttöön otettiin, perustuslakivaliokuntakin lausui, niin haluaisin sen takia korostaa tätä suhteellisuusperiaatetta ja välttämättömyysperiaatetta. Eli kun näitä rajoituksia tehdään, niin pitäisi aina katsoa, että ne ovat sellaisia, jotka ovat oikeasti tehokkaita sen viruksen leviämisen estämiseksi, ja toisaalta niitä pitäisi tehdä ainoastaan silloin, kun ne ovat välttämättömiä. Sen takia haluan korostaa erityisesti tässä esityksessä myös tekstistä ilmenevää asiaa, että näitä rajoituksia sovellettaisiin [Puhemies koputtaa] vain niillä alueilla, joilla se on välttämätöntä. [Puhemies koputtaa]

14.17 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Virusopin professori Olli Vapalahti totesi Iltalehdessä 8. syyskuuta: ”Jos suomalaisilla on virusta ja he ovat tiiviissä kanssakäymisessä, virus leviää” — kovin itsestäänselvä mutta hyvin merkittävä toteamus. Kysymys on nyt siitä, millainen keinovalikoima meillä on. Eri maat ovat valinneet erilaisia keinoja. Englannissa on kuuden hengen maksimikokoontumisrajoitus, Pariisissa suljettiin juuri ravitsemusliikkeet kokonaan, Suomessakin Vaasassa ollaan siirtymässä etäkouluihin. Tällä hetkellä tartunnat ovat tuplautuneet kahden viikon välein, ja jos suoraan matemaattisesti ennustamme, niin joulukuusta näyttää hirvittävältä. En usko, että niin kuitenkään käy, eli jotain on tehtävä. Tässä on nyt yksi toimenpide. Se ei ole miellyttävä, se on elinkeinolle todellista myrkyä. Mutta se on sellainen järkevä toimenpide, jolla kuitenkin voidaan tätä hillitä. Itse odotan nyt eniten pikatestien tuloa. Se mullistaisi koko tämän tilanteen. [Puhemies koputtaa] Me voisimme vaikka viikoittain jokainen ottaa halvan pikatestin, ja silloin meidän elämä olisi [Puhemies koputtaa] kovin toisenlaista.

14.18 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on tänään tosiaan raportoitu 227 uutta koronavirustartuntaa ja viimeisen 14 päivän aikana tartuntoja on raportoitu 876 tapausta enemmän kuin aiempien kahden viikon aikana. Tämäkin vahvistaa, että nyt säädettävät rajoitukset koskien ravintolatoimintaa ovat välttämättömiä. Jokaisen on nyt syytä ymmärtää, että tilanne on vakava. Olemme jälleen tilanteessa, jossa tarvitaan kykyä yhteistyöhön ja sitä, että ihmiset saavat realistista ja oikea-aikaista tietoa siitä, mitä hygieniavaatimuksia ja rajoituksia on noudatettava. Viestintään on panostettava. Valitettavasti toivotusti ei ole toteutunut se, että turvavälit, maskisuositukset ja muut hygieniasuositukset olisivat pitäneet. Näistä huolehtimisessa on toki vastuu myös elinkeinonharjoittajilla, mutta heidän ei voi vaikuttaa kaikkeen, ja vastuu on nyt meistä jokaisella. Yrittäjät tulevat tarvitsemaan jälleen pahentuneessa tilanteessa tukea, ja sen valmistelu on äärimmäisen tärkeää. [Puhemies koputtaa] Rajoitukset on kuitenkin nyt säädettävä [Puhemies koputtaa] taudin leviämisen ja epidemian ehkäisemiseksi, jos se vielä — ja toivottavasti — on mahdollista.

14.19 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ravintolala on ollut ja valitettavasti näyttää olevan jatkossakin koronaepidemian suurimpia kärsijöitä, ja kyllähän meidän on tehtävä kaikkemme sen osalta, että 90-luvun laman virheitä ei toisteta ja puolustetaan työpaikkoja tämänkin kriisin yhteydessä.

Tällä hetkellä valitettavasti ravintoloihin on liitetty runsaastikin tartuntaketjuja meillä täällä Suomessa, samoin kuin toki muuallakin Euroopassa, ja väistämättä meiltä edellytetään asianmukaisia toimia. Olen itse pohtinut sitä, että kun moni ravintoloitsija on ottanut yhteyttä ja ollut kovasti huolissaan, miten jatkossa toimitaan, niin ehkä jollakin tavalla joudutaan myöskin innovoimaan sitä toimintaa ja tekemistä. Aiemmin meidän ravintolat ei-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

vät kuitenkin olleet auki kuin sinne kahteentoista ja pärjättiin aiempinakin aikoina. Ehkä pitäisi vähän miettiä ja katsoa historiaankin, miten on toimittu ennen. — Kiitos.

14.21 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Fru talman, arvoisa rouva puhemies! Koronatilanne Ahvenanmaalla on onneksi erittäin hyvä. Meillä on ollut yksi koronatapaus viimeisten kahden ja puolen kuukauden aikana. Siksi ahvenanmaalaisten on ollut vaikea ymmärtää logiikkaa, että ravintoloiden aukioloaikoja täytyy rajoittaa myös siellä, varsinkin kun ravintoloiden sääntely kuuluu Ahvenanmaan omaan toimivaltaan. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta on vahvistanut, että koronarajoitusten pitää olla välttämättömiä ja alueellisten poikkeusten tulee olla mahdollisia. Ahvenanmaata tulee myös kuulla päätöksissä, jotka koskevat sitä. Millä tavalla Ahvenanmaan osallistuminen päätöksentekoon on varmistettu? Miksei anneta Ahvenanmaan itsehallinnon sosiaali- ja terveysviranomaisille mahdollisuutta tehdä tämä päätös itse, jos ja kun on tarve?

14.21 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiukat rajoitustoimet ovat yksi tekijä siinä, miksi Suomi ei ole vaipunut yhtä karmivaan inhimillisten tragedioiden määrään kuin monessa muussa maassa. Siinä mielessä me olemme onnistuneet tämän koronan torjunnan toimissa. Toki siinä on vaakakuppina se, että elinkeino kärsii samanaikaisesti, mutta itse kun olin esimerkiksi Keski-Suomessa nyt viikonloppuna työmatkalla, niin kahtena iltana näin hotellissa, kuinka viitisenkymmentä ihmistä iltakymmeneltä laulaa karaokea sylikkään siellä monta tuntia yhdessä, ikään kuin mitään koronapelkoa ei olisikaan. Siinä mielessä ymmärrän tämän, että ihmiset eivät välttämättä enää koe tätä niin uhkaavana kuin aikaisemmin, ja jos se viesti sitten jollekin on tullut väääräksi siitä, että tämä ei olekaan niin vakava sairaus enää, niin tämä pitäisi jollakin tavalla oikaista.

Olisin kysynyt ministeriltä myös siitä, että kun HUS antaa erilaisia ohjeita kuin THL maskien käytöstä ja suosituksista, niin onko se mennyt niin, että HUS rupeaa suosittelemaan omalta osaltaan omalla sairaanhoitopiirillään, miten maskeja käytetään tai [Puhemies koputtaa] ei käytetä.

Kiitän lopuksi ministeriä siitä, että olette toiminut ponnekkaisesti [Puhemies koputtaa] ja hyvin onnistunut tässä toimessa tämän koronatyön parissa.

14.23 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronan torjunnassa on onnistuttava, sillä taudin leviämisen on vakavia seurauksia sekä ihmisten terveydelle että myöskin taloudelle. Siinä mielessä on todella tärkeää, että opimme keväästä sen, että pyrimme hakemaan sellaisia keinoja, joilla me emme joudu sulkemaan koko maata vaan joilla pystyttäisiin samanaikaisesti pitämään yhteiskuntaa avoinna, eli testausta, jäljitystä, maskien käyttöä tulee viedä voimallisesti eteenpäin.

Kokoomus on esittänyt tässä yhteydessä muun muassa testitakuuta ja kasvomaskien alvialennusta. Viranomaisten ohjeitten tulee olla selkeitä ja täsmällisiä, ja lisäksi yhteistyön on toimittava saumattomasti.

Osana tätä kokonaisuutta pöydälle nousevat väistämättä myöskin ravintolat, joissa on tapahtunut altistumisia eri puolilla Suomea. Hallituksen päätös rajoittaa ravintoloitten toimintaa on tässä epidemiatilanteessa ymmärrettävä, mutta se uhkaa viedä alalta jopa 20 000 työpaikkaa, mikä on huolestuttava asia.

Kokoomuksen mielestä ravintoloita koskevien rajoitusten tulee perustua epidemian torjunnan [Puhemies koputtaa] ja riskien kannalta välttämättömiin toimiin, ja niissä on käy-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tettävä alueellista harkintaa. [Puhemies koputtaa] Samalla kun kustannustukea ollaan valmistelemassa, niin kysyn, [Puhemies koputtaa] ollaanko hallituksessa vihdoin valmiita ravintoloitten ja pienpanimoitten [Puhemies: Aika!] ulosmyynnin laajentamiseen näitten yritysten ja työpaikkojen pelastamiseksi.

14.24 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa ministerin esittelypuheenvuorossa kuultiin, huolestuttava tilanne meillä tällä hetkellä on jälleen käsissämme Suomessa, ja toivon mukaan tilanne ei koko ajan vaan äidy pahemmaksi. Haluankin tässä yhteydessä vedota ihan jokaiseen suomalaiseen, että todellakin mietittäisiin sitä omaa toimintaa ja käyttäytymistä, koska jokaisella meillä on avaimet käsissämme siihen, miten tämä tilanne etenee.

Nyt puhutaan ravitsemusalasta ja siihen liittyvistä rajoituksista. Tietysti me taiteilemme koko ajan tämän epidemian hoidossa talouden ja tämän epidemian kanssa. Myös näistä rajoituksista tulee väistämättä jälleen iskua ravitsemusalalle, ja se huoli meillä on yhteinen. On kuitenkin korostettava, että nämä toimet ovat välttämättömiä. Hallitus ei tee toimia, joita se ei näe välttämättömäksi. Jos halutaan tätä koronaepidemiaa hoitaa, niin kaikkein tärkeintä on hoitaa nimenomaan sitä epidemiaa — [Puhemies koputtaa] silloin hoidetaan myös taloutta.

14.25 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin valitettavaa, että olemme jälleen tilanteessa, jossa epidemia on pahenevassa vaiheessa, ja nämä päätökset, joita nyt joudutaan tekemään, ovat kaikille varmasti vaikeita, mutta ne ovat täysin, kuten äsken edustaja Viljasen puheenvuorossa kuultiin, välttämättömiä, jotta voimme hillitä taudin leviämistä parhaalla mahdollisella tavalla ja turvata näin väestön terveyttä. Haluan kuitenkin korostaa, että nämä rajoitustoimet, joita nytkin ollaan tekemässä, osuvat jälleen niille aloille, joita korona on rajoitustoimineen koetellut jo keväästä saakka. Ravintola-alan, yökerhojen, tapahtuma-alan yrittäjien ja esimerkiksi myös niihin liittyvää järjestyksenvalvontaa hoitavien yritysten tilanne on aika huolestuttava, ja ajattelen, että tämän kriisin läpi meidän tulee onnistua kantamaan nämä yrittäjät ja yritykset ja ne työntekijät. Meidän tulee siis kohdentaa jatkossakin riittäviä tukitoimia näille aloille, joiden toimeentulo on nyt vähentynyt tai jopa kokonaan ehtynyt näiden rajoitusten myötä. Meidän tulee mahdollistaa uusia alkuja tämän epidemian aikana mutta myös sen jälkeen vielä pitkään, jotta nämä yrittäjät ja ehkä heidän elämäntyönsä saadaan pelastettua tai ainakin aloitettua uudestaan.

Haluan kuitenkin loppuun korostaa: [Puhemies koputtaa] kuten tässä kuultiin, meillä kaikilla on nyt keinot ja vastuu noudattaa [Puhemies koputtaa] ohjeita, jotta epidemiaa saadaan hillittyä.

14.27 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti syksyn myötä koronatilanne on tosiaan heikentynyt. Ravintolat ovat tehneet jo tähän asti valtavasti poikkeusjärjestelyjä, mistä iso kiitos, ja ne ovat varmasti osaltaan kyllä totta kai lisänneet koronaturvallisuutta. Silti tauti jyllää. Korona on yhä vaarallinen, ja meidän tulee tietysti suhtautua siihen edelleen vakavasti.

Tällaiset tarkasti kohdennetut toimenpiteet ovat mielestäni loogista jatkoa hallituksen hybridistrategialle — siis testaa, jäljitä, eristä ja hoida — jossa tavoitteena on hillitä epide-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

miaa mahdollisimman vähän ihmisiä, yrityksiä, yhteiskuntaa ja perusoikeuksien toteutusta haittaavasti.

Välttämättömyysnäkökulmasta puhui edustaja Lohi hyvin. Tässä kohtaa se näkyy nyt ehkä siinä, että tämä alueellisuusnäkökulma [Puhemies koputtaa] on siinä, että kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla on mahdollisuus hiukan ankarampiin rajoituksiin.

14.28 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan toivottaa hyvää omaishoitajien päivää ja muistuttaa, että omaishoitajat olisi huomioitava myös koronavaiheeseen aikana.

Mitä näihin ravintolarajoituksiin tulee, niin tärkeintä tässä poikkeuksellisessa tilanteessa olisi johdonmukaisuus ja selkeä viestintä ja se, että löytyisi lääketieteelliset ja yleensäkin tieteelliset perusteet ja näytöt näille toimille, mitä tehdään, ja että ne olisivat tarkasti kohdennettuja toisin kuin ehkä nyt tässä esityksessä varsinaisesti ovat.

Tästä alueellisuudesta jo mainittiinkin, mutta onko tässä huomioitu ravintolatyypit ja se, minkätyyppiset ravintolat ovat todennäköisimpiä tartuntojen lähteitä ja mitkä sitten eivät ole? Perustuuko tämä nyt jonkinlaiseen tietoon, vai onko tämäkin esitys heittämällä laadittu, kuten hallituksen toimet tähän asti ovat olleet? Miten vaikuttaisi aukioloajan muuttaminen 24:ään, 23:een tai 01:een? Montako tartuntaa, montako kuolemaa edes parhaan arvion mukaan sillä estettäisiin? Näihin kysymyksiin meidän täytyisi tässä salissa saada vastauksia, koska me vakavasti ottaen laadimme täällä lakeja emmekä heitä mielipiteitä.

14.29 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esillä oleva lakiesitys tulee ainakin meidän osaltamme Pohjanmaalla nyt oikeaan aikaan, eli meillä oli sellainen tilanne tuolla Pohjanmaalla ja Vaasan alueella, että, voisiko sanoa, seitsemän kuukauden aikana oli vähän sellaista näkemystä, että eihän se Pohjanmaalle tämä korona tule, koska noin viikko sitten vielä seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana meillä oli näitä tartuntatapauksia noin sata. Nyt tilanne on se, että kahden vuorokauden aikana tartuntatapauksia on tullut jo 132, ja tämä kertoo siitä, että mikään alue ei ole turvassa koronalta, vaan se voi tulla ihan mihinkä tahansa maakuntaan, ihan mihinkä tahansa kaupunkiin ja levitä todella nopeasti.

Valitettavasti nämä Vaasan tapauksetkin ovat lähteneet opiskelijajuhlista ja niiden jälkeisistä yökerho-, ravintolatapauksista, ja siinä suhteessa näen, [Puhemies koputtaa] että tämä lakiesitys on tähän kohtaan erittäin hyvä.

14.30 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä tässä salissa ja koko Suomessa uskoakseni on yhteinen tavoite, että pystytään estämään koronan leviämistä ja samalla kuitenkin pyritään pitämään Suomi mahdollisimman hyvin auki ja pyörät pyörimässä. Tämän tasapainon hakeminen ei ole kenellekään, ei myöskään Suomen hallitukselle, helppoa.

Kuitenkin kysyn: kun nyt tässä ravintoloiden kohdalla esitätte, että valtioneuvosto voisi erikseen antamallaan päätöksellä tiukentaa näitä aukioloaikasäädöksiä siellä, missä tämä epidemia on jo kiihtymisvaiheessa, niin olisiko tähän myös sisällytettävä sellainen säädös, että siellä, missä nähdään, että ei ole vastaavaa tarvetta edes siihen sääntelyyn, mitä tässä asetuksessa on, valtioneuvosto voisi erikseen antamallaan päätöksellä sitten lieventää näitä rajoituksia, koska kuten täällä on sanottu, niin eduskunnassa on korostettu tätä välttämättömyyttä ja myös alueellista harkintaa?

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

14.31 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näitten säädösten jatkamiselle on varmasti täysi perusteensa. Tuossa edustaja Zyskowicz lähti miettimään tätä oikeasuhtaisuutta ja sitä, onko sitä huomioitu, ja ainakin itse löydän täältä tekstistä kohdan, jossa nimenomaisesti viitataan tähän perustuslakivaliokunnan näkemykseen, että kun on tällainen epidemia, joka vuoroin kiihtyy, vuoroin laantuu, niin nimenomaisesti tässä pystytään joustavasti menettelemään sen suhteen. Ja tämä alueellisuuden huomioiminen on minun mielestäni tässä yksi tärkeimpiä asioita.

Mutta tiedämme tänään uutisten perusteella sen, että pääkaupunkiseudulla on ruvettu näitä korkean riskin ravintoloita erityisellä tavalla käymään läpi, ja mietinkin sitä, pitäisikö tätä lähestymistapaa nyt ajatella nimenomaan niin, että ruokaravintolat ovat kuitenkin aika lailla erilaisessa kategoriassa kuin jos ajatellaan aamuyön yökerhoja tai baareja, joissa vielä alkoholitarjoilua on runsaasti [Puhemies koputtaa] esillä. Elikkä pitäisikö ajatella niin, [Puhemies koputtaa] että näissä voitaisiin vähän myöskin ravintolatyypin mukaisesti katsoa, missä ravintoloissa ne todelliset riskikeskittymät ovat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan ministerille puheenvuoron. — Ministeri, 3 minuuttia. — Ja sitten jatketaan debattia.

14.33 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Minusta eduskunnan keskustelu on ollut erittäin antoisaa nimenomaan siitä näkökulmasta, jonka itse asiassa edustaja Niikko tuossa toi omassa puheenvuorossaan esiin. Kyllä meidän kaikkien keskeinen tehtävä on pitää huolta siitä, että koronan leviämisen estämiseksi tehdään kaikki, mikä on tehtävissä.

Edustaja Berg kiteytti sen siihen, että kukaan ei tiedä, onko joku alue oikeasti suojassa pitkällä aikataululla, kun tilanne voi muuttua kahdessakin päivässä. Sen me olemme nyt nähneet Vaasassa, eli tällaiset lukemat, jotka Vaasassa tällä hetkellä ovat, ovat johtaneet myös siihen, että hyvin nopeasti terveysviranomaiset ja myöskin päättäjät ovat joutuneet toimimaan. Ja mitä nopeammin me pystymme toimimaan, mitä enemmän meillä on työkaluja toiminnassa, sitä parempiin lopputuloksiin me pääsemme.

Tältä osin on tärkeää, että tämä vallitseva työkalu, jolla me olemme tähän asti tätä epidemiaa hallinneet, olisi käytettävissä myöskin syksyn niinä kuukausina, jotka ovat edessä, eli käytännössä marraskuun ja joulukuun osalta. Jos tartuntatautilain päivitys ei siksi jouda eduskunnasta — todennäköisesti ei — eteenpäin, niin on selvää, että meillä tarvitsee olla tämä toimintatapa olemassa. Ja tältä osin on hyvin tärkeää se, että me pidämme siitä kiinni, että kaikki tämän lain nojalla tehtävät toimet ovat nimenomaan täysin välttämättömiä, ja sen takia myös omalta osaltani perustelin tämän asetuksen taseisia toimia käymällä läpi sen, miksi missäkin tilanteessa tehtiin sitä, mitä tehtiin.

Ja nyt ollaan jälleen siinä tilanteessa, että suvantovaihe on kääntynyt Suomessa tilanteeseen, että me menemme kovalla vauhdilla kohti näitä kiihtyvän epidemian alueita, joista meillä on jo merkkejä myöskin Suomessa. Tältä osin me tarvitsemme sääntelyä, joka lähtee nimenomaan siitä eduskunnan pohjafilosofiasta liikkeelle, että me tarkastelemme, niin kuin edustaja Zyskowicz sanoi, alueellisista tarpeista ja alueellisista tilanteista käsin, ja sitä tässä tehdään. Sehän oli se eduskunnan perustuslakivaliokunnan tärkeä toinen huomio tämän välttämättömyyden ohella, ja tässä on nyt tarkasteltu sitä, että tämä on lähtökohdaltaan uusi normaali, välttämätön koko maassa sen takia, että nämä tautiryppäät, jotka tulevat, voivat koskettaa mitä tahansa maakuntaa, ja jos ravitsemusliikkeissä tämä tilan-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

ne vielä pahenee, niin me voimme saada aikaan todellisen epidemian, ja me olemme nähneet näitä eri puolilla Suomea. Ja toivon, että myös eduskunnassa tunnustetaan se tosiasia, että epidemian hallinnan näkökulmasta tällä työkalulla on merkitystä.

Maskipakosta kysyi edustaja Laiho, ja totean, että tämä esitys on muuttumaton, sen takia tähän ei ole tuotu muita tartuntatautitarpeita, olivatpa ne maskiasioita tai joitain muita, ja tässä yhteydessä me emme käsittele maskeja vaan me käsittelemme tätä ravitsemusliikelle tarkoitettua toimenpidettä.

Edustaja Juvonen kysyi, miten tämä tilanne eroaa kevästä. Kyllä tämä eroaa siinä, että silloin nämä toimet olivat valtakunnallisia ja sitä kautta ne olivat valmiuslailla tehtyjä, ja nyt tämä vetovastuu on alueilla. Se on tämä ero.

14.36 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi kiva kylä tietää, onko ravintoloitten tukijärjestelmään tehty nyt etukäteen jo jotain, ettei käy niin kuin edellisellä kerralla, että ravintolat olivat ensimmäisten joukossa kärsijöinä ja viimeisten joukossa suurin piirtein, jotka saivat tukea.

Minä toivoisin, että tätä pystyttäisiin katsomaan laajemminkin, eikä niin, että kaikki mahdolliset ravintolat laitetaan samaan ryppääseen, koska tilanne on aivan eri esimerkiksi jossakin liikenneasemassa, koska siellä nimenomaan puolen yön jälkeen jopa normaalistiakin on väkeä vähemmän, niin siinä ei ole oikein minkäänlaista järkevyyttä, että se liikenneasema suljetaan. Ja muutenkin tässä tulee se ongelma, että jos katsotaan liian suppeasti tätä hommaa, niin monessa paikkaa se ei tule toteutumaan sitten toivotulla tavalla kuitenkaan, koska siitä aiheutuu taloudellisia tappioita ihan järkyttävästi. Näistä nuorisojutuista, [Puhemies koputtaa] mistä oli äskenkin puhetta, niin ei se tartunta aina välttämättä edes ravintolasta tule.

14.37 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme siinä tilanteessa, että epidemia kiihtyy, ja näin ollen joudumme taas pohtimaan näitä rajoituksia. Lähtisin siitä, että nimenomaan alueellinen joustavuus on hyvin tärkeää, jopa niin, että ravintolakohtainen joustavuuskin voisi tulla kyseeseen, koska nythän on niin, että kaikki ravintolat eivät toimi yhtä hyvin — jotkut toimivat paremmin, jotkut huonommin. Ja on erilaisia käytäntöjä myöskin — voidaan ottaa käyttöön kertakäyttöruokalistoja, QR-ladattavia ruokalistoja, voidaan laittaa pleksejä pöytien väliin ja niin edelleen. Eliikkä niitä ravintoloita, jotka toimivat hyvin, ei tietenkään pitäisi sulkea.

Ymmärrän hyvin sen, että yökerhot ovat tässä nyt suurennuslasin alla, mutta kannan huolta 20 000 työpaikasta, jotka tähän liittyvät, ja myöskin siitä, että sitten se juominen ja seuranpito siirtyvät yksityiskoteihin.

Näin ollen kysyisin teiltä, ministeri: mitä mieltä olette tästä alkoholin ulosmyyntioikeuden laajentamisesta enintään 16-prosenttisiin tuotteisiin ja toisaalta myöskin [Puhemies koputtaa] ravintola-anniskelun arvonlisäveron alentamisesta määräaikaaisesti?

14.38 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä ei ole toista kertaa varaa poikkeuslailla pistää Suomea kiinni. Se keväällä koettiin, ja sen taloudelliset ja työllisyysvaikutukset olivat merkittävät. Siksi tämä malli, jotta alueellisin rajoituksin ja hallituksen yksittäisillä päätöksillä, niin kuin tänään, sitten edetään tässä epidemian torjunnassa.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Huoli on tietysti vähän myös ihmisten asenteista tällä hetkellä, erityisesti nuorten osalta. Selvästikin on havaittavissa, että nyt on vähän turnausväsymystä päällä ja että jokaiselta suomalaiselta tarvitaan vähän ryhtiliikettä, erityisesti tämän epidemian vakavuuden huomioimista.

Ravintola- ja palvelualahan tässä nyt on taas jälleen kerran vaikeuksissa, mutta uskotaan, että näillä alueellisilla ja yksittäisillä rajoitustoimenpiteillä ne työpaikat pystyttäisiin kumminkin pitämään.

14.39 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eri maat toimivat tässä koronataistelussa erilaisissa maastoissa, ja Suomessakin on erilaisia maastoja. Tilanne on vakava — tasapainottelemme taudin leviämisen ja yhteiskunnan auki pitämisen välillä.

Tarvitsemme selkeitä ohjeita, joilla estämme leviämistä ja suojelemme riskiryhmiä. Viestinnän runsaus turruttaa, siksi tarvitaan selkokielistä ohjeistusta.

Tässä on kysymys myös elinkeinovapaudesta ja sen rajoittamisesta. Perustuslakivaliokunta onkin painottanut rajoitustoimien välttämättömyyttä ja alueellisten päätösten tekemisen tärkeyttä. Kun rajoituksia sovelletaan vain niillä alueilla, joissa ne ovat välttämättömiä, ja niihin paikkoihin, joissa on aito riski altistua, tarvitaan viranomaisten kiinteää yhteistyötä.

Kouluissa on saatu vain muutama tartunta. On tärkeää, että etäkouluun [Puhemies koputtaa] siirtymisen kynnyks on korkea. Kysyn ministeriltä: onko viranomaisten kesken yhteistyötä näissä asioissa?

14.41 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa jäi sen verran ministerille viikon vinkiksi sanomatta, että olisiko meillä mahdollisuus yhteistyössä meidän mediatoimijoidemme kanssa luoda nyt nopeasti ihan selkeä yksinkertainen kampanja, jolla valistettaisiin suomalaisia niin, että me saisimme nämä ketjut katkeamaan ja saisimme katkaistua tämän kierteen, joka selvästi pyörii nyt tämän koronan leviämisen osalta, niin että se täällä mainittu turnausväsymys ja henkinen marssimurtuma saataisiin korjattua, että saadaan tauti kuriin ja yritykset pystyvät jatkamaan toimintaansa. Se on meistä jokaisesta kansalaisesta kiinni, ja siihen vastuuseen pitää meitä herätellä, vaikka hengellisin johtajin, jos ei muu auta, mutta jos nyt yritettäisiin näitä kaupallisia ja valtion tukemia medioita. — Kiitos.

14.42 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä uusin suunnitelma rajoittaa ravintoloiden toimintaa ajaa siis todellakin ravintola-alaa entistä syvempään ahdinkoon ja, kuten on jo useampaan otteeseen kuultu, uhkaa viedä arvioiden mukaan alalta tuhansia ja tuhansia työpaikkoja.

Edustaja Kauma nosti jo hyvin esiin kokoomuksen keväällä esittämät toimet ravintola-alan toimintaedellytysten turvaamiseksi eli ulosmyyntioikeuden laajentamisen ja anniskelun arvonnäköveron alentamisen. Hallituspuolueistahan ainakin vihreät ja keskusta ovat julkisesti ilmoittaneet tukevansa ulosmyynnin laajentamista, vaikka keväällä äänestivätkin kokoomuksen ehdotusta vastaan. [Ben Zyskowiec: Puheissa tukevat!] Nämä toimet eivät tietenkään yksinään riitä ratkaisemaan koko tilannetta, mutta monelle ravintolalle ja panimolle tällainen olisi juuri ehkä se pieni valonsäde, jonka turvin tästä pimeydestä pystyisi

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

selviytymään. Kysynkin: ollaanko hallituksessa vihdoinkin valmiita näihin toimiin alan yritysten ja työpaikkojen pelastamiseksi?

14.43 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan tuoda sellaisen pienen vertailun esille: Jos mietitään sitä, että on hyvin valvottu ravintola, siellä hyvin noudatettu etäisyys ynnä muu. Onko parempi vaihtoehto sulkea nämä kuin se, että nuoret siirtyvät esimerkiksi suljettuihin, sähköttömiin tehdastiloihin monisatapäisine joukkoihin, ja siellä aivan varmasti ovat etäisyydet jotakin muuta kuin valvottua ja lisäksi turvallisuus muutenkin on erittäin huono. Tällainen asia myöskin pohdittavaksi.

14.44 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ansiokkaasti pohdittu tätä kokonaisuutta. Haluaisin tuoda keskusteluun yhden lisäkulman, jota ei ole nyt tänään ainakaan kuulunut. Rokoterapporteista huomaa, että tämä tilanne saattaa jatkua tällaisena vielä noin vuoden. Rokotteet eivät välttämättä anna immuniteettia vaan ainoastaan heikentävät virusta, ja se voi edelleen tarttua siihen ihmiseen, joka on rokotettu. Ja koska olemme noin vuoden tällä perusteella tässä kamppailemassa, niin millaisia kansainvälisiä standardeja on jo kehitetty ravintola-alalle, jotta tällaisia standardeja voitaisiin tuoda Suomeen, että nämä ravintolat ja muut elinkeinot pystyttäisiin pitämään auki? Tällainen kysymys ministerille. — Kiitos.

14.45 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ravintolat eivät valitettavasti tule selviämään näistä rajoitustoimista. Te, arvoisa hallitus, olette korostaneet alueellisia ja paikallisia toimia, ja nyt pitää kysyä, miksi näitä toimia ei ravintoloiden kohdalla tehdä alueellisesti. Asetus on määritelty koko Suomea kattavaksi, ja nyt pitää kysyä, voiko perustuslain suomaa elinkeinovapautta rajoittaa näin rajusti vain varmuuden vuoksi koko maassa. Kysyisin ministeriltä uudestaan: onko mahdollista tulla alaspäin eli höllentää näitä rajoitustoimia niillä alueilla, joilla korona ei ole näin laajasti levinnyt?

Tällä on isot vaikutukset myös tapahtuma-alaan, artisteille ja muusikoille mutta myös matkailuun, ja Lapin matkailulla on iso huoli. Edustaja Heikki Autto on esittänyt, että pelkkä lähtötestaus ja tulotestaus riittäisivät Suomeen tullessa eikä näin enää tulisi karanteenia. Tämä olisi yksi oleellinen toimenpide, jolla voitaisiin helpottaa myös Lapin matkailun tilannetta.

14.46 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti olemme taas siinä tilanteessa, että joudumme keskustelemaan rajoituskeinoista. On hyvä ymmärtää kuitenkin, että tilanne on erittäin vakava. Alueellisia tartuntaketjuja on ilmaantunut joka puolelle Suomea, myös meille Keski-Suomeen. Epidemiapesäkkeiden ilmaantumisia ei ole mahdollista ennustaa etukäteen. Tästä syystä on tärkeää, että nopea reagointi on eri puolilla Suomea mahdollista.

Ravitsemusliikkeiden toiminnan rajoittamista koskevat säännökset on valmisteltu perustuen tämän vuoden aikana koronasta ja sen leviämisestä saatuihin tietoihin. Kaikki käytettävissä olevat kansainväliset ja kansalliset tiedot viittaavat siihen, että ravintolat ja baarit ovat tartuntariskin muodostavia tiloja. Baarien laajat altistamistilanteet vaikeuttavat tällä hetkellä altistuneiden jäljittämistä ja karanteeniin asettamista, mikä muodostaa huomattavan ison riskin epidemian kiihtymiselle. Meidän onkin tuotava takaisin keväinen asen-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

teemme, jossa me pyrimme aidosti vähentämään kontakteja ja turvaamaan itsemme [Puhemies koputtaa] sekä muiden turvallisuuden. Tässä työssä meitä kaikkia tarvitaan.

14.47 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin ymmärrettävää, että hallitus yrittää nyt reagoida siihen pahentuneeseen tautitilanteeseen, joka varsinkin täällä Uudellamaalla ja monella muullakin paikkakunnalla on. Toiveeni vain olisi se, että hieman aikaisemmin jo pohdittaisiin sitä, että kun teillä on olemassa tällainen malli, missä varaudutaan erilaisiin vaiheisiin epidemiassa, niin myös niitä toimenpiteitä ennakkollisesti jo pohdittaisiin, niin ettei olla jälleen kerran siinä tilanteessa, jossa me reagoimme jälkijättöisesti.

Tänään pääministeri ilmoitti, että viikon päästä kerrotaan uusista toimenpiteistä, ja me tiedämme jo nyt, että tartuntatilanne tulee jatkuvasti pikkasen jäljessä siitä, mikä se todellisuus aidosti on.

Toivon, että voitte vielä kerran harkita ravintoala-alan pelastamiseksi pienpanimoiden etämyyntioikeutta ja ravintoloiden ulosmyynnin sallimista, ja toiseksi toivon, että viestintä olisi mahdollisimman selkeää. Esimerkiksi viime viikolla THL:n sivuilta ei löytynyt sitä maskisuositukseen liittyvää alueellista tarkastelua, mikä maskisuositus on milläkin alueella voimassa. [Puhemies koputtaa] Tämä olisi sinne saatava pikimmiten.

14.48 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille tästä nopeasta valmistelusta lain osalta. Kun hyvin paljon on noussut esille tämä ravintolassa käyttäytyminen, niin tunnustan tehneeni tämmöistä tarkastelua, millä tavalla siellä mennään, ja kyllä se meno vaan kiihtyy, kun ilta menee pitemmälle. Elikkä voitaisiin palata niihin vanhoihin aikoihin, kun kello 24 tai viimeistään kello 00.30 tuli valomerkki, ja siihenkin mennessä kerettiin itsemme saattamaan aika hyvään kuntoon. Kun muistelee sitä, miten tahtovat rajoitteet ja estot vähentyä, kun sitä pikkusenkin huppelissa on, niin kyllä se vaan on tosiasia, että silloin on altis korona leviämään.

Näistä paikallisista rajoitteista: [Puhemies koputtaa] tähän antaa nyt käsittääkseni aluehallintovirastolle mahdollisuuden reagoida näihin alueellisiin eroavaisuuksiin. — Kiitos.

14.50 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin tuossa itsekseni kysyä ministeriltä, että voisitteko te kertoa nyt Suomen kansalle sen ideologian, että miten virus tarttuu kello 11:n tai kello 03:n aikaan yöllä paremmin tai heikommin.

Eikö näitä pullonkauloja olisi syytä lähteä purkamaan? Siinä voisi olla ratkaisu. Jos sulku-aika on kello 11 tai 12, niin se pullonkaula siellä narikassa on siihen aikaan, kun se sulku-aika on. Perussuomalaiset esittivät tähän hyvän vaihtoehdon, mutta se ei nyt näköjään hallitukselle kelpaa.

Kysyisin myöskin, että miten ravintolayrittäjät ja matkailuyrittäjät voivat suunnitella toimintaansa, kun hallituksen linja vaihtelee viikoittain, pahimmillaan jopa useamman kerran viikossa, tai riippuen siitä, keneltä ministeriltä kysytään. Kommunikoitteko te laisinkaan, ministerit, keskenänne? Onko ministereillä Kiuru ja Lintilä mitään tietoa, mitä toinen teistä tekee? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

14.51 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on äärimmäisen tarpeellinen, ja tämä tilanne koronan ympärillä on pahentunut nopeasti, kuten olemme tämänkin päivän uutisista lukeneet.

Kaksi asiaa, joihin haluaisin kiinnittää omassa puheenvuorossani vakavaa huomiota.

Toinen on henkilökohtainen vastuu. Kun asian ajattelee sillä keinoin omasta lähipiiristään, että jokaisella meillä omassa lähipiirissämme on varmasti henkilö, joka koronan saadessaan on käytännöllisesti katsoen erittäin suuressa hengenvaarassa. Kun ajattelemme asiaa tällä keinoin, että haluaisimmeko läheisimmille ystävillemme tehdä jotakin näin hirveää, niin ehkä se tilanne avautuu jokaiselle meille itsellemme parhaiten. Pidetään niistä lähimmäisistä hyvää huolta, ei levitetä tartuntaa ja ollaan itse äärimmäisen varovaisia.

Ja toinen asia: Kun nyt tätä hallituksen esitystä tartuntatautilaista lähdetään valiokunnassa käsittelemään, niin toivon, että se alueellinen, paikallinen erikoistilanne huomioidaan. Ministeri Lintilän hyvä esimerkki: jos jossakin Utsjoella ei baaria saa auki pitää [Puhemies koputtaa] ja lähin koronaesiintymä on 500 kilometrin päässä, niin ehkä siinä [Puhemies koputtaa] on menty vähän yli.

14.52 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on tärkeätä viestiä selkeästi siitä, mitä ihmisten odotetaan tekevän lainsäädännön lisäksi. Tiedämme, että koronavirustauti todennäköisesti tarttuu niissä tiloissa, joissa ihmisiä on paljon, ahtaissa tiloissa, ja myöskin ravitsemusliikkeet kuuluvat tähän kategoriaan. Sen takia välillä tuntuu, että esimerkiksi ylikorostetaan käsidesin merkitystä — vaikka sekin on tärkeää, mutta on tietysti pidettävä huolta siitä, että tartutaan oikeisiin toimiin.

Olisin kysynyt, miten muun muassa tällä hetkellä monessa paikassa piinaava jäljittäjien pula — toki muitakin tarpeita on — hoidetaan, jotta olemme askeleen edellä tätä epidemiasiaa aina jokaisessa vaiheessa.

Nyt on tärkeätä kohdistaa tuki niille aloille, jotka tästä suoraan kärsivät, mutta on myös tärkeätä olla realistinen siinä, miten [Puhemies koputtaa] voimme toimia epidemian estämiseksi. Talous kärsii vähiten, kun epidemia [Puhemies koputtaa] pidetään kurissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Myönnän tässä debatissa vastauspuheenvuorot vielä edustajalle Kiljunen Kimmo, edustajalle Junnila ja edustajalle Harjanne, ja sen jälkeen ministeri.

14.53 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä täällä käytti aika voimakasta kieltä hallituksesta näihin koronatoimiin liittyen, todeten sen olevan ”holtitonta heittelehtimistä”. Niin, reipasta tekstiä, sanoisinko, reippaan holtitonta. Minusta hallitus on erinomaisesti toiminut, hyvin johdonmukaisesti ja selkeästi toiminut.

Edustaja Kyllönen ensimmäisessä puheenvuorossaan viittasi siihen, että ravintola-ala on ollut suurimpia kärsijöitä. Kyllä on ollut, niin kuin me olemme tänään kuulleet, mutta ravintola-ala on myöskin ollut yksi pahimpia linkoja siinä suhteessa, että korona on pahimmin näistä paikoista levinnyt, ja siinä suhteessa on ollut järkevää, että hallitus on määrätietoisesti luonut ravintolakäyttäytymiseen uudentyyppejä pelisääntöjä.

Minusta learning by doing on tapahtunut hienosti hallituksella siinä, että tämä esitys on erilainen kuin keväällä. Nyt tässä on sitä joustavuutta, mitä me silloin peräänkuulutimme. Kiihtymisvaarassa olevilla alueilla käytetään toisentyyppejä rajoituksia kuin muilla alueilla [Puhemies koputtaa] ja niitä voidaan myöskin palauttaa. Tämä on juuri sitä joustavaa [Puhemies koputtaa] käyttäytymistä, ei holtittomuutta.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

14.54 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Milloin tämä loppuu? Ei tässä auta mikään valtiomedian tiedotuskampanja. Ei tässä auta ihmisten pelottelu. Ei ihmisiä voi lukita kellariin. Ei tällainen toiminta ole elämän kanssa yhteensopivaa. Milloin täällä tunnustetaan, ettei virusta voiteta kieltämällä eläminen? Milloin täällä tunnustetaan, että elämän tulee jatkua viruksesta huolimatta ja että meidän tulee elää sen kanssa?

14.55 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä covid-19 leviää ryppäinä. Se tartuttavuus on ilmeisesti tietyllä tavalla Pareto-jakautunut, eli joku ei tartuta ketään ja joku tartuttaa kymmeniä, ja nimenomaan tämä ryppäsmäinen tartuttavuus tekee hyvin vaikeaksi tämän alueellisen rajauksen, kun sitä ei tiedetä. Edustaja Bergin tuoma Vaasa-esimerkki on hyvä esimerkki siitä, minkä takia se alueellinen raja on vaikeaa. Valitettavasti ravintolat ovat ilmeisesti yksi näiden ryppäiden lähde, ja sen takia tätä esitystä tarvitaan. Tämä on tietysti kurja uutinen alan yrittäjille ja tietysti myös ravintolakulttuurin ystäville.

Tämmöisten vaikeiden päätösten yhteydessä korostuu tarve selkeälle viestinnälle, ja tässä selkeässä viestinnässä auttaisi se, että meillä olisi hyvin koostettu kattava julkinen tietokanta ja tilasto tartunnan lähteistä ja tilanteista. Minä olen ymmärtänyt, että THL tällaista koostaa, mutta olisin tästä kuullut mielelläni ministeriltä vielä lisätietoja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

14.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tässä on muutama sellainen keskeinen teema, joka on varmaan syytä käydä vielä läpi.

Tämä esitys on täysin sama kuin se esitys, joka tänne tuotiin aikoinaan, kun olimme sen kriisin aivan keskeisimmässä ytimessä, ja siltä osin tässä on kaksi isoa reunaraamia. Toinen on se, että näiden toimien pitää aina olla täysin välttämättömiä, ja toinen tärkeä reunaraami on se, että me tarkastelemme alueellisesti sitä tilannetta, jonka pohjalta tehdään asetuksella näitä rajoitustoimia. Ja haluan teille sanoa, että uusi normaali Suomessa on se, että mikään alue ei ole lähtökohtaisesti turvassa. Ei voi ajatella, että minun alueellani ei tarvita ravintolarajoituksia mahdollisesti sen takia, että se alue olisi tällä hetkellä turvassa. Kaikki esimerkit Suomesta tähän asti osoittavat, että kun tulee tartuntaryvä, niin pahimmillaan se pahenee vielä entisestään, kun ravitsemusliikkeissä saadaan aikaan siitä seuraava jatkotartuntojen jatko. Tältä osin me olemme todella isojen kysymysten äärellä täällä eduskunnassa, että kumpi menee edelle, terveys vai talous. Sellaista kysymystä on turha teidän asettaa, koska terveys ja talous kulkevat käsi kädessä, jos tämä tautitilanne pääsee niin paljon pahenemaan, että Suomi on leviämismuodossa.

Ja olen täällä koko ajan jankuttamassa sitä samaa, että nämä tartuntatoimet on tehtävä tässä ja nyt. Meillä ei ole aikaa vitkastella. Tämä koskee sekä alueita että tämä koskee myöskin koko kansan sitoutumista siihen, että tämä tauti on saatava hallintaan. Vain se on tapa elää tämän taudin kanssa pitkään, että tämä saadaan hallintaan. Jokainen varmasti muistelee niitä suvantovaiheen päiviä lämpimästi, koska se on taudin hallitsemista parhaimmillaan, ja sen takia kaikki siitä poikkeava vaatii vahvoja toimia nyt alueellisesti, [Puhemies koputtaa] ja eduskunnan pitää vahvasti niitä tukea, jotta päästään siihen, että myös

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

ihmiset ymmärtävät, että nyt on aika toimia, jotta kaikki [Puhemies koputtaa] voivat olla turvassa, joka on perustuslain suoma oikeus, ja tältä osin on sanottava, edustaja Junnila, että jokaisella on oikeus [Puhemies: Aika!] elämään ja terveyteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.59.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.15.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

20.16 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ravitsemusliikkeiden elinkeinotoimintaa koskevilla rajoituksilla on laajoja työllisyysvaikutuksia. Ravintola-alalle ja yhteiskunnalle rajoituksista koituvien kustannusten vuoksi on erittäin tärkeää, että punnitsemme hyvin tarkkaan, millä perusteilla rajoitamme ravintolatoimintaa ja kuinka hyvin nämä toimenpiteet todellisuudessa auttavat ehkäisemään koronaviruksen leviämistä.

Ei ole olemassa tarkkaa tietoa siitä, kuinka suuri osuus viimeaikaisista koronavirustartunnoista on lähtenyt liikkeelle ravitsemusliikkeistä. Se kuitenkin tiedetään, että syksyllä todetuista tartunnoista paljon suurempi osa on todettu nuorilla ihmisillä, joilla tyypillisesti on aktiivinen sosiaalinen elämä. Keväällä testauskapasiteetti oli olennaisesti pienempi, joten nuorten sairastumiset jäivät valtaosin toteamatta. Testauskapasiteetista johtuen kevään ja syksyn tartuntamäärät eivät ole lainkaan verrannollisia keskenään. Todetut tapaukset ovat tällä hetkellä samaa suuruusluokkaa kuin keväällä, mutta vakavia tapauksia on paljon vähemmän kuin silloin. Sairaala- ja tehohoidossa olevien määrä on juuri nyt murto-osa kevään tasosta.

Arvoisa puhemies! Moni ravintolayrittäjä on perustellusti esittänyt kysymyksen, rajoittavatko ravintoloiden aikaisemmat sulkemiset tehokkaasti ihmisten juhlimista, vai siirtyvätkö juhlat vain herkemmin valvomattomiin olosuhteisiin, esimerkiksi koteihin. Tällöin tartuntariski luultavasti kasvaa johtuen ahtaammista tiloista ja ravintolatiloihin verrattuna huonommasta ilmanvaihdesta. Aikainen ravintoloiden sulkeminen johtaa helposti myös tungokseen ja järjestyshäiriöihin niiden välittömässä läheisyydessä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 137/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Asiassa käydään ministerin esittelypuheenvuoron jälkeen debatti.

Keskustelu

14.59 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on hallituksen esitys, joka jakautuu kahteen osaan: tartuntatautilain muutokseen ja liikennepalvelulain muutokseen. Esitys mahdollistaa jo lähtömaatestauksella siirtymisen sisäraja- ja valvonnasta kohti maiden välistä yhteistyötä, jossa myös edistetään vientielinkeinoja, tuotantoa ja palveluita sekä kansainvälistä liikkuvuutta tuumaakaan tinkimättä suomalaisten terveysturvallisuudesta — tuumaakaan.

Suomi on selviytynyt pandemian hallinnassa ja sen taloudellisten seurauksien lieventämisessä toistaiseksi hyvin, kansainvälisesti verraten jopa erinomaisesti. Ansio kuuluu testata, jäljitä, eristää, hoitaa -mallille. Jatkuva valppaus ja hygieniaohjeistus, pienet tiukennukset ja pienet vapautukset ovat osoittautuneet huomattavasti turvallisemmiksi ja tehokkaammiksi kuin eräissä maissa harjoitetut ääriliikkeet eli kertaheitolla tehdyt rajoitusten poistot ja niitä seuraavat rajut sulkutoimet, jotka tuhoavat taloutta.

Näiden ääriliikkeiden sijaan hallitus on siirtymässä varovaisin askelin kohti koronan hallinnan seuraavaa vaihetta eli testaa ja tule -mallia. Tämä malli perustuu lähtömaatestaukseen, jossa Suomeen saapuvalla matkustajalla on maahan saapuessaan oltava mukanaan enintään 72 tuntia vanha negatiivinen testitodistus tai laillistetun lääkärin todistus parantuneesta koronavirustaudista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL määrittää ne korkeamman ilmaantuvuuden maat tai niiden alueet, joista tulevilla henkilöillä tämä velvollisuus on. Kun todistus on esitetty maahan tultaessa terveysviranomaisille tai rajatarkastusviranomaisille, tulija voidaan määrätä karanteeniin. Tästä voi vapautua, jos aikaisintaan 72 tunnin päästä tehty toinen testi on negatiivinen. Sitä lyhyemmällä vierailulla toista testiä ei tarvittaisi.

Suomessa asuvilta ihmisiltä ei kotiin palatessa edellytetä negatiivista testitodistusta. Korkeamman ilmaantuvuuden maista saavuttaessa heidät ohjattaisiin testeihin ja karanteeniin Suomessa. Lakiesityksessä on myös säädetty poikkeuksista, jotka koskevat päivittäistä rajayhteisön sisäistä liikettä, samoin kuin tietenkin kuljetusalan henkilökuntaa sekä muita erityisryhmiä.

Tämä osa on tartuntatautilain muutosta, jota on tehty erinomaisessa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja ministeri Kiurun kanssa.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Toinen osa on liikennepalvelulain muutosta. Siinä lentoyhtiö, varustamo tai muu kuljetuspalvelun tarjoaja velvoitetaan avustamaan ilmoittamisessa matkustajalle, millaisia todistuksia ja testauksia Suomi edellyttää. Tämän ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä valvoo liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Arvoisa puhemies! Nämä ehdotetut toimenpiteet ovat väliaikaisia, ja lait olisivat voimassa ensi vuoden loppuun saakka.

Hallituksen esityksen valmistumisen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö on myös ilmoittanut, että tartuntatautilain muutosten osalta on tullut esiin uusia arvioita. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n arviot on varmasti syytä ottaa huomioon valiokuntien käsittelyissä täällä eduskunnassa. [Ben Zyskowitz: Kertokaa, mitä ne on!]

Me emme saa tinkiä terveysturvallisuudesta. Keväällä julistettiin maahan poikkeusolot ja otettiin käyttöön valmiuslain pakkokeinot. Nyt tiedämme, että pandemia ei ole poikkeus vaan sääntö, ei poistuva vaan läsnä oleva todellisuutemme. Siksi eduskunta käsittelee tänä syksynä lakiesityksiä, jotka ottavat paremmin huomioon pandemian, jotka tarjoavat kovia mutta nopeasti käytettäviä keinoja, kun niitä tarvitaan.

Sisärajojen valvonta on Euroopan unionissa aina väliaikainen tila, vaikka korona onkin siihen pakottanut. Se on jäykkää ja sulkevaa, se estää ja pysäyttää ihmiset ja elämän. Tämä lakiesitys on yksi askel, pieni ja hyvin varovainen askel, vapauteen päin, kunhan saamme testaa ja tule-mallin toimimaan tehokkaasti ja varmasti. Ei tietenkään ole poissuljettua, että tautitilanne pahenee ja että rajojen avaaminen lykkääntyy. Joka tapauksessa meillä on nyt tässä lakiesityksessä keinot päästä eteenpäin silloin, kun se on turvallisesti mahdollista. Tämän lakiesityksen tarkoitus on tarjota näköala tulevaisuuteen, mahdollistaa tarpeellinen mutta turvallinen kanssakäynti, tarpeellinen mutta turvallinen liikkuminen, välttämättömät elinkeinot ja elämän vaatimukset. Me opimme elämään epidemian maailmassa, kunnes se joskus on ohi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

15.04 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys erittäin merkittävästä lakiesityksestä. Erityisesti tässä huomioni kiinnittyy tartuntatautilain väliaikaiseen muuttamiseen, joka koskee matkustamiseen liittyviä rajoituksia, mahdollista karanteenia.

Tässä esityksessähän on aika iso ongelma se, että tartuntatautilain mukaan ja tämänkin esityksen jälkeen lähtökohta on se, että karanteenin määrää alueen tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri yksilöllisen arvioinnin pohjalta. Tätä myös meidän perustuslakimme edellyttää karanteenimääräyksissä. Keskeinen asiahan tässä taustalla on se, että me haluamme turvata ja varmistaa turvallisen matkailun. Ja nyt olin erittäin iloinen siitä, että ministeri puheessaan totesi, että THL:ltä on tullut uutta tietoa ihan viime aikoina siitä, miten tämä voitaisiin turvallisesti järjestää niin, että heti tänne maahan saavuttaessa järjestetään se yksi testi ja voitaisiin unohtaa kaikki karanteenipuheet. Tietenkin niissä tapauksissa karanteeni voisi tulla, jos se testi olisi negatiivinen. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: ymmärsinhän oikein, [Puhemies koputtaa] että toive on, että nimenomaan täällä eduskuntakäsittelyssä tehtäisiin tarpeelliset muutokset?

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

15.05 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Totta kai tämä tilanne muuttuu jatkuvasti, ei valitettavasti parempaan suuntaan vaan huonompaan, ja meidän pitää elää sen tilanteen mukaan. Ja ylipäättään on opeteltava elämään tämän koronan kanssa vielä pitkään.

Terveys on tärkein, siitä tuskin ollaan eri mieltä, mutta heti seuraavaksi tulee talous, koska sekin on välillisesti hyvinvointia ja terveyttä. Ja minimaaliset rajoitukset on todella tehtävä niihin paikkoihin, mihin pitää tehdä, ja niille aloille.

Matkailu minua nyt kiinnostaa tässä näin, ja kuten edustaja Lohikin tuossa jo otti sen esille, niin kun eilen kaksi ministeriä sanoi julkisuudessa ja nyt ministeri Harakka täällä, että THL on antanut uusia suosituksia, niin kysyisin: mitä ne ovat? Ne on saatava äkkiä voimaan. Ja seuraava kysymys: koska ne tulevat voimaan? Se on matkailuelinkeinolle äärettömän tärkeää, että ne saadaan mahdollisimman äkkiä voimaan, etenkin jos [Puhemies koputtaa] ne ovat lievennyksiä.

15.06 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhteen kohtaan haluaisin saada tarkennusta. Täällä lukee niin, että ”vapautettuja ne henkilöt, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infraan kohdistuvan vaaran torjunta”. Keitä nämä henkilöt ovat, ja miksi he ovat niin sanotusti tämän asetuksen ulkopuolella?

15.07 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeätä, että tällä ministerin hyvin selvästi esittelemällä hallituksen esityksellä turvataan matkustaminen ulkomailta Suomeen.

Lähtömaassa tehty negatiivinen testaus lisää mielestäni turvallisuutta ihan ehdottomasti ja myös rohkeutta tulla tänne, ulkomailta Suomeen. Matkustusajasta riippuva vaivaton uusintatestaus on tärkeää. Jos se kesto on alle kolme päivää, niin ei tietenkään tarvita uusintatestausta, mutta on tärkeätä, että testaaminen sen kolmen vuorokauden jälkeen on vaivatonta.

Elikkä ihan vahvasti kannatan tätä testaa ja tule -mallia. Varmasti siellä valiokunnan käsittelyssä joudutaan moneen kohtaan vielä sitten paneutumaan tarkemmin, ja mitä sieltä STM:nkin osalta kuuluu, mutta siellä tehdään hyvää työtä. — Kiitos.

15.08 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt käsittelyssä oleva testaa ja tule -malli asettaa meidät haastavaan tilanteeseen. Tämä virus muuttuu koko ajan. Tieto onneksi on lisääntynyt keväästä. Meillä on jo useamman kuukauden ajalta tietoa siitä, mikä nostaa riskiä ja mikä voisi olla turvallinen toimintatapa.

Ainut tapa saada matkailu kestäväällä tavalla elpymään on epidemian kuriin saaminen. Testaus ja karanteenit ovat välttämättömiä tautitilanteen hillitsemiseksi. Samaan aikaan pitää muistaa perustuslaki ja kansainväliset sopimukset, joiden vuoksi emme voi estää suomalaisten maahantuloa millään verukkeella. Korkeamman ilmaantuvuuden maasta saapuvat matkustajat voidaan määrätä testiin ja karanteeniin. Tällä viikolla Suomen tautitilanne on lähtenyt nopeaan, jyrkkään nousuun, joten tätä täytyisi päästä arvioimaan entistä herkemmin, mikäli tilanne vielä muuttuu.

15.09 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Matkustamisen kannalta nämä säädökset ovat äärimmäisen tärkeitä, niin kuin täällä moni kollega on tuo-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

nut esille, mutta siellä, missä jaetaan todistuksia, on mahdollista jakaa myöskin vääriä todistuksia. Siksi olisinkin kysynyt siitä, onko tässä nyt EU-tasolla olemassa minkäänlaista yhtenäistä sääntelyä sen suhteen, minkätyyppinen tämän todistuksen tulee olla, vai onko niin, että jokaisesta maasta tulee hyvin erilaisia lääkärintodistuksia tai muita todistuksia, joilla sitten arvellaan, että tämä on oikea. Eihän tässä ole esimerkiksi olemassa mahdollisuutta johonkin tällaiseen hämäärään bisnekseen, jossa myydään erityyppisiä tekaistuja todistuksia, joilla kansalaiset pääsevät matkustamaan maasta toiseen? Onko tästä esimerkiksi EU-ministeritasolla käyty minkäänlaisia keskusteluja, niin että tämä voisi myöskin Euroopan tasolla olla toimivaa?

15.10 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehdotettua vaatimusta voidaan hyvin pitää lainsäädännön tavoitteita silmällä pitäen hyväksyttävänä ja kohtuullisena. Toki tietysti olisi toivonut, että matkailuyrittäjät eivät olisi kohdanneet enää tätä vastakappaletta, mutta kun korona jyllää, niin toimia vaaditaan.

On toki muistettava se, että tässä esityksessä tulee hyvin vahvasti punnittavaksi useampi perusoikeusliittännäinen ehdotus, kun mietitään oikeutta elämään liikkumisvapauden ja elinkeinovapauden, yksityisyydensuojan ja yhdenvertaisuuden valossa, joten ei mikään yksinkertainen kokonaisuus kaikkienensa. Hyvä, että ministeriöt ovat kysyneet yhteistyöhön. Toivottavasti meillä on pikaisesti käytössä kaikkialla luotettavat pikamittausmenetelmät, jolloin tästäkin asiasta selvitetään fiksulla tavalla. — Kiitos.

15.11 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi kan inte helt stänga in oss på grund av coronapandemin. Det finns många orsaker för både oss finländare och utlänningar att korsa våra gränser för arbetspendling, för nödvändiga arbetsresor och av personliga orsaker. Världen kan inte stanna upp men epidemins spridning måste förhindras.

Esitetyt tartuntatauti- ja liikennepalvelulakien muutokset ovat kannatettavia. Enintään 72 tuntia vanhoihin negatiivisiin testituloksiin perustuvat maahantulovaatimukset ovat hyvää toimenpide epidemian hallitsemiseksi, mutta tämä edellyttää, että pääsy testeihin on helppoa ja että testitulokset tulevat nopeasti. Kysynkin ministereiltä: koska me ja maailma saamme käyttöömmme luotettavia pikatestejä?

15.12 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä testaa ja tule -malli on järkevä ja tärkeä. Olemme maana onnistuneet, jos me tässä tilanteessa voimme estää koronaepidemian leviämistä Suomessa ja samalla lisätä matkustajien luottamusta rajat ylittävän matkustuksen turvallisuuteen. Näemme win-win-tilanteen, jos me tällä toimintamallilla, siis muun muassa testivaatimuksella, onnistumme sekä purkamaan maahantulon rajoituksia että samalla torjumaan koronapandemiaa rajoilla. Testausmalli toki mak-saa tavalla tai toisella, mutta ei yhtä paljon kuin huonompi tautitilanne.

Monille ihmisille, joita tämä koskee, olisi tärkeää, että näissä raja- ja matkustajakysymyksissä olisi mahdollisimman paljon jatkuvuutta ja ennustettavuutta. Haaste on tietenkin valtava tässä koko ajan muuttuvassa ja vakavassa tilanteessa. — Kiitos.

15.13 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korona on ollut keskuudessamme jo varsin pitkään, ja meidän täytyy varautua siihen, että tämä ei

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

vielä aivan hetkessä ole ohi. Siksi näiden toimien, mitä nyt käsittelemme tämänkin esityksen osalta, on oltava tehokkaita ja erittäin hyvin ja tarkkaan perusteltuja, miksi niitä halutaan ottaa käyttöön ja mitä hyötyä niillä tullaan saavuttamaan.

Tämän esityksen osalta varsinkin matkailuala on esittänyt suuria huolia liittyen tähän 72 tunnin rajaan, ja viimeksi eilen useampi hallituksen toimesta, muun muassa ministeri Lintilä, nosti tämän kysymyksen esille. Nyt kysynkin ministeri Harakalta: oletteko te nyt esittämissä tähän esitykseen joitain muutoksia, kun kerran näyttää siltä, että jotain uutta tietoa on tuotukin esille?

15.15 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä malli, jota nyt esitetään — matkustuskupla, voisimme sitä sellaiseksi sanoa — matkustuskupla ei saa olla saippuakupla. Eli se yksikin porsaanreikä siellä joukossa, mikä mahdollistaa sen, että tartunta pääsisi leviämään, on tietysti takaisku.

Florence Nightingale on se, joka aikoinaan toi tämän hygieni-ajatuksen maailmaan, ja toivoisinkin, ministeri Kiuru, että ottaisitte tätä roolia vielä enemmän ja näkyvämmiin. Oli erittäin hieno puheenvuoro äsken teiltä, korostitte sitä tärkeyttä, että me ihmiset oikeasti tarttuissimme tähän vakavaan tilanteeseen. Toivoisin, että järjestätte vielä kerran tiedotuskampanjan, missä ihan oikeasti muistutetaan kaikkia kansalaisia, koska se on meistä kiinni — nämä tartunnan lähteet ja se, että tauti leviää, on meistä kiinni — ja niin, että se kohdistuisi myös nuorisoon. Olen huolissani lukiolaisista ja kouluista, ja toivoisin, että kouluihin tulisi maskeja, jotta opiskelijat voisivat niitä ottaa. Tämä on meistä kiinni, se on meidän käsissämme, ja mielestäni kyllä käsidesille on [Puhemies koputtaa] paikkansa.

15.16 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on muutama kertaan mainittu sana ”pikatesti”, ja se on nyt todellakin asian ytimessä. Odotan, että ministereiltäkin tulee tähän liittyen näkemyksiä, ja voimme varmasti valiokuntakäsittelyssä sitten hyödyntää sen viimeisimmän tiedon, mikä näihin liittyy.

Tämä esityshän on tehty sillä ajatuksella, että jos me aikajanalle piirrämme tietyt päivät ja tietyt tunnit, niin tämä on varsin toimiva niiltä osin, kun matkailija viipty Suomessa alle 72 tuntia, se ei ole silloin ongelmallinen. Mutta yli 72 tunnin osalta tämä karanteenivaatimus ja sitten testin saaminen — jokainen ymmärtää käytännössä, että matkatuottajilta tai palvelutuottajilta tullut palaute on ihan aiheellista. Ja jos me voimme nyt tämän vaiheen korvata paremmilla pikatesteillä, joita me olemme koko ajan odottaneet ja toivoneet ja joita tietävästi on tulossa ainakin jollakin aikataululla, niin se muuttaa tämän ihan olennaisesti, ja silloin me pääsemme hyvin toimivaan tilanteeseen. Tästä toivoisin itsekin ministereiltä näkemystä.

15.17 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Matkustamisen kannalta on tärkeää saada koronaturvalliset käytännöt rajoille. Tässä esityksessä kuntien tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavilla viranomaisilla olisi vastuu valvoa maahantulon yhteydessä, että matkustajilla olisi mukanaan joko todistus negatiivisesta testituloksesta tai lääkärin antama selvitys jo sairastetusta taudista. Tämä aiheuttaa luonnollisesti myös kustannuksia monella eri taholla eri viranomaisille: Rajavartiolaitokselle, Tullille, kunnan tartuntatautiviranomaisille muun muassa. Olisinkin kysynyt näistä resursseista: Millä tavalla ne on huomioitu ja miten ne ollaan turvaamassa? Miten huolehditaan myös henkilös-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tön riittävydestä näytteenottoon ja myöskin väestön muun näytteenoton osalta? Kysyisin myöskin, onko koronakoirien käyttöä tarkoitus laajentaa satamiin lentokentän lisäksi?

15.18 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hyvää jatkumoa edelliselle keskustelulle, jossa puhuimme ravintoloihin liittyvistä rajoituksista. Ja nyt tietysti yhteisenä huolenaiheena meillä täällä on matkailuala. Olemme kuulleet viime aikoina paljon puhuttavan erityisesti Lapin matkailusta ja sen pelastamisesta.

Hallituksen esitys on hallituksen oman hybridistrategian mukainen ja vankka osa sitä. Koska me olemme onnistuneet tähän asti varsin hyvin koronaepidemian hoidossa ja talouden hoidossa, niin on tärkeää, että me onnistumme siinä myös jatkossa. Kuten ministeri Harakka totesi, niin jotta se on mahdollista, on tehtävä hyvin harkittuja ja maltillisia ja välttämättömiä lievennyksiä rajoituksiin. Tavoite on pitää huolta terveysturvallisuudesta, mutta samalla edistää lähtömaatestauksen myötä Suomelle tärkeää vientielinkeinoa, tuotantoa ja palveluita. Tässä on monessa puheenvuorossa nostettu pikatestit, luotettavat sellaiset, ja näen, että ne auttaisivat meidän taisteluamme tämän viruksen kanssa monilta osin.

15.19 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tähän matkustamiseen pyritään nyt luomaan tällainen malli, jolla se olisi turvallisesti mahdollista.

Minäkin haluaisin vielä erikseen kysyä koronakoirista, jotka nyt ovat kokeellisesti olleet käytössä lentokentällä, ja valtio on luvannut senkin testauksen ystävällisesti maksaa. Terveysturvallisuus lentokenttäasemalla on Vantaan kaupungin vastuulla, ja myös nämä koirat sen alaisuudessa. Olen kuitenkin ymmärtänyt, että koirien laajempi käyttöönotto vaatisi lakimuutoksen, jolla nämä koirat saisivat tällaisen niin sanotun viranomaisstatuksen. Olisiko mahdollista tuoda pikaisella aikataululla tällainen lakimuutos eduskuntaan, jotta koirien käyttöä voitaisiin laajentaa? Lisäksi toivoisin ministeriöiden vastaavan myös siihen — tällainen pikatestaus koirien avulla on hyvin kivuton ja nopea toimenpide — että olisiko mahdollista myös varmistaa, että noita koiria voitaisiin nyt systemaattisesti kouluttaa suurempia määriä.

Lisäksi kerron vielä sen toiveen, joka tuli pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmältä, joka nyt pyrkii viestimään [Puhemies koputtaa] omalta osaltaan selkeästi. He toivoivat, että ministeriö olisi ennakollisesti jo yhteydessä paikallistasoon silloin, kun uusia määräyksiä ja rajoituksia annetaan.

15.21 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden matkustusrajoitusten kohdalla viestintä hallituksen taholta ja viranomaisten taholta on ollut kyllä aika sekavaa, toki ymmärrettävistä syistä, koska epidemiatilanne on muuttunut. Mutta erityisesti käsite karanteenista, pakkokaranteenista, omaehtoisesta karanteenista ja karanteenin valvonnasta vaatisi mielestäni selvennystä. Ministeri Harakka täällä totesi niin, että tämän lähtömaatestauksen lisäksi Rajavartiolaitos tai virkalääkäri määrää tämän karanteenin, mutta ymmärtääkseni eihän Rajavartiolaitoksella ole mitään valtuuksia määrätä karanteeneja. Kysynkin: Miten tämä ihan käytännössä toimii, jotta kansalaiset tietävät? Määrätäänkö jokainen matkustaja, tulipa hän itärajalta tai tulipa lentokentältä, oikeasti karanteeniin, vai onko kysymys nyt omaehtoisesta karanteenista?

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

15.22 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys turvaa meille turvallista matkailua ulkomailta Suomeen. Testaa ja tule -malli on perusteltu. Kun pikatestit ja koronakoirat vielä saadaan rajalle laajasti käyttöön, voimme tuoda turistikäyttäjiä erityisesti harvaan asutulle seudulle Lappiin ja muuallekin Suomeen.

Korona-aikana korostuu harvaan asuttujen alueiden turvallinen luontomatkailu. Mitä hajautetumpaa ja pienimuotoisempaa toimintaa on, sitä hallitumpaa ja turvallisempaa se myös on. Tätä toimintaa kannattaa edistää myös koronan jälkeen. Moni haluaa matkustaa Suomen luonnon hiljaisuuteen. Kysynkin ministeriltä: miten otetaan huomioon pienten toimijoiden ja suurempien turistikeskusten välinen erilainen maasto, ettei kaikkia laiteta samaan laariin?

15.23 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eri mailla on erilaiset tavat siinä, millaiseen karanteeniin joutuu, kun maahan tulee, ja nyt kun pyritään tämmöistä lyhytkestoista lomailua lisäämään, niin herää kuitenkin kysymys siitä, mitä sitten käytännössä tehdään, jos joku haluaa pidemmäksikin aikaa tulla, haluaa mennä karanteeniin. Mihin hän menee karanteeniin? Elikkä ymmärtääkseni se on tällä hetkellä niin, että itse pitää hommata paikka ja itse valvoa sitä toteutumista, että toteutuuko se vai ei. Esimerkiksi Thaimaassa, joka on suomalaistenkin suosima lomakohde, jos sinne menee, pitää kaksi viikkoa olla hotellissa ja huoneestakaan ei saa mennä kuin muutamaksi tunniksi päivässä ulos. Eli kyllä se kuitenkin on niin, että vastuu on viranomaisilla myös valvoa sitä, että se toteutuu.

Edustaja Essayahin esiin nostama todistuksen aitous on myös hyvä asia, joka olisi hyvä myös valmistelussa selvittää.

Sitten itse kysymys: Täällä on hallituksen esityksessä sellainen maininta, että toimivaltaiset viranomaiset katsovat, ettei heillä ole riittäviä resursseja toteuttaa hallituksen esityksessä ehdotettuja valvontatehtäviä, [Puhemies koputtaa] ja valtiovarainministeri ei puoltanut lausunnossaan lisäresursseja Liikenne- ja viestintävirastolle. Jos lisäresursseja ei tule, niin miten tämä oikeasti toteutetaan?

15.24 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Förslagens målsättning är mycket bra och skulle kunna underlätta resandet, vilket är viktigt. Tack för ministrernas goda presentation. Det är också viktigt att säkerställa att det här lagförslaget inte ytterligare försvårar umgänget i gränsregioner och det är viktigt att reda ut de frågetecken som finns. Några exempel från Åland: 25 procent av läkarna på Ålands sjukhus, liksom övrig sjukvårdspersonal, kommer från Sverige. De kan i dag pendla utan karantän, vilket är livsviktigt för sjukvården. Kommer de kunna fortsätta att göra det? Det borde de få göra. Hur är det också med familjer, exempelvis en fränskild mor i Sverige som har delad vårdnad över sitt barn på Åland men utan att vara finsk medborgare — behöver hon ta ett test för att komma och se sitt barn? Och hur är det med vuxna med rötter på Åland eller i Finland, men utan dubbelt medborgarskap, som vill komma hem och träffa sina gamla föräldrar? De har i dag rätt att resa in utan test. Kommer de i framtiden behöva ta ett test? För höginkomsttagare är det här inget problem, men det kan vara mycket dyrt för många att ta de här testerna.

15.27 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen piirissä on eilen viitattu siihen, että tämän hallituksen esityksen antamisen jälkeen olisi tar-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

vetta esitystä muuttaa, ja myös ministeri Harakka esittelypuheenvuorossaan tähän viittasi ja edelleen esitti näkemyksenä, että eduskunta sitten korjaisi nämä kohdat.

Mielestäni olisi ollut vähintäänkin kohtuullista, että ministeri Harakka tai sitten ministeri Kiuru olisi tässä lakiesityksen lähetekeskustelussa kertonut, mitä ovat ne muutokset, joita hallituksen piirissä on harkittu ja joiden kohdalla odotetaan, että eduskunta ne muutokset tekee. Uskon, että ne ovat hyviä muutoksia.

Uskon myös, että ne helpottaisivat Lapin matkailua. Lapin maakunnan parhaat pojat, edustajat Autto ja Lohi, ovat täällä tuoneet esiin niitä näkökohtia, joita sieltä on esitetty, ja toivon, että ne voidaan ottaa huomioon.

15.28 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä matkailua edistävä testaa ja tule -toimenpide on tarkoituksenmukainen ja hyvin harkittu. Ministeri totesi, että tämä on tilapäinen toimi, mutta kun se ulottuu vuoteen 2021, niin se tulee olemaan kuitenkin suhteellisen pitkä, ja ministeri mainitsi, että tässä suhteessa EU:lle nyt tulee tavallaan sisärajavaalvonta käyttöön eri tavalla kuin aikaisemmin.

Haluaisin kysyä siitä, missä määrin näitä toimenpiteitä on nyt koordinoitu EU:n piirissä ja koordinoitu ennen kaikkea kansainvälisesti. Testaus oli yksi seikka, jonka edustaja Essayah tässä toi esille, sen, onko siellä yhtenäiset menettelyt, mutta myöskin tämä malli, jonka nyt Suomi on omaksumassa, kolmen vuorokauden rajoitusaika, tuntuu järkevältä. Voisiko tästä muodostua tällainen kansainvälinen käytäntö, joka helpottaisi ylipäättään matkustamista kansainvälisesti, ei ainoastaan Suomen kohdalla? Ollaanko tätä koordinoimassa?

15.29 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Matkustaminen epidemian aikana on aina monien tekijöiden summa: uskaltavatko ihmiset matkustaa, onko heillä mahdollisuus matkustaa, kuinka lentoliikenne toimii ja niin edelleen. Arvostan kuitenkin suuresti sitä, että hallitus on valmis toimimaan aina tuoreimman asiantuntijatiedon varassa.

Kysyisin kuitenkin, jotta ihmiset ikään kuin pysyisivät kärryillä Suomen toimintaperiaatteista niin meillä kuin muuallakin: miten hallitus voisi tukea esimerkiksi Lapin matkakeskuksia tiedottamisessa niin, että vaikkapa se brittituristi tietäisi, miten Suomessa toimitaan ja miten tällaista koronaturvallista matkustamista Suomessa harjoitetaan?

15.30 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän Suomessa nämä rajoitukset ovat olleet tiukempia kuin monissa muissa EU-maissa. Tämä on johtanut siihen, että monet eurooppalaiset lentoyhtiöt operoivat Finnairia useampiin maihin, ja näin ollen niiden toimintaa on pystytty palauttamaan siten, että se on 50—60 prosenttia vuoden takaisesta, kun taas Finnairilla on vain 20 prosenttia. Nyt kun katsotaan tätä kahden testin problematiikkaa, niin kyllähän se matkailun osalta varmasti tulee johtamaan siihen, että matkailijat menevät niihin maihin, joissa kahta testiä ei vaadita.

Kysymykseni liikenneministeri Harakalle: aiotteko ottaa esiin EU-ministeritasolla sen, että päästäisiin yhtenäisiin käytäntöihin näiden testivaatimusten suhteen? Monen maan sisällä on sitten omat rajoituksensa, mutta se, miten toimitaan Schengen-maiden ja EU-maiden kesken, näiden rajoilla, voisi olla järkevää yhtenäistää.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä debatissa annan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Piirainen ja Lohi, ja sen jälkeen ministeri Harakka.

15.31 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille tästä esittelystä. Niin kuin täällä hyvin monessa puheenvuorossa on todettu, on erittäin tärkeästä asiasta kysymys, matkailusta — mahdollisesti jopa työpaikkamatkailusta — ja siitä, millä tavalla Suomeen voidaan sitten muista maista tulla. Täällä esittelytekstissä sanotaan, että ”Suomeen matkustavalla on maahan saapuessaan oltava mukana aikaisintaan 72 tuntia ennen saapumista hänelle myönnetty testitodistus siitä, että hänellä ei ole covid-19-tautia”. Minkälaisia testimenetelmiä mahdollisesti on näissä muissa maissa, mistä meille ollaan saapumassa? Onko mahdollista, että se 72 tuntia täyttyy, vai onko sitten sillä tavalla, että heti kun tänne tullaan, niin karanteeni iskee päälle sitten, niin että ei edes kerkiä takaisin? — Kiitos.

15.32 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous ja terveys kulkevat todella käsi kädessä. Ja se on niinkin, että jos meidän taloutemme tuhoutuu, niin kyllä vähintään keskipitkällä aikavälillä myös se alkaa vaikuttamaan negatiivisesti ihmisten terveyteen.

Matkailun toimialan ahdinko koskettaa koko Suomea — voi sanoa, että erityisesti Uudenmaan aluetta ja Lappia. Miksi Lappia? Sen takia, että siellä sen suhteellinen osuus kaikesta liiketoiminnasta ja työllisyydestä on aivan merkittävä. Uusimmat ennusteet ennustavat, että jos ei pystytä avaamaan matkailua, meillä on ensi kesänä Lapissa 8 000 työtöntä lisää tämän takia, ja se on aivan valtava määrä siihen väestöpohjaan nähden, mikä siellä on, ja se on valtava ahdinko, mikä siitä syntyy. Sen takia on valtavan tärkeää se, mitä ministeri Harakka täällä totesi, että tätä nyt esillä olevaa esitystä voitaisiin säätää sillä tavalla, että me hallitsemme riskit koronan suhteen mutta samalla myös pystymme matkailua turvallisesti harjoittamaan. Silloin jos meillä on karanteenivaatimus, on selvä, ettei kukaan tule — eihän kukaan tule ulkomaille karanteeniin. Kyllä ainoa tapa on tehdä ensimmäinen testi heti maahan tullessa ja pikatestinä, [Puhemies koputtaa] ja tähän on pyrittävä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Harakka, 3 minuuttia.

15.34 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille hyvästä ja asiallisesta ja vastuullisesta keskustelusta.

Mehän opimme elämään koronan maailmassa. Koko ajan saamme lisää tietoa taudin kuvasta ja olemuksesta. Ja siksi sosiaali- ja terveysministeriö ja sen asiantuntijaorganisaatio THL arvioivat koko ajan, joka päivä, joka hetki, uutta tietoa, tekevät uusia laskelmia, uusia arvioita siitä, millä tavalla tätä tautia hallitaan, ja siksi valiokuntien on todellakin syytä kuulla näitä arvioita tarkkaan. Tämä kommenttina edustajille Lohi, Lindén ja Zyskowiec.

Edustaja Räsänen kiinnitti aivan oikein huomiota siihen, että tartuntatautilain 60 §:n mukaan kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautilääkäri määrää tämän karanteenin. Saman lain 3 § ei kuitenkaan kovin yksityiskohtaisesti kuvaile, millainen tämä karanteeni on. Se mielikuva, että se tarkoittaisi, että tuijotetaan hotellihuoneen seiniä, ei välttämättä pidä paikkaansa, ja siltä osin edustaja Kivisaari on varmasti oikeassa — toki tämä on ministeri Kiurun asia, mutta kuvittelisin, että tässä olisi varmasti yleishyödyllistä saada tarkempia kuvauksia siitä, minkälainen tämä karanteeni sitten voisi olla.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Edustaja Essayah kiinnitti erittäin ansiokkaasti huomiota juuri samaan asiaan, jota varmasti me kaikki olemme pohtineet: miten taataan, että todistus on aito. Joitakin tunnusmerkkejä tähän lakiesitykseen on saatu, mutta on mahdollista, että sitä vielä asetuksilla olisi syytä täydentää. Lisäksi, ylipäätään EU:ssa ei ikävä kyllä olla pystytty löytämään yhteisiä kriteerejä esimerkiksi tällaisen kansainvälisesti standardoidun ja hyväksyttävän tartuntatautitodistuksen osalta. Olisi erittäin hyödyllistä — tämä vastauksena myöskin edustaja Kaumalle — saada näitä standardoituja.

Edustaja Löfström kyseli ahvenanmaalaisten asemasta. 16 a §:ssä, paragraf 1, on josain määrin vastattu kysymykseen, että ainakin Ruotsin ja Suomen välillä tapahtuva päivittäinen työmatkaliikenne kuuluisi tähän poikkeusten joukkoon.

Ja sitten edustaja Laakso tiedusteli, mitä tämä muotoilu tästä äkillisestä terveyttä ja turvallisuutta uhkaavasta yhteiskunnallisesta infrastruktuuriin kohdistuvasta vaarasta oikeastaan tarkoittaa. Sillähän tietenkin tarkoitetaan sitä, että on joku niin äkillinen vaara, joka uhkaa niin suurta väestönosaa, ettei kerta kaikkiaan ehditä hoitaa tällaista todistusta, ja tässä kohtaa viitataan erityisesti ydinlaitosten turvallisuuteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän asian osalta debatti on päättynyt, ja nyt aloitetaan puhujalista. Keretään ottaa ainakin yksi puheenvuoro.

15.37 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä jäimme kyllä edelleen hie-man ihmettelemään tätä ministerin vastauspuheenvuoroa, sillä täällä useat edustajat kysyivät salissa nimenomaan sitä, että nyt kun on tullut julkisuuteen hallituksen toimesta useita puheenvuoroja, joissa on annettu ymmärtää, että jonkintyyppisiä muutoksia tähän käsittelyssä olevaan esitykseen voitaisiin tässä talossa tehdä, niin olisi kyllä hyvin suotavaa nyt tälle salille kertoa, kun täällä kuitenkin meitä kansanedustajia on aikamoinen joukko paikalla eri valiokuntien edustajina, että mitkä ovat ne konkreettiset muutokset — mitä siis maan hallitus näkee, että tälle esitykselle voitaisiin tässä kohtaa tehdä? Täällä on kuitenkin tuotu esille monta kertaa matkailualan huoli tästä esityksestä ja varsinkin tästä 72 tunnin rajasta, ja nyt kun julkisuuteen on tullut tietoja siitä, että THL näkeekin näin, että tämä raja ei olekaan välttämättä niin perusteltu, vaan että voitaisiin myös ikään kuin soveltaa tätä rajalla tehtävää testausta ja että sillä voitaisiin tämä sama hyöty saada aikaiseksi, niin edelleen, arvoisa puhemies, kyllä kysyn siis: Mitkä ovat nämä konkreettiset keinot ja muutokset? Mitä nyt sitten tässä tilanteessa maan hallitus näkee, että voitaisiin tältä osin tehdä? Miten tätä esitystä tullaan myös muuttamaan siltä osin, että saadaan aikaan sellainen esitys, jolla samaan aikaan voidaan turvata sujuva maahantulo ja myös se, että meidän matkailuala selviää tästä ennennäkemättömästä kriisistä? Nämä asiat ovat kyllä yhdistettävissä, mutta nyt olisi erittäin tärkeää kuulla tässä talossa, mitkä ovat ne konkreettiset muutokset ja mitä maan hallitus tulee esittämään tähän esitykseen. Valitettavasti, arvoisa puhemies, emme kuulleet tätä äskeisessä debatissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä tässä kohtaa puheenvuoron ministeri Kiurulle. Hän on toinen vastuuministeri asian esittelyn osalta. — Ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

15.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tehdään nyt mahdolliseksi EU:n alueella vapaan liikkuvuuden edistäminen. Suomi on yksi keskeisimpiä maita, joissa tullaan tekemään se mahdolliseksi tällä etukä-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

teistestausvaatimuksella ja sitä kautta tänään käsittelyssä olevalla lainsäädäntöesityksellä, ja tämä on tässä esityksessä aivan olennainen asia. Jotta me saamme ihmiset tulemaan, meidän täytyy mahdollistaa se, ja tällä esityksellä tämä mahdollistetaan isossa mittakaavassa. On muistettava, että maamme testauskapasiteetti tulee aina olemaan rajallinen, ja siltä osin tässä varmistetaan, että ei jää tämän maan testauskapasiteetista kiinni se, voiko ihminen vapaan liikkuvuuden edellytysten täytyessä tulla maahamme. Tällä esityksellä, minkä ministeri Harakka tänne toi, se on jatkossa mahdollista, ja uskon, että sillä on suuri kannatus täällä eduskunnassa.

Toinen asia, mikä tällä esityksellä mahdollistetaan, on se, mitä on tehty oikeastaan eri puolilla Eurooppaa ja mistä edustajat ovat tässäkin keskustelussa — sekä tässä että edeltävässä — antaneet esimerkkejä: eri maissa on ihmisten terveyden ja hengen suojelemiseksi tehty sekä näitä karanteenisuosituksia että karanteeneja, ja siitä puhui muun muassa edustaja Räsänen täällä. Ja jotta me voisimme lyhentää niitä aikoja, jotka pitää viettää suojaisissa olosuhteissa vaarantamatta toisten ihmisten terveyttä ja henkeä, niin tätä kautta tämä ehdotus nimenomaan mahdollistaa sen, että me voimme lyhentää tätä aikaa, joka on muiden suojaksi tehty.

On kuitenkin selvää, että tämän esityksen ulkopuolella on joku yksityiskohta mahdollista harkita toisin, niin kuin täällä esimerkiksi edustaja Ben Zyskowicz ja monet muut teistä kysyivät. Silloin te nimenomaan kiinnitätte huomiota siihen, miten terveysviranomaiset tulevat menettelemään yksittäisissä kysymyksissä, kun uusi toimintamalli otetaan käyttöön. Näitä esimerkkejä nimenomaan on nyt perätty tämän kahden—kolmen viikon aikana, kun me olemme panneet tätä uutta toimintamallia toimeen, ja olen [Puhemies koputtaa] omalta puoleltani todennut eilen julkisuuteen, että me olemme valmiita harkitsemaan erityyppisiä terveysviranomaisten toimia [Puhemies koputtaa] liittyen siihen, minkälaisia ongelmia tämän uuden toimintamallin todellisessa käyttöönotossa todetaan, niin kuin täällä edustaja Lohi jo äsken totesi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.42.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.18.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

20.18 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä lähes jokainen Euroopan maa ylittää Suomen raja-arvon koronaviruksen korkean riskin ilmaantuvuudessa. Sen takia on tarpeen, että tänne on mahdollista päästä matkalle myös ilman karanteenia, jos esittää kotimaastaan lähtiessään alle 72 tuntia vanhan negatiivisen testituloksen tai laillistetun lääkärintodistuksen sairastetusta mutta parantuneesta laboratoriovarmistetusta koronavirustaudista. Kuljetusyhtiöt on veloitettava valvomaan määräyksen toteutumista, jotta vältetään turhalta matkustamiselta ja rajalta käännätyksiltä.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Arvoisa puhemies! Onneksi hallitus on luvannut muutoksia esitykseensä, joka nyky-muodossaan käytännössä estäisi turistimatkailun Suomeen. Jotta esimerkiksi Pohjois-Suomen talvimatkailun kautta saataisiin pelastetuksi ja hyödynnetyksi tilannetta, jossa Suomi voisi houkutella sellaisia turisteja, jotka normaalisti valitsisivat talvilomalle jonkun toisen kohteen, on matkailijan kotimaassa tehdyn negatiivisen testituloksen tai parantuneesta koronavirusinfektiosta esitetyn todistuksen riitettävä perusteeksi saapua lomamatkalle Suomeen. Tällä tavoin Suomen Lapin matkailun talvisesonki voitaisiin toteuttaa verrattain turvallisesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle lainsäädännöksi työttömyyskassojen taloudellisten toimintamahdollisuuksien turvaamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.43 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan työttömyyskassalain muuttamista, työttömyyskassalain väliaikaista muuttamista ja lisäksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain väliaikaista muuttamista.

Työttömyyskassalakiin ehdotetaan nostettavaksi työttömyyskassojen rahoitusastetta koskevat edellytykset, joista nyt määrätään Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa. Samoin työttömyyskassalakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset työttömyyskassan talouden tervehtymissuunnitelmasta, menettelystä, joka nyt perustuu Finanssivalvonnan vakiintuneeseen soveltamiskäytäntöön. Näitä muutoksia esitetään toistaiseksi voimassa oleviksi, eikä asiantilan sisältö tosiasiallisesti muuttuisi.

Esityksen sydän on kuitenkin ratkaisuehdotus työttömyyskassojen taloudellisten toimintamahdollisuuksien turvaamiseksi. Kuluvan vuoden toisessa ja neljännessä lisätalousarviossa tähän tarkoitukseen on jo myönnetty rahoitusta yhteensä 60 miljoonaa euroa. Summasta 20 miljoonaa on tarkoitettu covid-19-epidemian myötä kasvaneesta hakemismäärästä ja sen käsittelystä kasvaneen hallinnollisen kustannuksen vaikutuksen lieventämiseen. 40 miljoonaa euroa puolestaan on kohdistettu palkansaajia vakuuttavien työttömyyskassojen epidemian ja työttömyysturvalakiin tehtyjen muutosten vuoksi kasvaneesta etuusmenosta syntyvän kassan oman rahoitusosuuden osittaiseen kompensointiin.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Näiden jo myönnettyjen rahojen lisäksi hallitus on budjettiriihen yhteydessä päättänyt esittää, että vastaava kasvaneen etuusmenon aiheuttaman oman rahoitusvastuun kasvu korvattaisiin osittain myös yrittäjiä vakuuttavalle työttömyyskassalle. Tähän tarkoitukseen vuoden seitsemännessä lisätalousarvioesityksessä tullaan ehdottamaan 2,2 miljoonan euron määräistä summaa.

Työttömyyskassat ovat epidemian vaikutusten, kasvaneen työttömyyden ja lomautusten, vuoksi taloudellisesti kovilla. Myös työttömyysturvalakiin tehdyt muutokset, joilla on turvattu epidemian vuoksi tuloa vaille jääneiden työttömien toimeentuloa, ovat lisänneet etuusmenoa ja kassojen itse rahoittamaa osuutta tästä etuusmenosta.

Viime vuonna tähän vuoteen valmistautuessaan näkymä oli monella työttömyyskassalla hyvin toisenlainen. Työttömyyskassat eivät omassa taloudessaan ole voineet varautua niihin vaikutuksiin, joita epidemialla ja epidemian hillitsemiseksi tehdyillä toimilla on niiden jäsenistön työllisyyteen ollut.

Näillä esitetyillä muutoksilla ratkaistaan säädöstarve, joka edellä todettujen varojen jakamiseen tarvitaan. Työttömyyskassoissa on parhaillaan käynnissä ensi vuoden talousarvion ja siihen liittyvän jäsenmaksuesityksen valmistelu. Tämän kokonaisuuden tavoitteena on, että varatut rahat voitaisiin jakaa työttömyyskassoille jo tämän vuoden puolella aikataulussa, jossa kassat voisivat huomioida valtion niille myöntämiä poikkeuksellisia lisärahoitusosuuksia jo tulevia jäsenmaksuesityksiä tehdessään.

Tässä tarkoituksessa lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Työttömyyskassoille suunnattu lisärahoitus olisi kertaluonteinen, ja tämän vuoksi varojen jakamista koskevat säännökset olisivat voimassa tämän vuoden loppuun saakka. Työttömyyskassan mahdollisen alijäämän käsittelyä koskevien säännösten ehdotetaan kuitenkin olevan voimassa ensi vuoden loppuun. Näin vältetään tilanne, jossa valtio ennakkoon työttömyyskassoja tuettuaan joutuisi vielä viimesijaiseksi alijäämän täydennyksen rahoittajaksi, jos työttömyyskassojen tilanne loppuvuoden aikana tällä hetkellä ennakoimattomasti vielä heikkenisi.

15.47 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin ministeri totesi, tässä kahdessa asiassa siirretään Finanssivalvonnan käytäntöjä tänne lainsäädäntöön, eli kun puhutaan näistä säännöksistä talouden tervehdyttämisestä ja myöskin rahoitusastetta koskevista määräyksistä, ja sinällänsä asioitten hoitamisessa mikään ei varsinaisesti muutu. Mutta sitten tämän esityksen pihvi liittyy niihin eduskunnan lisätalousarvioissa jo myöntämiin rahoihin, jotka kertovat siitä, että todellakin epidemia on aiheuttanut lisääntyvää työttömyyttä ja sitä myöten myöskin sitten kassojen omarahoitustarve on suuri, ja nämä rahoitusosuudet valtio nyt sitten haluaa olla tässä tilanteessa kompensoimassa.

Tässä yhteydessä ei voi välttää sitä keskustelua, että olisi syytä harkita ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulottamista kaikille. Me näemme tässäkin tilanteessa, että valtio on auttamassa näitä työttömyyskassoja, jolloinka on vaikea ajatella, miksi meidän lainsäädäntömme ja käytäntömme ovat lähteneet sille tielle, että me emme katso, että ansiosidonnainen työttömyysturva kuuluisi kaikille eikä vain sitten kassojen jäsenille.

Olisin myöskin ministeriä halunnut kiittää tulevasta esityksestä — esityksestä, mikä tulee sitten lisätalousarviossa numero 7 — joka liittyy tähän yrittäjien työttömyysturvaan, vaikka se ei vielä olekaan realisoitunut, koska kyllä täytyy sanoa, että tämän epidemian aikana yksi sellainen, voisiko sanoa, kenties suurimmista työttömyysturvaan liittyvistä muutoksista liittyy kuitenkin siihen, että yrittäjille työttömyysturva on auennut. Kyllä meidän

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

täytyy sosiaaliturvaa pohtivassa parlamentaarisessa komiteassa tämäkin jollakin tavalla ottaa huomioon ja miettiä, mikä on se tulevaisuuden tapa, millä yrittäjien työttömyysturvasta tullaan huolehtimaan. Me olemme nähneet tässä vuosien varrella, että soviteltu päiväraha ei ole kyllä aina mikään onnistunut vaihtoehto. Sitten toisaalta, kun tässä tilanteessa oikeasti joillakin yrittäjillä on totaalisesti loppunut yritystoiminta, niin on äärimmäisen tärkeää, että meiltä on löytynyt nopeasti tällainen malli, millä on päästy tässä tilanteessa yrittäjien ahdinkoa auttamaan. Mutta tämä on sellainen, voisiko sanoa, työ, jossa toivon, että sitten mietitään pidemmälle, myöskin koronan jälkeiseen aikaan, miten pystymme tulevaisuudessakin tästä yrittäjien työttömyysturvasta huolehtimaan ja saamaan lainsäädännön siitä ja sitten toisaalta huolehtimaan siitä, että heidän yritystoimintansa pystyisi tämän ahdingon jälkeen jatkumaan.

15.50 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Jo aiemmissa käsittelyissä oli hyvinkin vahvasti esillä tämä yrittäjien mahdollisuus päästä myöskin osalliseksi lisärahoituksesta tämän yrittäjäyhtymänsä osalta, ja kiitän kyllä hallitusta siitä, että nyt näissä uusissa esityksissä asia on huomioitu ja hätä otettu vakavasti.

Edustajakollega Essayahia haluan lohduttaa, että meiltähän eduskuntaryhmän puheenjohtaja Arhinmäen suulla luvattiin jo aktiivisuutta ainakin oman puolueemme osalta siihen, että olemme valmiita laajentamaan ansiosidonnaista kaikille, kunhan myöskin työttömyys ja kassan jäsenyys koskettavat kaikkia toimijoita ja syntyy sitten myöskin lakisääteinen kontakti näihin työttömyysvakuutusmaksuihin. Näihin varmaan päästään vielä jatkossa käsiksi.

15.51 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että työttömyyskassojen taloudelliset toimintamahdollisuudet turvataan, ja näin ollen tämäkin lakiesitys on hyvä. Nostaisin tässä yhteydessä kuitenkin kaksi lisäasiaa esille, ja ensimmäinen niistä on se, että olen ymmärtänyt niin, että hallituksen työllisyystoimissa on esitetty tuhatta uutta henkilöä TE-keskuksiin. Toivoisinkin, ministeri, että ottaisitte harkintaan sen, että kaikki nämä henkilöt eivät menisi TE-keskuksiin vaan että pohdittaisiin myöskin heidän sijoittamistaan esimerkiksi työttömyyskassoihin sekä muihin tällaisiin yrityksiin, jotka tuntevat markkinoita ja pystyvät sijoittamaan työttömäksi joutuneita henkilöitä. Samoin näillä työttömyyskassoilla on hyvä tuntemus omista kassojen jäsenistä, ja he pystyvät ehkä paremmin auttamaan työttömiksi jääneitä henkilöitä kuin TE-keskukset.

Arvoisa puhemies! Toinen asia tässä yhteydessä on se, että aika monella alalla, muun muassa matkustusalalla ja majoitustoiminna, 200 lomautuspäivää alkaa tulla täyteen näihin aikoihin tässä syys—lokakuun tienoilla, ja se tarkoittaa sitä, että monet näistä henkilöistä, jotka ovat tämän ajan olleet lomautettuina, voivat katsoa tulleen irtisanotuiksi, ja se voi varsinkin pienet työnantajat saattaa aikamoisiin talousvaikeuksiin ja jopa konkurssiin. Näin ollen toivoisin, arvoisa ministeri, että voisitte hallituksessa puhua sellaisesta mahdollisuudesta, että tätä 200:aa lomautuspäivää voitaisiin pidentää esimerkiksi 300:aan tai 400 päivään, koska meillä on useita aloja, jotka kärsivät tavallistakin enemmän näistä matkustusrajoituksista ja kokoontumisrajoituksista, jotka edelleen koskettavat vielä hamaan tulevaisuuteen tai ainakin ensi vuoden puolelle monia toimialoja. Näin ollen tällainen lisäsäädös varmasti auttaisi näitä yrityksiä ja myöskin niissä toimivia henkilöitä selviytymään.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Pekonen, 2 minuuttia.

15.53 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä puheenvuoroista. Kuten olen aikaisemminkin täällä salissa todennut, jatkoselvitys tästä yleisestä ansioturvasta tulee valmistumaan ensi vuonna, ja johtopäätösten aika on sitten selvityksen jälkeen. Tällä hetkellä me elämme kuitenkin olemassa olevan järjestelmän puitteissa ja turvaamme tätä kautta ihmisten toimeentulon nyt kriisin keskellä.

Edustaja Essayahin huomiot yrittäjien työttömyysturvan vahvistamiseksi ovat erittäin tärkeitä, ja näiden selvittäminen sotu-komiteassa, johon edustaja viittasi, on meidän kaikkien yhteinen asia.

Kiitän edustaja Kaumaa näistä evästyksistä. Nämä mainitsemanne asiat kuuluvat ministeri Haataisen tontille, mutta tästä ne kulkevat myöskin keskusteluun hallituksen sisällä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain sekä koulutuskorvauksesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.55 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia sekä koulutuskorvauksesta annettua lakia.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset liittyvät työttömyysvakuutusmaksujen perinnässä sovellettavasta ennakkomallista luopumiseen. Työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se perustuisi pelkästään toteutuneeseen palkanmaksuun.

Esitetyt muutokset johdosta laissa ei enää olisi mahdollisuutta ennakkolliseen työttömyysvakuutusmaksujen perintään. Ennakkomenettelyn kautta on maksettu vain 0,35 prosenttia työttömyysvakuutusmaksuista, ja sitä on käyttänyt vain noin yksi prosentti työnantajista. Suurin osa Työllisyysrahaston asiakkaista käyttää toteumamallia, jossa maksut määrätään jälkikäteen toteutuneen palkkasumman perusteella. Kahden perintätavan ylläpitämistä ei voida pitää perusteltuna eikä hallinnollisesti järkevänä. Ennakkomallista luopumisella ei olisi vaikutusta työttömyysvakuutusmaksujen määräytymiseen eikä Työllisyys-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

rahaston rahoituksen kokonaiskertymään. Se ei myöskään muuttaisi rahoitussuhteita työttömyysvakuutuksen eri rahoittajaosapuolten välillä. Lisäksi koulutuskorvauksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pienin perittävä ja palautettava koulutuskorvauksen määrä olisi 10 euroa. Tätä pienempien summien perintää ja palautusta ei voida pitää hallinnollisesti järkevänä. Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi laissa olevat viittaukset ennakkomalliin ja tehtäväksi muita teknisluontoisia korjauksia lain 9 §:ssä oleviin pykäläviittauksiin.

Työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se perustuisi pelkästään toteutuneeseen palkanmaksuun. Esitetyn muutoksen johdosta laissa ei olisi enää mahdollisuutta ennakkolliseen työttömyysvakuutusmaksujen perintään, eli niin sanotusta perinnän ennakkomallista luovuttaisiin. Ennakkomenettelyn kautta on maksettu vain — anteeksi, nyt minulla tulee jo toiseen kertaan täällä, arvoisa puhemies — hypään yli.

Mutta, hyvät kollegat, totean, että suurin osa Työllisyysrahaston asiakkaista käyttää toteumamallia, jossa maksut määrätään jälkikäteen toteutuneen palkkasumman perusteella. — Näin.

15.57 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Puhemieskin taitaa vaihtua siinä lennossa, mutta kiitoksia ministerille esittelystä.

Eli kyllähän tämän esityksen ydin on nimenomaan siinä, että kun tällä hetkellä tätä ennakkomaksutapaa käyttää ainoastaan prosentti työnantajista, niin siinä mielessä kahden tällaisen erillisen maksutavan ylläpitäminen on varmastikin pelkästään ja puhtaasti lisäkustannus. Tällä ennakkomaksulla ei taida olla kovin suurta merkitystä, kun pääasiallisesti sitten kuitenkin nämä työttömyysvakuutusmaksut maksetaan, kun tiedetään se toteutunut palkkasumma, ja sitä kautta myöskin tilitetään tämä asia eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tämä vaikuttaa kaikin puolin kannatettavalta ja hyvältä esitykseltä, ja itse asiassa näihin koulutuskorvauksiin liittyen olisin tuonut niitä kentän terveisiä, mitä tuolta yrittäjäkentältä kuulee. Elikkä tähän työssäoppimiseen ja kouluttautumiseen työn ohessa olisi yrittäjäkentässä huomattavasti suurempaa innostusta ja alttiutta olla myöskin sitä kautta avaamassa nuorille ja miksei vanhemmillekin, vaikkapa ammatinvaihtajille, mahdollisuuksia, mutta monet kokevat, että tällä hetkellä se tapa, millä sitten työnantajat tässä tilanteessa tulevat kohdelluiksi, ei ole sellainen, mikä motivoisi heitä viemään asiaa eteenpäin.

Arvoisa ministeri, toivon, että ylipäättänsä kun meillä keskustelua käydään oppisopimuskoulutusjärjestelmästä ja myöskin sitten ammatillisen koulutuksen uudistuksesta ja näistä harjoittelupaikoista, niin huomioitaisiin se, että yrityskentällä on kyllä halukkuutta, mutta monet kokevat, että koska kysymyksessä ei ole vielä ammattitaitoinen työntekijä, niin he mielellään kyllä sitten toivoisivat, että olisi mahdollisuus paremmin huomioida se erilainen byrokratia ja moni muu asia, mikä liittyy sitten näihin koulutustapahtumiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan myös tässä 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.00 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamista siten, että Suomessa yleisesti verovelvollisena pidettäisiin myös ulkomaista yhteisöä, jonka tosiasiallinen johtopaikka on Suomessa. Nykyisin vain kotimaista yhteisöä, eli esimerkiksi suomalaista osakeyhtiötä, on voitu pitää Suomessa yleisesti verovelvollisena.

Esityksen tavoite on sinänsä hyvä, sillä sen tarkoitus on ehkäistä toimintaa, jossa suomalaiset toimijat verojen minimointitarkoituksessa rekisteröivät yhtiön ulkomaille, vaikka yhtiön liiketoimintaa käytännössä johdetaan Suomesta käsin. Tällaiset yhtiöt joutuisivat jatkossa maksamaan veron koko tulostaan Suomessa, mitä voidaan pitää oikeudenmukaisena. Aiemmin Verohallinnon on ollut vaikeampaa puuttua tällaiseen toimintaan.

Lakiesitys voi kuitenkin johtaa myös ei-toivottuihin vaikutuksiin, sillä ehdotettu säännös on tulkinnanvarainen, ja se voi vaikuttaa myös suomalaisiin konserneihin, joiden ulkomaisten tytäryhtiöiden hallituksissa istuu konsernin johtoryhmän Suomessa asuvia jäseniä. Tällaiset järjestelyt ovat kansainvälisissä konserneissa erittäin tavallisia hallinnollisista syistä, eikä niihin liity moitittavaa verosuunnittelutarkoitusta. On tärkeää, että Verohallinnon täsmällisellä ohjeistuksella varmistetaan, ettei ehdotettuja säännöksiä voida soveltaa mielivaltaisesti tilanteissa, joissa verovelvolliset ovat toimineet vilpittömässä mielessä.

16.02 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! ”Mahtavaa nähdä, että tämä verovälittelyä kitkevä korjaus vihdoinkin etenee” — näin iloitsi arvostettu yritystoimintaa valvova kansalaisjärjestö Finnwatch tästä hallituksen esityksestä omassa tiedotteessaan.

Otin puheenvuoron, koska myös minä haluan kehua tätä esitystä. On aivan erinomaista, että hallitus puuttuu verovälittelyyn tällä lakiesityksellä.

Verotus on aivan keskeinen työkalu, kun yhteiskuntaa halutaan viedä parempaan suuntaan. Aggressiivinen verosuunnittelu taas on järkyttävä ongelma, joka vaikeuttaa julkisten palveluiden rahoittamista ja näin ollen arvokkaiden yhteiskunnallisten tavoitteiden, kuten eriarvoisuuden vähentämisen, saavuttamista. On aivan keskeistä, että valtiot pystyvät puolustamaan omaa rahoituspohjaansa ja puuttumaan verosuunnitteluun.

No, tästä esityksestä tosiaan sovittiin hallitusneuvotteluissa, ja tässä ideana on, että ne yritykset, joilla on riittävät siteet Suomeen, pidetään täällä yleisesti verovelvollisina — näinhän sen pitääkin olla. Eli käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että nyt vaikeutetaan ulkomaille rekisteröityjen pöytälaatikkoyritysten hyödyntämistä verovälittelyssä. Kun yhtiön omistus, johto ja toiminta ovat Suomessa, niin silloin myös verot kuuluu maksaa Suo-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

meen. Tähän asti yritykset ovat olleet Suomessa yleisesti verovelvollisia vain, jos ne on perustettu Suomen lainsäädännön mukaisesti tai rekisteröity Suomeen, ja tässä on nyt muodostunut verolainsäädäntöön aukko, ja sitä aukkoa on hyödynnetty niin, että perustetaan passiivista sijoitustoimintaa tekeviä holdingyhtiöitä ja pöytälaatikkoyhtiöitä muihin maihin. Tällä tavalla on sitten voitu vältellä verovelvollisuutta Suomessa.

No, nyt jatkossa tällainen pöytälaatikkoyhtiöiden käyttö verovälttelytarkoituksissa on sitten vaikeampaa. Tavoitteena on tältä osin tietenkin myös turvata yhteisöverotuottojen kertyminen, eli kun tämä lakimuutos sitten onnistuu tavoitteessaan, niin se myös laajentaa Suomen veropohjaa, mikä on tässä tilanteessa erittäin tervetullutta.

Lakiesitystä kiiteltiin myös siitä, että esitysluonnosta parannettiin huomattavasti tämän lausuntokierroksen jälkeen.

Muitakin konkreettisia toimia tietenkin tarvitaan, kun me puutumme verovälttelyyn ja aggressiiviseen verosuunnitteluun, mutta tämä itsessään on hyvä ja tärkeä esitys. Kiitos hallitukselle siitä.

16.05 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Tämä uudistus on yksi hallitusneuvotteluissa esiin tuomistamme ehdotuksista verovälttelyn hillitsemiseksi ja yksi tämän hallituksen tärkeimmistä verovälttelyä ja harmaata taloutta torjuvista lakiesityksistä. Uudistus laajentaa ja vahvistaa Suomen veropohjaa ja ehkäisee järjestelyitä, joissa Suomen verotusta pyritään välttämään rekisteröimällä yhtiö ulkomaille, vaikka yhtiön omistus, johto ja toiminta olisivatkin täällä Suomessa.

Tähän asti ulkomaisia yhteisöjä ei ole voitu katsoa täällä yleisesti verovelvollisiksi. Tätä verolainsäädännön aukkoa on hyödynnetty esimerkiksi perustamalla passiivista sijoitustoimintaa harjoittavia holdingyhtiöitä muihin maihin verotuksen välttämiseksi. Käytännössä näissä yhtiöissä on yleensä kyse yhden tai muutaman suomalaisen sijoitusvarallisuuden hallinnointiin perustetuista yhtiöistä. On tärkeää, että hallituksen esityksessä selkeästi todetaan, että myös holdingyhtiöt lukeutuvat lain piiriin, mikäli niiden toiminnan kannalta olennaiset päätökset tehdään meillä Suomessa.

Esityksen tavoitteena on myös parantaa Suomen lainsäädännön soveltuvuutta yhteisöjen kaksoisasujatilanteiden ratkaisemiseen sekä lisätä mahdollisuuksia ratkaista näitä tilanteita Suomen eduksi. Oikeudenmukainen verotus on isänmaallisuutta parhaimmillaan.

Muutoksen myötä kotimainen sääntely vastaa tältä osin sääntelyä useissa muissa valtioissa. Verot on maksettava siellä, missä tuottokin tehdään, ja eniten verovuodoista tietysti kärsivät köyhimmät maat, mutta myös meillä veropohjaan on jopa tarkoituksella porattu reikiä rikkaimpien käytettäväksi ja koko muun yhteiskunnan tappioksi.

Arvoisa puhemies! Korona on korostanut toimivan verojärjestelmän varaan rakennetun hyvinvointivaltion vahvuutta, ja pohjoismainen talous on kriisiytynyt Euroopan maista vähiten ja Suomi pärjännyt parhaiten Pohjoismaista. Talouskriisin ratkaisemiseksi on syytä vauhdittaa veropohjan tiivistämiseen tähtääviä toimia.

Hallitusohjelmassa meillä on useita hyviä selvityksiä toteutettaviksi, ja toivon rahaministerin uskaltavan mennä hallitusohjelmaakin pidemmälle. Vasemmistoliitolle veropohjan tiivistäminen on keskeisimpiä asioita. Kun huijariliikemiehet kiertävät veroja, maksavat kaikki muut enemmän. Veronkiertäjä syö meidän jokaisen pöydässä.

Keskeinen ongelma nykyisessä verojärjestelmässä on tietysti, että pääomat liikkuvat vapaasti rajojen yli ja yritykset toimivat kansainvälisesti mutta sääntely on silti pitkälti edelleen kansallista. Suomen tulee edistää sellaisia kansallisia ja kansainvälisiä ratkaisuja, jot-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

ka turvaavat ja vahvistavat Suomen veropohjaa globaalisti kestäväällä tavalla, ja tietysti samalla myös muiden maiden veropohjaa. Pidemmän aikavälin tavoitteena konserneja tulisi voida verottaa yhtenä kokonaisuutena. Kun me teemme vasemmistolaista veropolitiikkaa, voidaan suomalaisten palkansaajien ja yritysten maksutaakkaa keventää ja tukea kestäväää kasvua. [Puhemies koputtaa] Samalla kansalaiset kokevat verotuksen oikeudenmukaiseksi ja liike-elämästä tulee reilua ja kilpailtua.

16.08 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Erittäin odotettu ja toivottu uudistus, kun korjataan verolainsäädännön aukko, jossa ovat erityisesti olleet toiminnassa pöytälaatikkoyhtiöt ja erilaista passiivista sijoitustoimintaa harjoittavat holdingyhtiöt. On ollut jo pitkän aikaa tiedossa, että niin EU-tasolla kuin kotimaassakin täällä Suomessa iso osa veropohjasta häviää aggressiivisen verosuunnittelun mutta myöskin epäterveen verokilpailun ja ennen kaikkea laittoman toiminnan kautta. Aina välillä tulee sellainen fiilis, että kun tässä salissa käydään keskustelua pakolaisuudesta tai maahanmuutosta, niin käytäisiinpä yhtä intohimoista keskustelua myöskin veropakolaisuudesta ja veromaahanmuutosta — tai veropakolaisuudesta kokonaisuutena ja niitten velvoitteiden ja yhteisen hyvän rakentamisen pakenemisesta — mutta ilmeisesti ne ovat vaikeimpia asioita keskustella, koska vastapuoli harvemmin näyttäytyy turuilla tai toreilla vaan on niin sanotusti näkymätön.

Toki tietysti toivoo rohkeutta hallitukselta viedä eteenpäin myöskin jatkotoimia. Muutakin on tulossa, mutta ne syvemmälle menevät ratkaisut vielä varmasti odottavat itseään, ja paljon tässä tarvitsee tehdä myöskin EU-edunvalvonnan ja globaalin edunvalvonnan kautta. Yhteinen tiedonvaihto on sellainen asia, mitä Suomi voi edistää kaikilla tahoilla, ja toivottavasti meidän yhteinen joukkovoimamme pureutuu myöskin siihen kysymykseen, että kansainvälistä rikollisuutta saadaan kiinni vain yhteisin kansainvälisin toimin.

Ehkä tässä on syytä mainita myöskin näistä tietovuotajista. Toivon kyllä sydämestäni, että Suomi tekee kaikkensa, että tietovuotajien osaa ja elämää suojellaan, koska monessa maassa on ollut hyvin ikäviä esimerkkejä siitä, että kun nämä niin sanotut whistleblowerit ovat antaneet tietoa, niin sitten myöskin heidän elämänpäivänsä on päätetty. Niin toimittajia kuin monia muitakin toimijoita ympäri maailman on kärsinyt tästä erittäin surullisesta kohtalosta tilanteesta, jossa he ovat yrittäneet tehdä kaikkensa suojellakseen yhteistä omaisuutta. — Kiitoksia.

16.11 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Hyvä verojärjestelmähän tunnetaan siitä, että siinä on laaja veropohja, jolloinka sitten voidaan verotustasot pitää kohtuullisina, ja että kansalaiset kokevat sen oikeudenmukaisena. Muun muassa nämä elementit ovat tähän saakka taanneet sen, että meillä Suomessa veronmaksuhalukkuus on kaiken kaikkiaan varsin hyvä ja ihmiset kokevat, että verotusjärjestelmä on oikeudenmukainen.

Arvoisa puhemies! On tärkeä huomioida, että kaikki toimijat eivät välttämättä jaa tätä jaloa ajatusta ja ehkä pyrkivät omalla toiminnallansa myös välttelemään veroja, jolloinka tietenkin sitten lainsäädännöllä pitää mahdollisimman hyvin pystyä tilkitsemään kaikki ne aukot, mitä verovälttelystä saattaa olla mahdollista yrittää käyttää. Tässä esityksessä erityisen tärkeää on nyt estää ulkomaisia yrityksiä, joilla kuitenkin johto, omistustoiminta on täällä Suomessa mutta jotka ovat rekisteröineet toimintansa ulkomaille, tällä toiminnalla välttelemästä verojen maksua Suomeen. Uskon, että tämä omalta osaltansa tulee parantamaan tilannetta. Toki tässä verojen välttelystä tarvitaan myöskin sitten sitä tietojenvaihtoa, kansainvälistä yhteistyötä. Tällaisia erilaisia omistusketjuja ja vastaavia on muutoin

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

hyvin vaikea selvittää, ellei niissä pystytä myöskin sitten viranomaisten kautta tekemään yhteistyötä, ja tästä on esimerkiksi EU-tasolla tehty viime aikoina direktiivejä, joilla on pystytty tietojenvaihtoa parantamaan.

Tässä yhteydessä on tietysti pohdiskelua käytävä siitäkin, onko mahdollista pyrkiä jollakin tavalla verolainsäädäntöä saamaan sen verran yhtenäisiksi, tai esimerkiksi siitä, kun verotusta tehdään kirjanpitolainsäädännön pohjalta yrityksissä, onko mahdollista löytää sellaisia yhtenäisiä kohtelutapoja esimerkiksi vaikkapa tälle siirtohinnoittelulle, jolla pystyttäisiin välttämään, että yritykset eivät pysty käyttämään konsernin sisällä erilaisia sisäisiä laskutuksia tai muita vastaavia, joilla pystyvät välttämään verotusta. Mutta nämä ovat useimmiten olleet siinä mielessä hankalia, että tullaan sitten nopeasti sinne kansalliseen kompetenssiin kuuluvaan asiaan ja erityisesti sitten, kun puhutaan verotustasoista, niin ollaan totaalisesti kansallisen kompetenssin puolella, mutta monta kertaa myöskin näitten säännösten saaminen samalle tasolle on osoittautunut hankalaksi.

Esitys sinällensä on varmaan kannatettava. Valiokunnissa varmaan kuullaan sitten asiantuntijoita, ja edustaja Kivirannan nostama mahdollinen huoli on varmasti sekin syytä vielä katsoa läpi.

16.14 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! On todella iloista, että tämä esitys meillä tänään täällä eduskunnassa on. Itse olen nimennyt tämän Lex Harakaksi johtuen siitä, että viime kaudella, vuonna 2018, edustaja Harakka teki tästä lakialoitteen, ja silloin teimme sen yhdessä, mukana olivat myös vasemmistoliiton Kari Uotila ja allekirjoittanut verojaoston puolelta. Mielestäni tämä kyllä voisi olla sitten Lex Harakka, joka nyt sitten lähtee tästä meiltä lähetekeskustelusta eteenpäin.

Tietenkin myönteistä on, ja kiitos koko hallitukselle ja myös eduskunnalle siitä, että täällä halutaan kaiken kaikkiaan hyvässä hengessä nimenomaan näitä verokeitaita purkaa ja näitä aggressiivisenkin verosuunnittelun, puhumattakaan ihan sitten veronkierrosta, asioita suitsia pienemmälle ja välttää ja poistaa.

Puhemies! Mielestäni tämä on välttämätöntä. Oikeudenmukaisuuden näkökulmasta on täysin selvää, että ei ole oikein, että tavanomainen, tavallinen palkansaaja tai eläkkeensaaja tai työtön kiltisti maksaa veronsa, yrittäjä, jolla ei ole mahdollisuuksia eikä halua tällaisia pelejä lähteä käymään, maksaa kiltisti veronsa, mutta toiset sitten käyttävät aika puhtaasti hyödykseen sitä, että perustellaan esimerkiksi tällaisia pöytälaatikkofirmoja ja sitä kautta vältellään verotusta.

Erityisesti nyt, kun puhumme sitten toisaalta myös siitä tarpeesta, mikä meillä on koronankin myötä ja muutenkin pitää vahva julkisen talouden pohja kunnossa, niin kyllä ainakin minä suomalaisena ihmisenä paljon mieluummin katson, että tämänäntyypisiä asioita verotetaan, paikataan verotuksen aukkoja, porsaanreikiä, tiivistetään veropohjaa, kuin sitä, että joutuisimme sen sijaan sopeuttamaan taloutta esimerkiksi leikkaamalla etuuksia tai nostamalla pienituloisten veroja tai muuta. Tämä on oikeudenmukainen keino, tämä on viisas keino, ja on varmasti myös talouspoliittisessa mielessä äärimmäisen tarpeellista ottaa käyttöön näitä, koska tarvitsemme — sanotaan, että ollaan samassa veneessä, me tarvitsemme lisää soutajia. Kyllä jokaisen pitää kortensa kekoon kantaa. Ei se käy, että vain pienemmät ja heikommat kantavat niitä korsiä kekoon, vaan kaikkien pitää osallistua. Suomi tarvitsee verotuloja, ja tällä sitten nimenomaan pystytään Suomeen saamaan niitä verotuloja, mitkä Suomeen kuuluvat. Tämä on aivan oikein: suomalaisille ne verotulot, mitkä Suomeen kuuluvat.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Puhemies! On monia muitakin keinoja. Hallitus on jo esimerkiksi tämän harmaan talouden torjuntaohjelman hyväksynyt. Sitä kautta on monta mahdollisuutta, [Puhemies koputtaa] ja olemme tässä matkan varrella myös muista esityksistä, jotka ovat vastaavankaltaisia, keskustelleet.

16.18 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Onko mahdollista käyttää puheenvuoro pöntöstä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kyllä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Halusin tulla tähän pönttöön sen vuoksi, että nostan oikeaan arvoonsa tämän lakiesityksen, jonka hallitus on nyt tässä yhteydessä tehnyt. Ja kuten edustaja Viitanen tässä totesi, se pohjautuu lakialoitteeseen, jonka nykyinen ministeri Timo Harakka on aikoinaan, vuonna 2018, yhdessä kollegojensa kanssa tehnyt. Kyllä minäkin mielelläni kutsun tätä Lex Harakaksi, jos se tässä yhteydessä sopii.

Kysymys on aidosti siis veropohjan tiivistämisestä, osittain myöskin veropohjamme laajentamisesta. Kun meillä on verotus keskittynyt voimakkaasti työn tekemiseen, niin tässä kohdassa nyt aidosti ruvetaan verottamaan sitä, mitä pitääkin verottaa, eli sitä pääomanmuodostusta, mitä yrityksessä tapahtuu. Liian usein yritykset voivat valita sen maan, missä niitä verotetaan, perustamalla tämmöisen pöytälaatikkofirman — edustaja Viitanen käytti tätä nimitystä, mutta yleensä on kysymys holdingyhtiöistä, joita perustetaan alhaisen verotuksen maihin, tyypillisesti veroparatiiseihin. Tässä halutaan nyt tulkita niin, että jos yritystä tosiasiallisesti johdetaan Suomesta ja toimitaan Suomessa, niin sitä myöskin verotetaan Suomessa sekä siitä tuloksestaan että myöskin niistä osingoistaan ja myöskin pääomatuloista, joita se yritys tuottaa, eli niistä aidosti verotetaan suomalaisen verotuskäytännön mukaan. Ja tämäntapainen kikkailu, verosuunnittelu — niin kuin sitä kutsutaan, että sijoitetaan johonkin niin sanottuun veroparatiisiin ja tämä ikään kuin toimii tämmöisen sijoitusyhtiön, holdingyhtiön, kautta — pystytään nyt tilkitsemään.

Tämä on tärkeä asia sen vuoksi, arvoisa puhemies, että veroparatiisit ovat kansainvälisessä järjestelmässä eräs hyvinvointiyhteiskuntien suurimmista mätäpaiseista. Meillä OECD:n arvioiden mukaan 100 miljardia euroa menetetään vuosittain näiden veroparatiisikäytäntöjen kautta. Meillä on noin 70—80 veroparatiisia, on myöskin Euroopan unionin alueella toimivia, ja tämä on selkeästi iso, iso vuoto. 10 prosenttia maailman bruttokansantuotteesta ovat ne rahoitussijoitusten määrät, jotka on sijoitettu veroparatiiseihin. IMF:n arvioiden mukaan itse asiassa puolet pankkien pääomista on sijoitettu veroparatiiseihin. Tämä, mikä nyt tällä lainsäädännöllä pyritään tilkitsemään, on siis vain hyvin pieni ripe, pieni osanen, sitä kokonaisuutta, joka meillä on edessämme, koska tämä koskee koko kansainvälistä järjestelmää, koskee tietysti erityisesti meitä, hyvinvointiyhteiskuntia, joissa veroasteet ovat korkeita, ja toivotaan, että siihen veronmaksuun osallistuvat, aivan niin kuin edustaja Viitanen totesi, muutkin kuin ne, jotka työskentelevät näissä maissa, työntekijät, ja yritykset, jotka aidosti on rekisteröity tuohon maahan. Myöskin tämäntapainen kikkailu saadaan tässä kuriin. Ei muuta kuin menestystä tälle Lex Harakalle!

16.21 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! On todella hyvä asia, että teemme aina kaikkemme estääksemme veroparatiiseja.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Sosiaalidemokraattisen puolueen edustaja toi esille veropohjan tiivistyksen, ja tästä innoittuneena muistuttaisin, että perussuomalaiset on useampana vuotena vaihtoehtobudjetissa esittänyt veropohjan laajennusta koskemaan tämmöisiä niin sanottuja kotimaisia veroparatiiseja, jos halutaan näin tuttavallisesti kutsua, eli suursäätiöiden ja -yhdistysten pääomatulot verolle. Tässä on kysymys nimenomaan suurista säätiöistä ja yhdistyksistä, jotka saavat pääomatuloja, kuten osinkoja, vuokratuloja ja myyntivoittoja, verotta. Nykyinen järjestelmä on luonut suursäätiöille eräänlaisen veroparatiisin, jonka puitteissa varakkaat voivat paeta verotusta lähes kokonaan ja käyttävät suursäätiöiden kautta merkittävää valtaa.

Tässä olisi teille veropohjan tiivistykseen erittäin hyvä ehdotus. Tämä koskisi nimenomaan suursäätiöitä, ei pieniä yhdistyksiä. Kun puhutte tästä veropohjan tiivistämisestä ja sitten siitä, kuten edustaja Viitanen totesi, että kaikki maksaisivat eivätkä vain pienituloiset ja tämmöiset pienet ihmiset, niin tässä olisi yksi erittäin hyvä vaihtoehto, ja pyydän, että tähän tutustutte. Olemme tätä useampana vuonna ehdottaneet, mutta ei ole näkynyt. — Kiitos.

16.23 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! En malta olla ottamatta esille samaa asiaa kuin edustaja Meri tuossa äsken, eli yleistä yleishyödyllisten yhdistysten, yhteisöjen saamat verohyödyt, eli kotimaiset veroparatiisit. Kuten tiedämme, ammattiyhdistysliikkeen saamat osingot ovat edelleen verovapaita, ja kysymys kuuluu: milloin ne tulevat tavanomaisen pääomaverotuksen piiriin [Jussi Saramon välihuuto] eli 30 tai 34 prosentin verotuksen piiriin? Kysymys kuuluu ”milloin” eikä ”aioteko tehdä”.

16.24 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Meri teki mielenkiintoisen ehdotuksen siitä, että myöskin suursäätiöt vapautettaisiin näistä verohelpotuksista, mitä heillä on, ja asetettaisiin verotuksen piiriin. Onko tässä nyt ero meillä sosiaalidemokraateilla ja teillä perussuomalaisilla? Kun te ette ole hallituksessa, teette tämmöisen ehdotuksen. Te olitte muistaakseni viime vaalikaudella hallitusvastuussa, jos muistan oikein, ja silloin te ette tehneet tätä esitystä. Meillä sosiaalidemokraateilla on se ero, että meidän sosiaalidemokraattiset edustajamme Viitanen ja Harakka ovat tehneet esitykset näiden holdingyhtiöiden kuriin saattamisesta, ja kun meillä on hallitusvastuu, niin silloin me myöskin panemme tämän täytäntöön. Onko tässä nyt se ero, miksi te ette tehneet aikoinanne tuota, mitä te juuri parhaillanne ehdotatte?

16.24 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Minusta kyllä moni ehdotus, kaikki ehdotukset, joissa veropohjaa tiivistetään, ovat sen arvoisia, että ne tulee käydä läpi. Muistutan tässä yhteydessä, että meillä on muutakin, meillä on ministeri Vanhasen keväällä asettama työryhmä, tai selvitystyö ainakin, joka nyt selvittää muun muassa sosiaalidemokraateillekin tärkeää ja meidän esittämäämme uudistusta siitä, että esimerkiksi nämä ulkomaiset suursijoittajat saataisiin täällä kotimaassa lähdeveron piiriin. Sillä voisi saada huomattavia verotuloja nimenomaan tänne meille, ja tähän koskisi — koska se ei voisi koskea vain ulkomaalaisia, jotka suurin osa kuitenkin tätä toimintaa harrastavat — myös täällä kotimaassa näitä vastaavia toimijoita. Olemme kyllä myös täällä puuttumassa tämänkaltaisiin asioihin, että kyllä toivon kovasti, että tälle kannatusta sitten tulee täältä perussuomalaisiltakin, kun toivottavasti tämä myös etenee ensi keväänä valmistuvan selvityksen jälkeen jatkotoimiin. Sitä kovasti toivon.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Täällä on hallitus selvittänyt hallitusohjelmakirjausten mukaisesti tätä mahdollista arvonnousuveroa, joka siis kitkisi sitä pois, että väliaikaisesti siirretään kirjoja ulkomaille ja vältellään — siellä nostetaan verot, ja sitten takaisin — eli nimenomaan se vero, joka suomalaisille kuuluu siitä tulosta, voitosta, mikä on täällä syntynyt, verotettaisiin Suomessa. Kun kannatin tätä ajatusta, kun selvitys valmistui, niin sielläpä alkoi keskustelu, että kyllä on kauheata, kun koko ajan vaan kansaa verotetaan, niin nimenomaan se kysymys on suomalaisten verotuloista, niistä, mitä Suomessa syntyy, Suomessa maksetaan, ja niillä suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa rahoitetaan.

Ja minä toivon todella nyt, koska minä arvostan sitä, että tulee myös muilta ryhmiltä esityksiä erilaisen verovälttelyn kitkemiseksi ja veropohjan laajentamiseksi, että sitten, kun näitä esityksiä tehdään, myös saisimme tukea ja kannatusta myös esimerkiksi perussuomalaisilta näihin, koska kuitenkin on tärkeää, että mahdollisimman laajalla parlamentaarisella rintamalla voisimme näihin asioihin sitoutua. Mutta muutakin, puhemies, on vireillä, ja ilman muuta mielellämme näihin olemme tarttumassa.

16.27 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Me käsittelemme tässä ehdotusta siitä, kuinka verovälttelyä laitetaan kuriin. Se on sen ansiota, että vasemmistopuolueet ovat nyt hallituksessa, ja se on hieno asia. Vasemmistopuolueet tekevät työtä verovälttelyn lopettamiseksi, olemme sitten hallituksessa tai oppositiossa, toisin kuin perussuomalaiset, jotka hallituksessa ollessaan eivät tätä työtä välittäneet tehdä.

Sinänsä jännää, että nostetaan esille — juuri edustaja Viitanen tässä hyvin nosti tämän lähdeveron esiin — koska vasemmistopuolueet kyllä kannattavat tätä lähdeveroa, joka tulisi myös ammattiyhdistysliikkeelle, joka tässä mainittiin, mutta salin oikea laita, salin enemmistö ei ole tätä halunnut, koska siellä on aika valtavat määrät rahaa, tietysti erilaisissa säätiöissä, työnantajien elinkeinoelämän järjestöissä, jotka tietysti sitten ovat myös vaalirahoittajana toimineet ja joilla on tässä oma etu ajettavana. Tietysti, kuten tässä mainittiin, se kohdistuisi myös ulkomaisiin sijoittajiin, joka olisi hyvä asia.

Itse asiassa, kun nyt ajatellaan tätä käsittelyssä olevaa ehdotusta, niin oikeastaan hyvä, että tämä keskustelu ei loppunut vaan jatkui, koska itse asiassa perussuomalaisten ryhmässä on jopa kansanedustaja, joka on kehunut, että näin voi tehdä, että jättää verot Suomeen maksamatta ja siirtää toimintaa näin ulkomaille. [Mauri Peltokangas: Posketon väite!] Kannattaisi katsoa nyt, mikä on isänmaallista veropolitiikkaa ja mikä vie meidän yhteistä hyvinvointiamme pois maasta.

16.28 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan vastata edustaja Kiljuselle tästä tee niin kuin saarnaat -periaatteesta. Otetaan nyt tämä teidän vappusatanen: en nyt kehtaisi täällä kovin kehua sillä, että mitä lupaan, sitä teen. Ja ette vastannut kuitenkaan siihen, että jos eletään tätä hetkeä ja on idea — edustaja Viitanen otti puheeksi veropohjan tiivistyksen, sen, että kaikki mukaan — meillä on idea ja tarjoan sitä, niin vastauksena on, mitä tapahtui vuonna nakki ja keppi. [Pia Viitasen välihuuto] Mennäänkö nyt eteenpäin, miten te aina itse puhutte? Kysyin sitä, olisiko tässä hyvä ehdotus. Ette siihen vastannut, esittelitte kaikkia muita ehdotuksia, mitkä eivät ollenkaan tähän esitykseen liittyneet.

Ilmettelen kyllä sitä, että täällä otetaan esille jonkun jotakin jossakin sanomaa. En osaa vastata muiden ihmisten puolesta. Ehkä sitten voimme jatkaa tätä kahviossa. En edes tiedä, kenestä tässä puhutaan.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Mutta jos nyt puhutaan verotuksesta, niin kyllä sosiaalidemokraatit ovat aina rakastaneet veroja siinä mielessä, että jos muistelemme viime kaudelta keskustelua perintöverotuksesta, niin nykyinen ministeri Harakkahan, oliko hän valtiovarainvaliokuntavastaava sosiaalidemokraateissa, oli sitä mieltä, että esimerkiksi perintövero on markkinatalouden paras vero, vaikka esimerkiksi Veronmaksajain Keskusliiton mukaan se kohdistuu eniten keskituloisiin.

Tämä nyt vähän laajenee, mutta uskalsin avata tätä keskustelua siksi, koska täällä puhuttiin siitä, että kaikki pitää saada mukaan, ja muistin tämän perussuomalaisten ehdotuksen, jolla nämä suursäätiöt ja suuryhdistykset saadaan mukaan. Olisin toivonut tähän konkreettiseen esitykseen vastausta, en sitä, että muistelette vanhoja tai esitätte muita esityksiä, vaan nimenomaan tätä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin 16.30.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.19.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 5/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Esittelypuheenvuoron jälkeen on mahdollista käydä debattia, jos siihen innokkuutta on.

Keskustelu

16.31 **Hannu Hoskonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä pannaan täytäntöön rakennusten energiatehokkuutta koskeva direktiivi, joka sisäl-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tää velvoitteen liittyen sähköautojen latausinfrastruktuuriin. Uudella lainsäädännöllä täytetään direktiivin vähimmäistason vaatimukset. Eräiltä osin vaatimustaso on hieman direktiiviä vaativampi. Esimerkiksi se, että uusien ja laajamittaisesti korjattavien asuinrakennusten osalta säädettävä velvoite koskee taloja, joissa on vähintään viisi pysäköintipaikkaa, kun direktiivin asettama raja on kymmenen pysäköintipaikkaa.

Haluan tässä erityisesti korostaa sitä, että velvoitteet koskevat tältä osin vain uusia ja laajamittaisesti korjattavia rakennuksia. Tällöin on järkevää varautua putkittamalla tuleviin latauspaikkoihin johdotukset valmiiksi, koska se on halvempaa toteuttaa silloin, kun rakentamista tehdään. Valmiuden olemassaolo rakennuksissa myös nostaa kiinteistön arvoa. Aina kannattaa muistaa, että esimerkiksi asfaltoiduilla pihamailla, kun putkitukset ovat valmiina, säästetään valtavia summia, kun ei tarvitse pihamaita aukoa, vaan voidaan vetää pelkät sähköjohdot sinne jo valmiina oleviin putkituksiin.

Valiokunta tarkasteli huolellisesti sitä, mitä on tällainen laajamittainen korjaustyö. Laki ehdotuksen 3 §:n 3 kohdan mukaan laajamittaisella korjauksella tarkoitetaan korjausta, jossa rakennuksen vaippaan tai rakennuksen teknisiin järjestelmiin liittyvien korjausten jälleenrakentamiskustannuksiin perustuvat kokonaiskustannukset ovat yli 25 prosenttia rakennuksen arvosta rakennusmaan arvo pois lukien. Olennaista on, että laajamittaisen korjauksen yhteydessä korjataan myös pysäköintipaikat ja pysäköintipaikkojen tai rakennuksen sähköjärjestelmä. Kysymyksessä ei ole siten mikä tahansa korjaus, vaan sellainen, jonka yhteydessä on yksinkertaisesti järkevää varautua myös tulevaisuudessa rakennettaviin latauspaikkoihin samalla tavoin kuin uutta rakennettaessa. Esimerkkinä valiokuntakeskusteluista voin mainita sen, että jos taloon tehdään uusi peltikatto taikka vaihdetaan ikkunat ja ovet, niin tämä ei ole sellainen remontti, vaan se on ihan normaalia kodin korjaamista. Tai keittiöremontti: se ei edellytä tällaista sähkölatauspaikkojen tekemistä siinä vaiheessa. Elikkä se koskee sellaisia remontteja, kun kajotaan vahvasti talon runkorakenteisiin ja peruskorjataan.

Ympäristövaliokunta korostaa myös, että tämä sähköautojen latausinfra koskeva lainsäädäntö ei muuta johdonmukaista teknologianeutraalia ilmastopolitiikkaa, vaan esimerkiksi biopolttoaineiden ja biokaasun käytön lisäämisen tavoitteita toteutetaan osaltaan entiseen tapaan muualla lainsäädännössä. Valiokunta korostaa, että kaikkia toimia liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan ja niitä tulee toteuttaa mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Uudesta ilmastovuosikertomuksesta ilmenee, että sähköautojen määrä kasvoi vuonna 2019 merkittävästi. Kasvua oli sekä ladattavissa hybrideissä että täyssähköautoissa. Vuonna 2019 Suomen täyssähköautojen määrä lähes kaksinkertaistui verrattuna vuoden 2018 määrää. Täyssähköautojen osuus kaikista sähkökäyttöisistä autoista on viime vuosina ollut noin 20 prosenttia. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi, että Suomessa olisi vuonna 2030 yhteensä vähintään 250 000 sähköautoa, joko siis täyssähköautoa tai ladattavaa hybridiä, sekä vähintään 50 000 kaasuautoa. Sähköautojen osalta näyttää siltä, että 250 000:n auton tavoite saavutetaan nykyisillä ohjauskeinoilla helposti. Sähköautoja on vuonna 2030 todennäköisesti jo paljon enemmän.

Arvoisa puhemies! Korostan vielä, että tämä uusi lainsäädäntö ei vaikuta millään tavoin siihen, miten latauspisteen asentamisen kustannukset jaetaan taloyhtiössä. Oikeusministeriössä on aloitettu asunto-osakeyhtiölain muutostarpeiden kartoittaminen. Valiokunta pitää tätä erittäin tärkeänä kiirehtien selvityksiä ja tarpeellisten muutosesitysten valmistelua,

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

jotta epäselvyydet taloyhtiöiden sisäisessä päätöksenteossa eivät muodostu esteeksi sähköautojen hankinnalle.

Tähän mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, edustaja Hoskonen. Nyt oliko halukkuutta käydä debattia aiheeseen liittyen?

16.36 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tavoitteena on liikenteen päästöjen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä ja fossiiliton liikenne vuoteen 2045 mennessä, ja se edellyttää liikenteen mittavaa sähköistämistä, ja se puolestaan edellyttää sähköautojen latausinfraan merkittävää lisäämistä erityisesti kotien yhteyteen ja työpaikoille, joissa ihmiset autojaan lataavat.

Pääosin tämä hallituksen esitys noudattelee latausinfraa ja -pisteiden rakentamisen osalta EU-direktiivin tasoa. Joiltain osin velvoitteet ovat direktiiviä kunnianhimoisempia mutta vain uusien ja laajasti korjattavien rakennusten osalta. Nyt on tärkeää huomata, että tässä siis rakennetaan ennen kaikkea parempia valmiuksia myös tulevaisuuden sähköautoilijoita varten.

Hallituksen esityksessä on huomioitu myös se, etteivät velvoitteet kasva rakennusten omistajille kohtuuttomiksi. Muun muassa mikroyritykset on vapautettu velvoitteista.

Arvoisa puhemies! Kuten valiokunnan puheenjohtajakin tuossa kuvasi, tämä hallituksen esitys on huolella harkittu kokonaisuus, jolla saamme parannettua sähköautoilun edellytyksiä Suomessa.

16.37 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tämä esitys on kunnianhimoinen, niin kuin pitääkin olla. Saavutamme win-win-tilanteen, kun voimme parantaa rakennusten energiatehokkuutta ja hillitä ilmastonmuutosta.

Opposition vastalauseiden mukaan jotkut näistä velvoitteista ovat liian raskaita, mutta kuten ympäristövaliokunta lausuu, on edullisempaa asentaa latauspistevalmius uusiin ja laajasti korjattaviin asuinrakennuksiin, joissa on yli neljä pysäköintipaikkaa, verrattuna jälkikäteen tehtäviin asennuksiin, ja ennemmin tai myöhemmin tätä valmiutta tarvitaan kaikkialla. Pitää paikkansa, että esitys on vaativampi asuinrakennusten kohdalla kuin sen taustalla oleva direktiivi. Näin on, koska hallituksen ilmastopolitiikka on kunnianhimoinen.

Ärade talman! Det är en viktig proposition med tanke på framtidens byggnader, trafik och våra klimatmål. Ambitionsnivån är hög då direktivet implementeras, och det är bra. Jag hoppas att vi också kan fortsätta utveckla ett konkret nordiskt samarbete i dessa frågor, inte minst av praktiska skäl, särskilt med tanke på laddstationerna. — Tack, kiitos.

16.38 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kiitettävä silloin, kun sen aihetta on. Vaikka tämä hallituksen esitys alkuperäisestä aikataulustaan merkittävästi myöhästyi, niin sen myötä tulleet muutokset ovat erittäin hyviä.

Tässähän siis kohtuullistettiin kohtuullisen murskaavan lausuntopalautteen jälkeen tätä hallituksen esitystä lähelle sitä direktiivin minimitasoa kaikilta muilta osin paitsi mitä tulee näihin taloyhtiöihin. Kokoomuksen vastalause liittyy nimenomaan tähän hallituksen esityksen velvoitteeseen, jossa siis vaaditaan nyt tiukempia velvoitteita taloyhtiöille uusissa rakennuksissa tai suurissa remonteissa. Esityksen vaatimus toisi velvoitteiden piiriin

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

30 000 pientä taloyhtiötä, joilla ei ole välttämättä taloudellisia resursseja muutostyöhön, ja tämä muutostyö toki sitten vaaditaan ympäri Suomen, myös sellaisissa paikoissa, joissa sähköautot todennäköisesti eivät välttämättä ole monenkaan vuoden päästä vielä se todennäköisin tapa liikkua. Tiukempi vaatimus toisi 75 prosentin lisäyksen taloyhtiöiden määrään mutta ainoastaan vain 20 prosenttia [Puhemies koputtaa] lisää autopaikkoja velvoitteiden piiriin. Tähän perustuu vastalauseemme.

16.40 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella hallituksen tavoite on kunnianhimoinen, ja sitä voi sanoa liian kunnianhimoiseksi erityisesti tässä taloudellisessa tilanteessa. Tämä esitys tosiaan on mennyt parempaan suuntaan murskakritiikkilausuntokierroksen jälkeen, ja siitä on poistettu esimerkiksi näitä mikroyrittäjien velvoitteita, mutta edelleenkin siinä on samoja ongelmia, yleisproblematiikka on sama kuin aiemminkin, ja direktiiviä tiukempi tämä tosiaan on asuinrakennusten kohdalla.

Perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että erityisesti tällaisessa tilanteessa meidän ei pitäisi tehdä toimia, jotka kurjistavat, oli sitten yrittäjä, kauppa, asukas tai kuka tahansa kansalainen. Päinvastoin meidän pitäisi tehdä semmoisia toimia, jotka parantavat ostovoimaa, parantavat tilannetta työmarkkinoilla ja muuten.

Tässä pääpointti on tietysti se, mitä tulee sitten siihen, että tämä on ilmastopolitiikkaa, että meidän suurin ongelmamme ei ole peruskuluttajalla se, että häneltä puuttuu infra ladata sähköautoansa, vaan toistaiseksi suurin ongelma on vielä se, [Puhemies koputtaa] että ihmisillä ei ole varaa ostaa näitä autoja.

16.41 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on hyvä esitys ja tärkeä reitti kohti ilmastopolitiikkaa, jota tämä hallitus haluaa olla tekemässä. Sähköistyminen on ihan varmasti valtavirtaa ja tulee lisääntymään myös liikenteessä ja on välttämätön, kun haluamme tavoitella kunnianhimoisia tavoitteita, mitä meidän hallituksella on. Sähköautoilu tulee lisääntymään, on lisääntynyt jo paljon, kuten ympäristövaliokunnan puheenjohtajan alustuksessa kuultiin. On myös todettava se, että sähköautoilu ei ole vielä kaikkien ulottuvilla, ja toivonkin kovasti, että markkinat tuovat ja yritykset tuovat sellaisia sähköautoja saataville, että sähköautoilu olisi kaikkien ulottuvilla paremmin. Sen takia tämä esitys on tärkeä, että sitten kun on edullisia autoja saatavilla, [Puhemies koputtaa] myös se lataaminen olisi helppoa. Tämä on valmistautumista siihen tilanteeseen.

16.42 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä aloittaa siitä isosta kuvasta, miksi tämä laki tehdään. Ensinnäkin tässä on tietenkin kyse EU-direktiivin toimeenpanosta, ja tämä direktiivi liittyy EU:n puhtaan energian pakettiin, eli käytännössä tämä on osa sitä EU-kokonaisuutta, jolla on tarkoitus hillitä ilmastonmuutosta Euroopassa. Tässä on käytännössä kyse ilmastokestävän siirtymän edistämisestä, ja niin kuin täällä on hyvin tullut esille, niin meillä tosiaan on merkittävä päästövähennyspotentiali liikenteessä.

Sitten erityisesti perussuomalaisille on hyvä todeta, että kyllä hallitus on edelleen sitoutunut meidän ilmastotavoitteeseen, ja siksi näitä kaikkia toimia tarvitaan. Aivan kuten ympäristövaliokunnan puheenjohtaja totesi, niin kaikkia toimia liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan ja niitä tulee toteuttaa mahdollisimman pian, aivan kuten ympäristövaliokunnan mietinnössä toteamme. [Puhemies koputtaa] Tämä liikenteen

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

sähköistyminen on erittäin tarpeellinen muutos, ja autokanta tulee muuttumaan joka tapauksessa.

16.43 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ollaan käsittelemässä kuviota eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä. Tässä on nyt mainittu, että meillä on sähköautojen kokonaisuus, siis täyssähköautoja, 20 prosenttia, mutta nyt muistuttaisin, että sähköautojen määrä kokonaisesta automäärästä on noin prosentin luokkaa, niin että kansalle tulee se todellinen tieto, mitä tässä nyt ollaan tekemässä. Siis noin prosentti on sähköautoja, ja nyt ollaan lakia tekemässä siitä, että lähestulkoon joka kulmalle kustannuksia lisätään.

Perussuomalaiset vastustavat tällaista ilmastoposeeraamista ja kehitystä varsinkin tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa elämme nyt. Me emme voi emmekä edes halua ryhmänä edesauttaa Euroopan unionin liian kunnianhimoisia ilmastopoliittisia tavoitteita, etenkin kun tällä esityksellä ei pelasteta ilmastoa vaan ainoastaan aiheutetaan kuluja ihmisille sekä heikkenemistä teollisuuden kilpailukykyyn. Näinhän siinä tulee käymään. — Kiitos.

16.45 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse minä pidän tätä lakiesitystä pääsääntöisesti hyvänä. Ehkä yksi pikku seikka olisi voinut olla tämä alueellisen näkökulman vahvempi huomioon ottaminen, mutta kun tänä päivänä ainakin tällä talousalueella, ei varmaan tuolla Inarissa mutta tällä talousalueella, joka viides ostettava auto on ladattava hybridi eli plugari tai sähköauto, niin kyllähän tämä on tänä päivänä realismia, että ihmiset, kuluttajat, haluavat pysyä tässä ilmastokeskustelussa mukana omalla ostokäyttäytymisellään. Se on totta, että kaikilla ei tule koskaan olemaan varaa uusiin autoihin, ei sähköautoihin eikä moniin muunkaanlaisiin, ja meidän täytyy ajatella aina koko kansaa.

Mutta kun valiokunta korostaa, että kaikkia toimintoja liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan ja niitä tulee toteuttaa mahdollisimman pian, niin ottakaa, hyvät hallituspuolueet, vakavasti se, että poistatte autoveron, koska jos sitä ei poisteta, niin kaikki Keski-Euroopan ylijäämä tulee tänne Suomeen ja päästötavoitteet tulevat karkaamaan.

16.46 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on parantunut huomattavasti siitä luonnoksesta, joka lähti lausunnoille. Lausunnonantajien näkemyksiä on siis kuultu. Hallitus on kuullut niitä, ja myöskin ympäristövaliokunnassa on ne pantu merkille ja siellä myöskin vielä parannettu.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, arvoisa oppositio, että olemassa oleville, nykyisille asuinrakennuksille ei tule velvoitteita pois lukien, jos talossa ollaan tekemässä laajamittaisia remontteja. Velvoitteet koskisivat ainoastaan silloin, kun rakennuksessa on enemmän kuin neljä pysäköintipaikkaa, ja käytännössä tilanteessa pitäisi asentaa se latausvalmius. Ja tärkeää on se, että ympäristövaliokunnassa määriteltiin, mikä on se laajamittainen korjaus, ja se on käytännössä 25 prosenttia siitä rakennuksen nykyarvosta. Se on olennainen asia, mikä tässä on myöskin nyt oikeastaan ensi kertaa määritelty. Myöskin yritys-elämä, etenkin pienet yritykset on huomioitu tässä hallituksen esityksessä, [Puhemies koputtaa] ja heidän toiveensa.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

16.47 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole ympäristövaliokunnan jäsen mutta lueskelin tätä ympäristövaliokunnan lausuntoa, ja tämä on todella kestävästi perusteltu ja nimenomaan justiinsa tämä kohta, kun täällä todetaan siis näin: ”Ei latauspistevalmiuksien rakentamista tule ylittää eikä investoida sellaisiin ratkaisuihin, jotka saattavat nopeasti vanhentua teknisesti.” Elikkä on huomioitu tässä myös se, että ei tehdä turhia investointeja. Ja kun tiedetään, että varsinkin kun tuommoisissakin 22 kilowattiampeerista on kysymys, niin se ei ole mikään ohut kaapeli silloin kysymyksessä, kun täytyy virtaa liikutella sitä pitkin, joten tämmöisten kaapeleitten vetämiset ovat semmoisia, mitkä tulevat merkittävien remonttien yhteydessä tehtäväksi, ja oliko niin, että jos on 25 prosenttia korjausrakentamista, niin silloin voitaisiin velvoittaa, mutta tarkoittaa edelleenkin näitä suuria, laajoja korjauksia. Pidän tätä erittäin hyvänä asiana [Puhemies koputtaa] tulevaisuutta ajatellen. — Kiitos.

16.48 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut olemaan hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tämä on kunnianhimoinen tavoite, joka ei toteudu pelkillä kauniilla sanoilla, vaan tarvitaan konkreettisia toimia, ja tässä on yksi sellainen.

Teknologian tutkimuskeskus VTT, Motiva ja Suomen Kiinteistöliitto toteuttivat tämän GASELLI-hankkeen. Sen mukaan suurimmat puutteet latausinfraassa ovat nimenomaan taloyhtiöissä asukaspysäköinnissä ja työpaikkalatauksessa. Hankkeen suosituksina esitetäänkin muun muassa sitä, että panostuksia sähköautojen kotilataamisen edistämiseen erityisesti erilaisissa taloyhtiöissä jatkettaisiin. Suositusten mukaan työpaikkoja tulisi kannustaa ja myös ohjata investoimaan latausmahdollisuuksiin, koska työpaikan latauspisteen puute on usein esteenä sähköautoa työmatka-ajoneuvoksi harkitsevalle ja myös ohjaa hybridautojen käytössä. Juuri tähän tämä vastaa hyvin.

16.49 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia tästä uudesta laista. Latauspisteitä ja -valmiuksia on toivottavasti tulevaisuudessa huomattavan paljon enemmän kuin tänä päivänä. Liikenteen päästövähennysvelvoitteet eivät valitettavasti ihan vain täyty tällä sähköautokuvilla, vaan meidän täytyy saada kyllä koko potentiaali toimenpiteitä käyttöön: niin kestävästi tuotettuja biopolttoaineita, biokaasua, nestemäisiä polttoaineita kuin myöskin sitten tämä uudenlainen synteettinen polttoaine, joka sieltä suljetun hiilidioksidikierron systeemistä pystytään tuottamaan.

Liikenteen verojen maksujärjestelmäuudistus etenee omaa tahtiansa. Toivottavasti sille löytyy sitten joku päivä esityksen taloon tullessa myöskin tukea — vuosikausiahan sitä on tässä veivattu, eikä kovin suurta intoa ole löytynyt.

Näistä kaasu- ja nestepolttoainekonversioista sanoisin myös sen verran, että kun koko ajoneuvon elinaikaisia päästöjä ja käyttöelinkaarta katsotaan, niin kyllähän kiertotalousnäkökulmasta myöskin nämä olemassa olevien ajoneuvojen konversiot pitää [Puhemies koputtaa] pystyä hyödyntämään täysimittaisesti.

16.51 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä yhteydessä kiitän lämpimästi valiokuntaa erinomaisesta, hyvästä yhteistyöstä tämän lakiesityksen käsittelyssä. Mietintö on todella tasapainoinen ja hyvin moneen kertaan pohdittu ja hyväksi havaittu. Asiantuntijakuulemiset olivat toki aika vakuuttavia, ja sieltä tuli meille arvokasta tietoa. Huomasin jo valiokunnan käsittelyn aikana sen, että meidän valiokunnas-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

ta löytyy erinomaista asiantuntijuutta muun muassa rakentamisen puolelta, ja tässä en voi olla mainitsematta edustaja Torniaisen vahvaa panosta. Hän on tässä tapauksessa antanut meille paljon viisauttaan tämän mietinnön laatimisessa. Siitä kiitos niin hänelle kuin kaikille muille valiokunnan jäsenille, joilla on erinomaista tietoa ollut koko käsittelyn aikana.

Kahteen asiaan kiinnitän huomiota. Toinen on se, että nyt ei kannata ajatella niin, että me ratkaisemme tällä lailla jonkun ratkaisevan asian. — Ei. Me mahdollistamme vain sen, että sähköautoja voi tulla yhä enemmän. Eikä kannata lähteä autotehtaiden edelle mestaroiimaan. Sieltä tulee kyllä uusia innovaatioita, niin kuin sieltä on tullut katalysaattorit, ABS-jarrut, kaikki mahdolliset turvavyöt [Puhemies koputtaa] ja airbagit, että kyllä auto-tehtaat tekevät tämän eteen työtä joka päivä, ja hyvää tulosta tekevät.

16.52 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On silloin kiitettävä, kun oppositio kiittää hallitusta, viittaa edustaja Multalan puheenvuoroon. Edustaja Purra tuolla aikaisemmin käytti puheenvuoron, jossa piti tätä liian kunnianhimoisena, ja edustaja Peltokangas totesi, että tämä on tarpeeton, koska tässä pannaan täytäntöön EU:sta tulevaa direktiiviä. Kyllä tässä useissa puheenvuoroissa on nyt tullut vahvasti esille se, että silloin, kun me otamme tämän ilmastomuutoksen vakavasti, niin sähköautoistuminen on sitä tietä, mitä me kuljemme. Edustaja Peltokangas muistutti, että vain prosentti autokannasta tällä hetkellä olisi sähköautoja — niin onkin, liian vähäinen, koska nämä latauspisteet puuttuvat, ja siinä mielessä on tärkeitä, että me näemme, että sähköautot ovat aidosti tulevaisuutta, ja kun me tällä tavalla investoimme näihin latauspisteisiin, niin meillä on hetken kuluttua siitä autokannasta tässä suhteessa suurempi, ja sanoisin edustaja Purralle suoraan sen: tässä asiassa ei voi olla liian kunnianhimoinen.

16.53 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähköautot varmaan tulevat yleistymään tässä ajan myötä. Onko se sitten ilmaston kannalta nykYTEknologialla ihan järkevä ratkaisu ajatellen näitä elinkaaripäästöjä, niin tällä hetkellä ei välttämättä. Tämä lakiesitys on parantunut, mutta silti tässä kyllä säilyy huoli nimenomaan tästä omaisuussuojanäkökulmasta, eli varsinkin kun rakennetaan latauspisteitä, varsinaisia sellaisia, niin ne aika etupainotteisia investointeja ovat: siinä teknologia voi muuttua, standardit ja sitten se, mikä se lopullinen kysyntä tulee olemaan. Tietysti näissä asunto-osakeyhtiöissä on vielä tämmöinen kansallinen piirre. Monessa muussa maassahan toimitaan yhteisön perustella tai kiinteistön perusteella, että se ongelma pitää vielä ratkaista. Kyllä tämä oikeasuhtaisuuden ongelma säilyy, ja mikäli pitää valita latauspiste- tai latauspistevalmiuden väliltä, niin suositaan sitten sitä latauspistevalmiutta.

Pari pointtia tässä vielä. Työpaikkojen latauspaikkojen ongelma on sen verotusarvo: se on liian korkea. Ja toinen asia, mihin kiinnittäisin vielä huomiota, on tämä paloturvallisuus: [Puhemies koputtaa] nämähän eivät kovin helpolla sammu, eli kannattaa tähän sijoitteluun kiinnittää huomiota.

16.54 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunnan mietinnössään esittämä kohtuullistaminen mikroyritysten osalta on tarpeellinen. Mikroyrityksiä ei siis jatkossakaan velvoitettaisi varustamaan parkkipaikkojaan sähköautojen latauspisteillä edes silloin, kun yrityksellä on yli kymmenen pysäköintipaikkaa. Ehkä on hyvä todeta, että mikroyrityksellä tarkoitetaan yritystä, jolla on alle kymmenen työntekijää ja liikevaihto alle 2 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Kokonaisuutta tarkastellen on hyvä asia, että sähköajoneuvojen latauspisteiden määrää ja valmiutta rakentaa niitä säädellään. Näin varmistetaan, että uusissa rakennuksissa on mahdollista ladata sähköajoneuvoja. Latausmahdollisuuksien kasvu on luonnollinen edellytys sähköajoneuvojen suosion kasvulle. Sähköajoneuvot eivät voi yleistyä kovin paljon, ellei niiden latausverkko ole kattava. On hyvä yleensäkin rakennusten suunnittelussa varautua siihen, että jatkossa sähköajoneuvojen käyttö tulee nopeassa tahdissa lisääntymään.

16.55 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomushan jätti vastalauseen ympäristövaliokunnassa tähän esitykseen, ja se johtuu siitä, että nähdäksemme siinä on edelleen liian raskaita velvoitteita latauspisteiden rakentamiseen, ja tässä Suomi on taas toimeenpanemassa direktiiviä, joka on kunnianhimoisempi kuin mitä perustaso edellyttää.

Arvoisa puhemies! Käsittelimme tätä myös talousvaliokunnassa, ja siellä kiinnitimme huomiota erityisesti siihen, että näissä esityksissä kannattaisi olla teknologianeutraali eikä promovoida pelkästään yhtä käyttövoimaa. Pelkät sähköautot eivät välttämättä ole se ratkaisu Suomelle, vaan autoteknologiahän kehittyä koko ajan. Autoista ylipäättään tulee vähemmän päästöjä ilmaan lähettäviä, ja pitäisi keskittyä siihen, että päästöjen mukaan näitä sitten myöskin verotettaisiin ja kohdeltaisiin.

Edustaja Eestilä nosti esiin myöskin sen, että tässä samat säännökset koskevat sitten esimerkiksi Espoota ja Inaria, jotka toimivat aivan eri olosuhteissa, ja sen lisäksi [Puhemies koputtaa] on huomioitava myöskin se, että autottomat ihmisethän tässä sitten myöskin maksavat niistä infran rakentamisista.

16.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa muun muassa edustaja Puisto pääsi tähän asian ytimeen eli kokonaiselinkaarivaikutuksiin. Me puhumme täällä ilmaston pelastamisesta, me puhumme nyt sähköautoista ja sähkötolpista. Tämä on kokonaisvaikutusta. Esimerkiksi VTT:n johtava tutkija Laurikko on todennut, että juuri tämä, miten akku valmistetaan, on äärettömän tärkeää, ja hän käyttää esimerkkinä, että esimerkiksi Etelä-Koreassa sähkö on yli 90-prosenttisesti fossiilisella energialla tuotettua, mikä nostaa sähköauton valmistuksen hiilipäästöjä. Ja oikeastaan peräänkuulutan tässä ja kysynkin puheenjohtaja Hoskoselta sitä, onko tässä edes pohdittu näitä kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien sähköautojen valmistus, akut, juuri tätä, miten tämä yksi sähköautotolppa nyt ratkaisee tämän kokonaisongelman. Ja nyt kun me esitämme täällä yli EU-direktiivin, niin emme voi ainakaan syyttää EU:ta vaan sitten tätä salia, jos me teemme kerrankin sen. Me aina puhumme, että missä EU, siellä ongelma, mutta nythän me itse teemme lisää ongelmia, ja haluaisin tähän valiokunnan puheenjohtajan kannanottoa. [Puhemies koputtaa] Näistä kokonaisvaikutuksista ei ole mitään, en löydä.

16.58 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin on niin, että tätä asiaa on pohdittu huolella, ja pitää muistaa, että autotekniikkahan kehittyä, niin kuin autotehtaat täälläkin ovat vieneet sähköautoja eteenpäin. Tiedetään jo, minnepäin se on kehittymässä, ja pitää muistaa, että esimerkiksi sähköauton omistajat, olkoon se sitten ihan puhdas sähköauto tai hybridi, missä on vielä polttomoottori ja nämä lataussysteemit mukana — ystävilläni on näitä sähköautoja muutamia — kyllä sanovat sen suoraan, että kun sen tulpan pistää illalla, kun tulee kotiin, 16 ampeerin pistorasiaan ja latauspiuhan auton puoleiseen päähän, niin kyllä se yön aikana latautuu sen, minkä sitä vir-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

taa tarvitsee, niin että ongelmaa siinä sinänsä ei ole. Tärkeätä on, aivan niin kuin valiokunta totesi siitä mietinnössään, että meidän ei pidä nyt tässä vaiheessa mihinkään tiettyyn tekniikkaan sitoutua, kun auton tekniikka kehittyy hurjaa vauhtia, sinne investoidaan valtavia rahoja tutkimukseen, tuotekehitykseen. Sillä, mitä meillä on sähköautotekniikka tänä päivänä, ja sillä, mitä se on 20 vuoden päästä, ei välttämättä ole mitään tekemistä toistensa kanssa. Tekniikka kehittyy niin hurjaa vauhtia.

16.59 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys tuo EU-direktiivin Suomen lainsäädäntöön ja tähtää rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen ja ilmastomuutoksen hillintään. Hallitus otti hyvin huomioon lausuntokierroksella saadun palautteen — kiitos siitä.

Liikenne tuottaa noin 20 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Siksi täyssähköautojen ja lataushybridien osuutta liikenteessä pitää lisätä, jotta saamme liikenteen päästöt kuriin. Latauspisteitä tarvitaan lisää, jotta yhä useammalla on mahdollisuus vaihtaa fossiililla kulkeva autonsa vähäpäästöisempään. Autoilijalla on oltava varmuus siitä, että sähköauton pystyy lataamaan kotona, työpaikalla ja tien päällä.

Arvoisa puhemies! Moni kertoo, että olisi jo aiemmin vaihtanut sähköautoon tai lataushybridiin, jos olisi ollut varmuus siitä, että omalle autopaikalle saa asentaa edes hidaslatausmahdollisuuden. Taloyhtiöt on saatava nykyistä paremmin mukaan latausverkoston rakentamiseen. Kansalaispalautteen mukaan tällä hetkellä haasteita on nimenomaan taloyhtiöissä ja isännöitsijöiden kanssa.

Kuten monessa aiemmassa puheenvuorossa on todettu, tarvitsemme kaikki käytettävissä olevat keinot liikenteen päästöjen leikkaamiseen, ja samaan aikaan sähköautoista puhuttaessa [Puhemies koputtaa] on muistettava kiertotalouden mahdollisuudet biokaasun tuotannossa ja sen tarjoamat [Puhemies: Aika!] näkymät työllisyyden puolella.

17.00 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen myötä uusien ja laajasti korjattavien asuinrakennusten tulee asentaa latauspistevalmius kaikille pysäköintipaikoilleen. Vanhojen rakennusten osalta on kysymys nimenomaan laajasti korjattavista asuinrakennuksista. Jotta ihmiset voivat hankkia pienipäästöisiä autoja, on tärkeää, että infra on kunnossa. Ensin on rakennettava sitä infraa ja luotava edellytyksiä, jotta ihmisillä on oikeasti mahdollisuus ja kannuste hankkia uusia autoja.

Toisaalta on tärkeää, että käytettyjen autojen markkinoille saadaan pienipäästöisiä autoja, ja siihen liittyen hallituksella on omat toimensa ja esityksensä, joita myös eduskunta pääsee käsittelemään. Emme voi olettaa, että kaikki ihmiset ostavat uuden ladattavan hybridin tai täyssähköauton, vaan on tärkeää, että myös käytettyjen autojen markkina toimii. Sähköautojen edistäminen on vain yksi osa pienipäästöisen liikenteen edistämistä, joka taas on merkittävä osa sitä työtä, jonka avulla teemme Suomesta hiilineutraalin 2035 mennessä.

17.02 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmastotavoitteet ovat teknistaloudellisesti mahdottomia saavuttaa edes diktatuurissa, saati demokratiassa. Nyt ehdotettu laki pohjustaa hirvittävän kallista sotkua vanhoissa asunto-osakeyhtiöissä sekä sähköyhtiöiden pienjänniteverkostoissa. Näitä latauspisteitä eivät kestä rakennusten sähkökeskukset, eivät myöskään sähköyhtiöiden pienjänniteverkot muuntajineen, joiden uusiminen kasvattaa taas asumisen kustannuksia, ja ihmisten hyvinvointi

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

heikkenee. Ehdotus liittyy niiden hallituksen lukuisten ideologisten älynväläysten joukkoon, jotka aiheuttavat uhreilleen ja yhteiskunnalle valtavasti byrokratiaa ja kustannuksia. [Kimmo Kiljunen: Se on EU-direktiivi!] Suomella ei kerta kaikkiaan ole varaa tällaiseen kuluttajien kyykyttämiseen ja ostovoiman syömiseen kansantalouden kannalta vahingollisiin tarkoituksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnän vielä debattipuheenvuorot edustajille Kivisaari, Kivelä, Kinnunen ja Purra, ja sen jälkeen menemme puhujalistaan. — Edustaja Kivisaari.

17.03 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella suurella todennäköisyydellä sähköautot ovat tulevaisuutta ja osa ratkaisua myöskin liikenteen päästöjen vähentämiseksi, ja latauspisteiden määrän merkittävä lisääminen tietysti vauhdittaa tätä kehitystä. Tässä esityksessä hieman yksinkertaisten yritykset siis velvoitetaan rakentamaan latauspisteitä ja taloyhtiöt velvoitetaan rakentamaan latausvalmiutta, eli käytännössä putkittamaan autopaikat valmiiksi. Tämä on järkevää, koska suuri osa latauksesta tietysti tapahtuu kotona ja työpaikoilla eli siellä, missä autot seisovat muutenkin pitkiä aikoja.

Tämä esitys on todella järkevöitynyt — kiitos siitä valiokunnalle. Nämä velvoitteet latausvalmiudesta eivät siis koske jo olemassa olevia asuinrakennuksia, ellei rakennukseen olla tekemässä laajamittaista remonttia. Myöskin edustaja Kiviranta sanoi hyvän huomion näistä mikroyrityksistä. Erittäin hyvä ja järkevöitynyt esitys.

17.04 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oleellinen asia tässä on nyt tosiaan se, että autokanta tulee muuttumaan joka tapauksessa, ja nyt ongelma on se, että näitä sähköautoja on liian vähän. No, en usko, että kukaan hankkii sähköautoa, jos sitä ei pysty kätevästi lataamaan, eli tällä hetkellä on ihan selvää, että latausinfra puute on pulonkaula tässä liikenteen sähköistymisessä.

No, markkinaehtoinen sähköautojen yleistymisen ei ole toiminut tähän mennessä tarpeeksi nopeasti ilmastotavoitteisiin nähden, eikä ole syytä olettaa, että se toimisi jatkossakaan. Jos yhteiskunta ei tätä muutosta tue, niin sitten se tapahtuu vain hitaammin. Ja juuri sen takia tällaisessa murrosvaiheessa tarvitaan näitä valtion toimia, ja siinä niistä on myös eniten hyötyä.

Sen lisäksi on myös hyvä todeta, että näihin latauspisteisiin valmistautuminen on myös järkevämpää ja edullisempaa kuin niiden asentaminen sitten jälkikäteen. Joten tämä on ihan kaikkien etu, että näihin latauspisteisiin nyt varaudutaan [Puhemies koputtaa] valmiuksia rakentamalla.

17.05 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys on EU-direktiivin toimeenpano. Lausuntokierros paransi esitystä merkittävästi, ollaan lähellä direktiivin minimitasoa. [Leena Meri: Yli sen!] Uusia rakennuksia tehtäessä katsotaan näin pitemmälle tulevaisuuteen, kun sähköistäminen tulee lisääntymään autoliikenteessä. Samalla myös vanhojen autojen muuttaminen esimerkiksi biokaasulla toimiviksi on tukemisen arvoinen asia. Autoja tarvitaan edelleen harvaan asutulla seudulla.

Vaikka sähköautoja ei ole juuri nyt kovin paljon eikä kaikilla ole niihin varaa, ne tulevat kuitenkin lisääntymään.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Pidän hyvänä sitä, että joustetaan pienten mikroyritysten kohdalla, sillä juuri mikroyrityksissä on Suomen elinvoiman tulevaisuus.

Tämä ei poista sitä, että meidän tulee myös kehittää biopolttoaineiden käyttöä autoilussa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Purra, ja sen jälkeen puhujalistaan.

17.06 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulin täällä, että ilmastopolitiikka ei voi olla liian kunnianhimoista. No, on olemassa sellainen kansalaistoimija kuin Elokapina, joka juuri kävi istumassa asfaltilla ja esti autoja ajamasta. Sen mielestä hallituksen ilmastopolitiikka ei ole riittävän kunnianhimoista. Voisin kertoa, että mikäli haluatte kieltää kokonaan autot, niin kyllä se on kunnianhimoisempaa.

No, niin kuin me kaikki tiedämme, me emme elä tällaisessa maailmassa, vaan tätä politiikkaa monesti rajoittavat esimerkiksi rajalliset resurssit, ja hirvittävän usein nämä kohdistuvat pieni- ja keskituloisiin — uskon, että edustaja Kiljunenkin sen tietää. Asia ei varsinaisesti muutu, vaikka sanotaan, että tehdään oikeudenmukaisempaa politiikkaa, nimittäin se tarkoittaa vain sitä, että maksurasitus siirtyy. Jotkut yleensä aina maksavat, oli kysymys sitten taloyhtiöihin laitettavista sähkölatauspaikoista, ruuhkamaksuista tai mistä ikinä.

Jostain syystä tästä tulee mieleen se, että tiedetään, että markkinat joka tapauksessa sähköistyvät — tämä on meidän luonnollinen suunta — mutta joillakin ilmastofanaatikoilla on se pelko, että sitä ei ehditä kieltää, kuten vaikka turvetta, [Puhemies koputtaa] sitä ennen, kun se automaattisesti loppuu ja siirtyy.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Siellä edustaja Kiljusen nimi nyt kuitenkin mainittiin, joten annan vielä yhden debattipuheenvuoron. Kiljunen, sitten ette mainitse enää kenenkään nimeä.

17.08 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Joo, en mainitse nimeä. — Edellisessä puheenvuorossa, joka tässä käytettiin, mainittiin nimeni siinä suhteessa, että olisin ilmastomuutoksen osalta puhunut liian pienestä kunnianhimoista tai liian suuresta kunnianhimoista. Sitä en tehnyt itse asiassa. Minä tein viittauksen suhteessa sähköautoihin, jotka ovat tulossa aidosti, me kaikki sen näemme, että se on voimakkaasti kasvava teollisuudenala. Se on myöskin kilpailukyvyttämme kiinni, että me luomme sille edellytykset, että Suomi sähköautoistuu. Tämä on pieni toimi, joka nyt tässä tehdään, joka tulee EU-direktiivin pohjalta. Taloyhtiöt myöskin tulevat huomioimaan.

Tässä suhteessa viittasin, että tässä asiassa ei voi olla liian kunnianhimoisen. Tämä yksinkertaisesti on nyt tulevaisuutta, ja me vahvistamme sekä ympäristöystävällistä kehitystämme, yleistä hyvinvointia että myöskin kansantalouden kilpailukykyä. Eli siinä suhteessa ei muuta kuin kunnianhimo mahdollisimman korkealle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan.

17.09 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta on osa hallituksen kiilusilmäistä ilmastopolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

On todettava, että sähkölatauspisteiden kustannusvaikutuksiksi on monissa asiantuntijalausunnoissa arvioitu 50—100 miljoonaa euroa vuosina 2020—2030, tosin todeten lähtötietojen puutteellisuuden vaikeuttavan tätä arviota. Asiantuntijat, jotka antoivat lausunnon esityksestä, mainitsivat, että olemassa olevaan rakennuskantaan tehtävien latauspisteiden kustannukset voivat isossa kiinteistössä olla pahimmillaan moninkertaisia verrattuna vaikutusten arvioinnissa esitettyihin kustannuksiin. Näiden rahojen arvioitiin olevan suoraan poissa kiinteistöjen muusta kehittämisestä vastuullisempaan suuntaan, energiatehokkuudesta, uusiutuvan energian käytöstä ynnä muusta. Se on myös kova taloudellinen rasite asukkaille.

Marinin punamultahallituksen ydintavoite on, että Suomi on hiilineutraali. Tuota ajatusta me perussuomalaiset emme voi kannattaa, sillä se on muun muassa liian kunnianhimoinen. Täten näemme, että se ei myöskään tule toteutumaan. Punamultahallitus esittelee itsensä mielellään sekä planeetan pelastajaksi että eriarvoisuuden torjujaksi. Totuus on kuitenkin toisenlainen. Hiilidioksidin vastainen politiikka kohdistuu rankimmin keskiluokkaan ja työväenluokkaan, toisin sanoen ihmisiin, joilla ei ole varaa maksaa tähtitieteellisiä energiahintoja. Emme siis voi hyväksyä tällaista esitystä.

Monet ihmiset saattavat lisäksi olla vaarassa menettää työpaikkansa toimialoilla, joiden toiminnan punamultahallitus pakottaa alasajamaan. Näin on etenkin nyt, kun koronapandemia on valloillaan.

Hallitus on päättänyt kieltää — tätä en muuten itse asiassa voi olla sanomatta, koska tämäkin liittyy tähän samaan kiilusilmäiseen ilmastopolitiikkaan — lämmitysöljyn asteittain 2030-luvun alkuun mennessä. Valtion ja kuntien kiinteistöissä lämmitysöljystä pakotetaan luopumaan vuoteen 24 mennessä. Tämä tulee ajamaan kuntia ja kuntien kiinteistöissä asuvia taloudelliseen ahdinkoon. Se pakottaa sulkemaan useita lasten ja nuorten harjoittelu- ja harrastehalleja — tätäkö on nuorisoystävällinen hallituspolitiikka, kysynpähän vain.

Uuden punamultahallituksen vuoden 21 budjetti tulee nostamaan fossiilisen polttoaineen hintaa 30 senttiä litralta. Näihin on lisättävä jo päätetty 6,7 sentin korotus vuoden 2020 kesällä sekä RED kakkonen, elikkä jakelu- ja sekoitevelvoitteen suuruudenhullu kansallinen tulkinta, korotus noin 7 senttiä. Kun kaikki lasketaan yhteen, lisäten arvonlisäveron ja huoltovarmuusmaksun, niin bensapumpulla hinta nousee käytännössä lähes 50 senttiä, ja kansa kiittää, hallitus! Kaikki tämä ainoastaan siksi, että nykyinen hallitus haluaa Suomen olevan kokoaan suurempi globaalissa ilmastotorjunnassa. [Kimmo Kiljunen: Kyllä, niin haluaa!]

Tämä kaikki on siis kiilusilmäistä ilmastopolitiikkaa, joka on saanut aikaan sen, että nuorisomme liikehtii kaduilla. Arvoisa puhemies, Elokapinaksi nimetty liikenteen estämiskampanja nähtiin tässä juuri. Siellä estettiin myöskin sähköautojen liikkumista. [Naurua] Elokapinan perustaja yllyttää länsimaiden teinejä kapinaan, elikkä Suomessa mellastavan Elokapinan liike on osa kansainvälistä Extinction Rebellion -kapinaa. Sen perustaja Roger Hallam kehottaa ampumaan päättäjiä ja yritysjohtajia, ja samaan aikaan Suomessa sisäministeri lausuu hyvinkin maltillisia kommentteja Elokapinan aikaansaamasta, yhteiskunnalle aiheuttamasta häiriöstä mutta sen sijaan vaatii poliisia selvittämään päivätyönsä tekemisiä. [Leena Meri: Näinpä!] Käsittämätöntä. Onko tämä vihreän hallituksen ideologiaa? [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] Nyt on hallituksen arvopohja todellisesa testissä. Hallitusohjelma on laitettava uusiksi. Hiilineutraalisuustavoitteen toteuttamisen säädösvalmistelu on keskeytettävä välittömästi.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Perussuomalainen ryhmä jätti vastalauseen tästä käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä. Emme voi hyväksyä tällaista ilmastokiimaa joka ikisessä hallituksen esityksessä. — Kiitos.

17.14 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Keskeiset asiat tulivatkin jo tuossa debatissa, mutta ajattelin, että kommentoin vielä näitä vastalauseita.

Ensin perussuomalaiset, jotka keskittyvät tällaiseen, minusta hieman todellisuudesta irrallaan olevaan, maalailuun ja vastustavat ylipäättään ilmastopolitiikkaa ja näitä toimia ja keskittyvät tähän retoriikkaan.

On ihan hyvä muistaa, että suomalaiset hyvin laajasti kannattavat ilmastotoimia. Hallituksen ilmastopolitiikka perustuu ilmastotieteeseen, ja ilmastotoimia tehdään, jotta me välttyisimme vielä huonommalta tilanteelta kuin missä olemme ilman näitä toimia. Eli me haluamme suojella myös suomalaisia, ja me haluamme tehdä osamme ja vastata omista päästöistämme. Ei kyse ole yhtään sen ihmeellisemmästä asiasta.

No, sitten tästä itse esityksestä. Aloitetaan siitä, että minä itse olisin ollut valmis vielä tavoitteellisempaan sähköautojen latausinfraan edistämiseen, eli oman näkemykseni mukaan tämä on nyt kompromissi. Tämän alemmas ei tietenkään pidä mennä, kuten näissä vastalauseissa esitetään.

Ensinnäkin jos näitä päästötavoitteita katsotaan, niin latausinfraa pitäisi lisätä vielä voimakkaammin. Esimerkiksi ilmastopaneelin mukaan ilmastotavoitteiden toteutuminen edellyttää vajaan 800 000 täyssähköauton saamista Suomeen vuonna 2030, mikä olisi 27 prosenttia meidän autokannastamme, ja tästä eteenpäin vuosittaisen lisäyksen pitäisi aina olla 100 000 autoa vuodessa. No, nyt tiedämme, että emme ole ihan näissä luvuissa.

Koska olisin itse halunnut, että me teemme vielä enemmän, niin toivon, että tämä laki nyt näiden määräysten lisäksi antaa sitten tällaista vahvaa signaalia, että tämä on se suunta, johon yhteiskunnassa ollaan menossa, ja näihin latauspisteisiinhan voi toki varautua enemmänkin kuin laissa vaaditaan. Hyvä esimerkki tästä on oma asuinalueeni Arabianranta Helsingissä, jossa päätettiin laittaa kaikkiin autopaikkojen lämmitystolppiin tämä latausmahdollisuus jo viime vuonna. Eli aivan toteutettavissa, jos halua on. Niin että minun mielestäni lähtökohta ei voi olla pelkästään kustannusten pelkääminen. [Leena Meren välihuuto]

Eli nämä velvoitteet [Puhemies koputtaa] myös tuovat lisää työtä sähköasennusyrityksille, ja todennäköisesti ne myös lisäävät kiinteistöjen jälleenmyyntiarvoa.

17.18 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! On erittäin surullista, että hallituksen edustajien puheenvuoroista loistaa sellainen ylimielisyys [Leena Meri: Kyllä!] ja se, että te ette tiedä, mitä suomalaisten arkeen kuuluu. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kuuntelitko Peltokankaan puheenvuoron?] Suomen pitää hallituksen mielestä olla ilmastotavoitteissa parempi kuin muut, varsinainen edelläkävijä kansalaisten kyykyttämisessä ja ostovoiman nitistämässä. Ymmärrätkö te tämän? [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] Hallituksen tavoitteet edellyttäisivät [Hälinää — Puhemies koputtaa] — kuunnelkaa tarkkaan — useiden satojentuhansien ladattavien hybridien ja täyssähköautojen lisäystä vuoteen 2030 mennessä. Autokannan nykyiseen uudistumisvauhtiin ja keskihintaan verrattuna tämä vaatisi suomalaisilta useiden miljardien investoinnit, ylimääräiset investoinnit, rahaa, joka olisi poissa muusta kulutuksesta, rahaa, jota valtaosalla suomalaisista ei kerta kaikkiaan ole. Nyt ehdotettu laki sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista vanhoissa rakennuksissa jokaiselle autopaikalle pohjustaa hirvittävää ja kallista sot-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

kua vanhoissa asunto-osakeyhtiöissä sekä sähköyhtiöiden pienjänniteverkostoissa. Varsinainen sotku alkaa, kun niitä latauspisteitä todella ryhdytään rakentamaan.

Arvoisa puhemies! Kansalaisia johdetaan tietoisesti harhaan siinä, mikä satojentuhansien latauspisteiden vaikutus sähköverkkoon on. Kyse ei ole niinkään siitä, paljonko autot kuluttavat sähköä, vaan siitä, kuinka suuren yhtäaikaisen lataustehon ne tarvitsevat. Näitä latauspisteitä eivät kestä rakennusten nousujohdot eivätkä pääsulakkeet mutta eivät myöskään rakennuksille sähköä toimittavat sähköyhtiöiden pienjänniteverkot muuntajineen. Käytännössä vanhojen rakennusten nykyiset pääsulakkeet sallivat vain erittäin rajallisen määrän latauspisteitä: yksi tai maks. kaksi 11 kilowatin pistettä per kymmenen autopaikkaa. Fiksukaan kuormanhallinta ei kauaa auta. Pian ollaan tilanteessa, jossa yö ei riitä autojen lataamiseen. Sen jälkeen pitää pääsulakkeita kasvattaa, usein koko keskus ja nousujohto menevät samalla uusiksi. Rahaa palaa ja tuhdisti, rahaa, jonka maksamisesta asunto-osakeyhtiöissä tullaan riitelemään oikein kunnolla. Ja tämäkään ei riitä. Varsin kohtuullinenkin määrä latauspisteitä pienellä alueella aiheuttaa sen, ettei sähköyhtiön pienjänniteverkko johtoineen ja muuntajineen enää riitä. Uusimisen kustannukset lankeavat jälleen kerran tavalla tai toisella joko suoraan taloyhtiöille tai ainakin sähkökäyttäjien maksettavaksi nousevina liittymis- ja perusmaksuina, ja taas asumisen kustannukset kasvavat ja ihmisten hyvinvointi heikkenee. Oletteko te hallituksessa miettineet tätä? [Leena Meri: Ei ole!]

Arvoisa puhemies! Tämän lakiehdotuksen suhde asunto-osakeyhtiölakiin on myös erittäin ongelmallinen. Käytännössä laki ajaa asuntoyhtiöt muuttamaan autopaikkansa osakeiksi, jotta latauspisteiden vaikeasti ennakoitavat kustannukset saadaan kohdistettua oikein sähköautoilijoille. Tämä yksistään on hirvittävä sotku ja aiheuttaa valtavasti ylimääräistä riitaa, työtä ja kustannuksia asuntoyhtiöissä. Sen lisäksi ehdotus aiheuttaa kuluttajille ja yhteiskunnalle paljon suuremman laskun kuin mitä pelkkien kaapelivarustusten tai latauspisteiden rakentamisesta kertyy. Ehdotus liittyy niiden lukuisten hallituksen ideologisten äyläilyjen joukkoon, jotka eivät käytännössä toimi mutta aiheuttavat uhreilleen ja yhteiskunnalle valtavasti byrokratiaa ja kustannuksia, joihin ei ole varaa. Suomella ei tässä tilanteessa ole varaa tällaiseen kuluttajien kyykyttämiseen, ostovoiman syömiseen kansantalouden kannalta vahingollisiin tarkoituksiin.

17.23 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Liikenteen päästöt muodostavat noin viidenneksen Suomen kokonaispäästöistä, ja niistä yli 90 prosenttia on tieliikenteen päästöistä, joten siinä mielessä tämä esitys on tärkeä ja tervetullut. Mutta kuitenkin on muistettava se, että fossiilisista polttoaineista luopuminen noin ylipäättään on se kaikkein tärkein asia, ja tässä mielessä kokoomus kannattaa sitä, että nimenomaan sähköä, mutta myöskin biokaasua, käyttävä ajoneuvo olisi aina houkuttelevampi vaihtoehto kuin fossiilista polttoainetta käyttävä. Tosin tekniikat kehittyvät, kuten täällä on useaan kertaan todettu, eli se tietenkin vaikuttaa tähän koko ajattelutapaan.

Nyt jos ajatellaan tätä esitystä, niin meidän mielestämme tässä esityksessä on liian rasakat velvoitteet taloyhtiöille. Nyt sinne tulee noin 30 000 pientä taloyhtiötä tämän velvoitteen piiriin, joilla ei ole taloudellisia resursseja hoitaa näitä asioita, ja siinä on vielä sitten sellainenkin ongelma, että monet taloyhtiöt ovat suunnitelleet erilaisia energiatehokkuustoimenpiteitä ja investointeja, ja nyt, jos niillä menee rahat näihin latauspisteisiin silloinkin, kun niitä ei tarvita, niin se on sitten pois muista investoinneista, ja päästöjähän niistä lämmitysvaihtoehtoistakin tulee.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen mielestä — tai me olemme sitä mieltä, että kaikkein tärkeintä olisi saada Suomen autokanta uusiutumaan, koska se on valitettavasti edelleen huonoimmassa päässä, vanhimmassa päässä koko Euroopassa, ja olemmekin esittäneet, että auton hankinnan verotuksesta tulisi siirtyä autoilun päästöjen verotukseen. Toivon, että tästä asiasta pääsemme keskustelemaan seuraavien hallitusten esitysten yhteydessä.

17.25 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Liikenne on tosiaan yksi merkittävimmistä päästöjen aiheuttajista Suomessa. Uusin ilmastovuosikertomus osoittaa, että liikenteen päästöt vuonna 2018 olivat lähes 40 prosenttia kaikista taakanjakosektorille kuuluvista päästöistä. Liikenne vastaakin noin viidennestä kaikista kasvihuonepäästöistämme. Kokonaispäästöjen kannalta on ratkaisevaa, että jokaiselta sektorilta, mutta ennen kaikkea liikennesektorilta, saadaan päästövähennyksiä, ja yksi merkittävä tapa vähentää päästöjä on lisätä vähäpäästöisten tai päästöttömien kulkuvälineiden osuutta esimerkiksi sähköistämällä liikennettä. Tässä pitää perussuomalaisille todeta, että ilmastotoimilla myös ehkäistään tällä hetkellä olevia kriisejä ja tulevia kriisejä sekä täällä meillä että muualla maailmassa.

Tässä esityksessä tuodaan EU-direktiivi Suomen lainsäädäntöön. Esityksen mukaisesti olemassa olevien rakennusten kohdalla mennään EU:n minimillä, mutta uusien ja peruskorjattavien osalta esitys asettaa EU-minimiä kunnianhimoisemmat vaatimukset. Myös meidän ilmastotavoitteet ovat kunnianhimoiset, ja toimien pitää olla niiden kanssa johdonmukaisia. Ehdotetulla lailla arvioidaan syntyvän vuoteen 2030 mennessä noin 73 000—97 000 latauspistettä ja 560 000—620 000 latauspistevalmiutta. Tavoitteena on, että pisteitä syntyy laajalti joka puolelle Suomeen.

Ja kuten jo debatissa mainitsin, niin muutamia tätä työpaikan latausinfraa puutetta edistäviä toimia. Näistä hallitus budjettiriihen päätöksessä päätti asettaa sähköauton latausedun työpaikalla ja julkisissa tiloissa verovapaaksi vuoteen 2025 asti. Hallitus päätti myös, että työsuhdeautona käytettävien täyssähköautojen verotusarvoa alennetaan, jotta täyssähköautojen hankkiminen tulisi yrityksille houkuttelevammaksi ja tämä sähköautokanta myös tätä kautta lisääntyisi. Ja kuten debatissa usea edustaja jo totesi, tämä on se suunta, johon mennään, ja sitä ei kannata jarrutella vaan etsiä siihen toimivat tukimuodot.

17.27 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Kuten äsken totesin debatissa, niin minun mielestäni tämä hallituksen esitys on pääsääntöisesti hyvä. Jos siihen jotakin lisäystä olisi valiokunnassa halunnut toivoa, niin se olisi saattanut olla alueellisen näkökulman hieman vahvempi huomioon ottaminen. Mutta näitä lakejahan säädetään tulevaisuutta varten eikä menneisyyttä varten, ja minun mielestäni tämä liikenteen päästökeskustelu, mihin Suomikin on sitoutunut, siis puolittamaan liikenteen päästöt 2030:een mennessä, vaatii monenlaisia toimenpiteitä ja kohtalaisen pikaisesti käyttöön otettuja toimenpiteitä, mitä valiokuntakin täällä aivan oikein vaatii. Minun mielestäni täytyy kuitenkin keskustelussa todeta tosiasioita, ja itse en tiedä, mitä keskimääräinen sähköauto päästöjä päästää silloin, kun se on siellä nolla kilometriä ajettuna myymälän eteisessä tai lattialla. Kyllähän näillä kaivoksilla ja akkuteollisuuden käyttämillä mineraaleilla joku päästömerkitys on, kyllähän sekin pitää keskustelussa ottaa huomioon. Tämmöisellä liian yhtä asiaa tuijottavalla ikään kuin maailman pelastamisella sillä, että latausinfraa pannaan johonkin taloon jonkun verran, ei kyllä hirveän suurta matemaattista merkitystä ole Suomessa eikä sillä ole edes Euroopassa puhumattakaan globaalisti.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Ehkä enemmänkin ja ilman intohimoja kannattaa arvioida tämä nykytilanne, mikä Suomen kannalta ei välttämättä ole kovinkaan mairitteleva, kun puhumme liikenteen päästöistä, sillä tämä on pahentunut koko ajan, nimittäin tuontiautojen Suomeen virtaaminen. Eli käytännössä on Euroopassa olemassa maita, jotka myyvät autoja ulos ja ostavat sisään, ja nyt puhun käytettyjen autojen kaupasta. Viime vuonna Suomeen tuotiin 45 000 käytettyä henkilöautoa, ja se kyllä kertoo jostakin, että ihmiset ostavat mieluummin Euroopasta tai Ruotsista — siis Eurooppaahan sekin on — tavaraa, jossa on lisävarusteita, jotka ovat ikään kuin sellaisia, mitä kuluttajat haluavat. Kyllähän kansanedustuslaitoksenkin pitäisi jollakin tavalla tunnistaa, kun markkinat ovat aina oikeassa, että meidän täytyy toimia niin, miten kuluttajat haluavat. He haluavat parempia autoja, ja tämä Suomen autovero oikeasti tekee nyt meille pahan tepposen. Se tekee sen kahdesta syystä: ensinnäkin ihmisillä ei usein ole varaa ostaa sellaisia autoja kuin he haluavat, ja sitten he lähtevät hakemaan niitä Ruotsista ja Saksasta — Ruotsista kurssin takia ja muutenkin. He haluavat juuri niitä vähän isompia autoja, mutta ne näin yleisesti ottaen ovat vanhempia ja enemmän päästäviä, se on minun mielestäni selvä totuus. Ja jos me ajattelemme rahavirtoja, niin en itse ole niistä täysin selvillä, mutta luulisin, että aika monta sataa miljoonaa liikkuu Suomesta ulospäin. Ruotsissa tilanne on toinen, koska he ovat aikanaan luopuneet autoverosta, niin Ruotsiin tulee 10 000 autoa vuodessa, mutta Ruotsi vie 110 000 autoa.

Eli Eurooppa on jakautunut käytettyjen autojen suhteen imeviin maihin ja työntäviin maihin, ja Suomi on imevä maa, ja siihen on vain yksi syy: autovero. Tämä autovero pitäisi kyllä mahdollisimman pian poistaa, jos me oikeasti haluamme pitää kiinni näistä ilmasto- ja ympäristötavoitteista ja puolittaa päästöt, koska jos autovero poistetaan, niin silloin ihmisillä on paremmin varaa ostaa sellaisia autoja kuin he haluavat, ja tämä tuonti — eli kun Suomi on käytettyjen autojen hautausmaa — heti vähenee radikaalisti. Me pelastamme suomalaisia työpaikkoja ja pidämme rahan Suomessa pyörimässä, eli dynaamiset vaikutukset ovat merkittäviä. En toki voi sanoa, montako sataa miljoonaa nämä dynaamiset vaikutukset tulevat olemaan, mutta ne tulevat olemaan merkittäviä.

Olen nähnyt monen kansanedustajan vähän populistisestikin julkisuudessa kritisoivan kokoomuksen autoveronpoistohalukkuutta sillä, että rikkaat saavat sitten ostaa halvalla isoja autoja. Itse asiassa tämä lausuma on itsepetosta, koska juuri nythän tilanne on sellainen. Ladattavat isot hybridit — jos te katsotte, paljonko niissä on autoveroa, ne ovat kohteita hienoja autoja, ja niitä saavat nyt ostaa ne ihmiset, joita joku kutsuu rikkaiksi, kohtalaisen halvalla. Mutta kun ne eivät ole kaikkien ostettavissa, niin siitä tulee juuri tämä, että nyt kun esimerkiksi Saksa on alentanut arvonlisäveron 16:een, niin se suojelee omaa teollisuuttaan ja omaa autokauppaansa ja omaa työllisyyttään. Sen lisäksi kun he muistaakseni 8 000 euroa maksavat sähköauton ostajalle tukea, niin heidän tarkoittavat juuri sitä, että siellä autokanta uusiutuu, teollisuus pyörii, työpaikat säilyvät ja kääntöpuolena on se, että tänne työnnetään halvalla ne vanhat autot, jotka Suomi imee sen takia, kun meillä on väärä verorakenne. Eli me olemme itse omalla lainsäädännöllämme toimimassa päinvastoin kuin tämä sali tänä iltana keskustelee, että meidän pitää päästöjä vähentää, ja me käytännössä pidämme niitä yllä ja lisäämme niitä.

Jos me tämän transaktion tekisimme ja vaikka puolet siitä autoverosta, jonka nyt tänä vuonna arvioidaan olevan 751 miljoonaa, panisimme sitten ajoneuvoveroon, niin minä luulen, että dynaamiset vaikutukset pitäisivät työllisyyttä yllä ja me pääsisimme pikkuhiljaa 150 000:n vuosittaisen ensirekisteröinnin määrään, jolloin tämä käytettyjen autojen ikään kuin ikärakenteen työntyminen kauemmas ja vanhemmaksi saadaan pysäytettyä. Eli

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tämä ei ole mikään tämmöinen, että meidän pitäisi jollekin ihmisryhmälle saada halvemmalla autoja, vaan tämä on ihan puhtaasti rakenteellinen ongelma, ja minä luulen, kun nämä ladattavat hybridit, niin kuin äsken sanoin, ja sähköautot alkavat yleistyä ja nimenomaan Keski-Euroopassa, niin kun ne sieltä — Saksassa on muistaakseni 48 miljoonaa autoa — alkavat tänne vyörymään, niitä tulee halvalla ja ne ovat juuri näitä isopäästöisiä, niin minä kysyn teiltä, kansanedustajat, että oikeastiko me sitä haluamme, eli me haluamme tukea saksalaisen autoteollisuuden työpaikkoja ja saksalaisen autokaupan työpaikkoja, mutta me emme halua tukea niitä työpaikkoja kotimaassa. Eli kyllä minun mielestäni tämä autovero oikeasti pitäisi lakkauttaa, koska en näe, että sillä on mitään hyvää tulevaisuutta, päinvastoin se saattaa sotkea markkinat ja Suomen päästötavoitteet lähivuosina täysin.

17.34 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Tulin tänne puhujakorokkeelle puhumaan. On vähän helpompi puhua, kun ei tarvitse tuon läpän läpi huutaa ja saa happeakin. Ei happikaan riitä. Ja puhua ajattelin.

On oikeastaan hyvä jatkaa tuosta edustaja Eestilän autoverokeskustelusta. En puhu autoverosta, mutta kävin ihan varta vasten perehtymässä nyt siihen, millä mallilla esimerkiksi meillä Kainuussa Kajaanissa on sähköautojen saatavuus. En sano automerkkiä, mutta siellä oli jo auto myytävänä. Yhdellä latauksella 500 kilometriä oli lupaus, ja alle 50 000 oli hinta, niin että ei ollut enää kovin kallis. Nimenomaan veronalennushan siinä näyttelee oman osansa.

Mutta mennään nyt tähän lakiesitykseen ja tähän valiokunnan lausuntoon, mitä minä täällä olen tarkastellut. Ja niin kuin täällä on aikaisemminkin todettu, liikenteen päästöjä — meidän täytyy saada alas, koska ne ovat niin merkittävät, ja tämä on tietysti yksi keino. Mutta hallituksen esityskin lähtee siitä, että se ei muuta johdonmukaista, teknologianeutraalia ilmastopolitiikkaa, vaan esimerkiksi biopolttoaineiden ja biokaasujen käytön lisäämisen tavoitteita toteutetaan osaltaan entiseen tapaan muulla lainsäädännöllä. Elikkä nimenomaan raskaassa liikenteessä biokaasu on varmasti yksi tulevaisuuden asia — puhumattakaan sitten vedystä. Vetyhän näyttää nyt olevan... Muistaakseni Italiassa on vetykäyttöisiä busseja kokeilussa. Elikkä ei se sähkö ole yksi ja ainut autuaaksi tekevä tässä tilanteessa.

Vielä tähän rakentamiseen: Uudisrakentamiseenhan on jo aikaisempia lainsäädäntövelvoitteita tullut, esimerkiksi laajakaistakaapeleitten vetämiseen liittyviä, ja tämä sähkökaapeli on nyt yksi niistä. Ja kun ajatellaan, että se pannaan rakenteisiin, niin se on varmaan siinä uudisrakentamisen vaiheessa yksinkertaisin ja helpoin tehdä. Sitä minä kyllä miettsin kanssa, kannattaako välttämättä varustella loppuun saakka latauspisteitä. Elikkä se kaapelointi olisi siellä. On sen jälkeen helppo sitten jatkaa niitä toimenpiteitä, kun näyttää siltä, että latauspisteitä tarvitaan.

Ja kun täällä on vielä näistä pienistä yksinyrittäjistä puhuttu, että sitä velvoitetta ei heille olisi, niin tähänkin on ratkaisu olemassa tällä hetkellä, että sitä voidaan ihan tuolla normaalilla 220:n vaihtovirrallakin ladata. Tosin ajat ovat huomattavasti pidempiä sitten.

Mutta yksi vaihtoehto näihin liikenteen päästöihin on tässä. — Kiitos.

17.37 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Debattipuheenvuoron lisäksi vielä muutama huomio.

Liikenne tosiaan tuottaa noin viidenneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä, ja noin puolet näistä päästöistä syntyy henkilöautoilusta. Näiden päästöjen vähentäminen edellyt-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tää laajaa kirjoa erilaisia toimia, niin kuin täällä useassa puheenvuorossa on todettu, ja niistä yksi on sähköautoilun lisääminen, johon tätä latausinfraa tarvitaan. Kuten täällä on todettu mutta aina välillä keskustelussa meinaa unohtua, niin kyse on tosiaan EU-direktiivin toimeenpanosta ja EU:n yhteisestä ilmastopolitiikasta.

Ympäristövaliokunta tosiaan käsitteli tämän hallituksen esityksen perusteellisesti ja nosti mietintöön tärkeitä huomioita, joista nyt tässä vielä itsekkin nostan muutaman.

Kuten täällä on todettu, niin latausteknologian nopea kehittyminen on huomioitava latausvalmiuksia ja -pisteitä rakennettaessa, ettei vain käy niin, että päädyttäisiin investoimaan vanhentuvaan teknologiaan. Myös teknologiayhteensopivuus oli asia, josta keskusteltiin valiokunnassa.

Valiokunta kiinnitti huomiota myös latausinfraa koskevaan päätöksentekoon ja kustannustenjakoon asunto-osakeyhtiöissä. Tosiaan tähän asunto-osakeyhtiölakiin tarvitaan tältä osin muutoksia, ja sitä on kiirehdittävä. Se on käynnissä, mutta on tärkeä kiirehtiä, jotta epäselvyydet taloyhtiöiden sisäisessä päätöksenteossa eivät estäisi sähköautojen hankintaa.

Nostan myös sen huomion, joka löytyy niin talousvaliokunnan lausunnosta kuin ympäristövaliokunnan mietinnöstä, että myös sähköpyörien latausinfraan on tärkeä jatkossa kiinnittää huomiota, vaikkei se nyt suoranaisesti tämän lain piiriin kuulukaan, tulevaisuuden liikkumismuodoissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kunnianhimon tasoa tosiaan nostettu suhteessa direktiiviin varsin maltillisesti mutta kuitenkin sen takia, jotta uusi laki tukisi mahdollisimman hyvin liikenteen sähköistämistä ja sitä kautta ilmastopäästöjen vähentämistä. Kuten täällä on todettu, niin hallituksen esityksen velvoitteet ovat direktiiviä kunnianhimoisempia uusien ja laajasti korjattavien rakennusten osalta, eli tässä on todella haettu nyt sellaista ratkaisua, jolla hyvin päästäisiin eteenpäin, ja siihen nähden on aika mielenkiintoista, että keskustelu on varsin kärjekästä paikoin.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma nosti esiin taloyhtiöiden energiatehokkuusremontit ja huolen niiden kustannuksista. Nostan tässä esiin sen, että hallitushan jakaa energia-avustuksia asuinrakennusten energiatehokkuutta parantaviin korjaushankkeisiin, ja myös tällä tavalla halutaan tukea ja kannustaa energiatehokkuusinvestointien tekemiseen.

Vielä lopuksi totean, että yritykset ja kunnat voivat vielä ensi vuoden ajan hakea työ- ja elinkeinoministeriön kautta tukea sähköautojen latauspisteiden rakentamiseen tarjouskilpailun kautta. Tässä etusija on hankkeilla, jotka sijoittuvat sellaisen kunnan alueelle, jossa tarjouskilpailun alkaessa ei vielä ole suuritehoista latauspistettä. Eli näinkin edistetään kattavan latausverkoston [Puhemies koputtaa] nopeaa kehittymistä.

17.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Debattivaihe on ohitse, mutta tästä pöytäkirjasta käytettiin perussuomalaisen puolelta kaksikin puheenvuoroa, joita mielelläni kommentoisin.

Edustaja Ranne totesi omassa puheenvuorossaan, että hallituspuolueiden edustajilta puheenvuorot ovat olleet luonteeltaan ylimielisiä. Minä omalta puoleltani haluan valittaa, jos tällainen väärinkäsitys on tullut. Nyt en ole ihan varma, mitä tällä ylimielisyydellä tarkoitetaan. Jos sillä tarkoitetaan sitä, että hallituspuolueiden edustajat ovat esittäneet kantoja, perusteltuja kantoja, jotka ovat yli mielihyvän, yli mututuntuman, niin silloin se voi vaikuttaa siltä. Minä olen nähnyt monia arvokkaita puheenvuoroja, joita täältä hallituspuolueiden riveistä on nyt tullut, joissa keskeisin argumentti on silloin, kun viitataan liikentee-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

seen, että 20 prosenttia kasvihuonepäästöistä, hiilidioksidipäästöistä, tulee liikenteestä ja autokanta on siinä aivan keskeinen.

Edustaja Ranne totesi kuitenkin, että meillä hallituspuolueiden edustajilla on ikään kuin tavoitteena se, että Suomen pitää olla parempi kuin muut, ja edustaja Peltokangas totesi, että tässä on semmoinen kiilusilmäinen planeetan pelastamisoperaatio käynnissä. Näihin puheenvuoroihin haluan sanoa, että juuri näin on, juuri näin on. Ainakin itse syyllistyn siihen, että minä toivon, että Suomi on tässä suhteessa parempi kuin muut, ja voi olla, että on kiilusilmäistä myöskin tämä planeetan pelastaminen, jos me katsomme, mistä on kysymys.

Arvoisa puhemies! Antaisin faktan: Viimeinen jääkausi, joka satatuhatta vuotta koetteli tätä pohjoista pallonpuoliskoa. Jääkausi sulii, poistui tältä alueelta kymmenentuhatta vuotta sitten, sulamisvaihe oli viisituhatta vuotta. Maailman ilmaston keskilämpötila lämpeni tuon viidentuhannen vuoden aikana viisi astetta, eli yksi aste tuhannessa vuodessa. Mitä on tapahtumassa juuri nyt, jos katsotaan ilmastomuutosta? Toisen maailmansodan jälkeen Suomessa on keskilämpötila noussut jo yhden asteen ja koko maailmassa puoli astetta, ja teollisella kaudella hieman toistasataa vuotta on käynyt niin, että maailman keskilämpötila on noussut asteella, Suomessa jo kaksi astetta. Nyt me olemme itse tekemässä prosessia, joka on kymmenen kertaa nopeampi kuin jäiden sulaminen tällä pohjoisella pallonpuoliskolla jääkauden jälkeen.

Kyllä, arvoisa puhemies, kysymys on planeetan pelastamisesta. Me olemme isossa asiassa kiinni, poikkeuksellisen isossa asiassa kiinni, ja siinä mielessä tämä hallituksen kunnianhimo ei edes näissä ilmastotavoitteissa voi olla liian kunnianhimoinen, kuten täällä todettiin. Meidän on yhdessä tehtävä tämän asian eteen, jotta tavallaan pelastamme tässä suhteessa planeettaamme.

17.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Meri ennätti jo poistua, mutta sain tuossa äsken lisää tietoa koskien hänen esittämänsä kysymystä kokonaisilmastopäästöistä, mitä autojen valmistus, varsinkin akkuteollisuus ja yleensä sähköautot, maailman ilmakehään tekevät. Suomen ilmastopaneeli on kehittänyt laskurin, jonka avulla kuka tahansa voi laskea ja vertailla eri käyttövoimien autojen päästöjä ja kustannuksia, eliikkä ilmastopaneelin nettisivuilta löytyy tämä laskuri.

Aina kannattaa muistaa, että jokainen autoilija valitsee autonsa omalla tavallaan ja käyttää sitä autoaan omalla tavallaan. Täydellistä totuutta ei ole tässä asiassa olemassa. Älköön kukaan ihminen menkö toiselle sanomaan, että sinä ilmastoa saastutat sillä vanhalla Corollalla. Tämähän ei pidä paikkaansa. Vaikka 15 vuotta vanha Toyota Corolla, jossa on katalysaattorit, siinä on polttoaineruiskutukset, happitunnistimet — kaikki mahdolliset inkkeet, mitä nykyautoissa on — on varmasti ilmastoystävällisin auto, mitä sillä ihmisellä ikinä on ollut. Hän ajakoon sen autonsa loppuun, pitääköön sen kunnossa, sehän katsastetaan tiheästi, mitataan päästöt, ja hän ajaa turvallisella autolla, joka on myös hyvä auto. En mainosta mitään autoa, näitä tämmöisiä esimerkkejä löytyy joka autotehtaalta, niillä on kaikki vaadittavat katsastusvarusteet, ja niiden päästöt mitataan aina katsastuksessa. Eliikkä puheet siitä, että jonkun auto olisi mennyt näiden sähköpuheiden takia arvottomaksi, eivät pidä paikkaansa.

Pahoittelen sitä, että tässä sähköautohuumassa on ikään kuin syyllistetty niitä ihmisiä, joilla on se vanha bensa-auto. Itselläni on seitsemän vuotta vanha diesel, ja kysynpähän, että jos se neljällä ja puolella litralla kulkee satasen ja on nykyaikaisilla varusteilla varustettu, niin on varmasti erittäin ympäristöystävällinen auto.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Sellaista toivon tässä meidän keskustelussamme, että huomaamme lähimmäisen tarpeet, että emme lähde syyllistämään, kun hänellä ei sitä uutta Teslaa nyt sattumoisin ole olemassa.

Otetaan kaksi esimerkkiä, jotka tukevat vielä, arvoisa puhemies, tätä puheenvuoroni sisältöä:

Toinen on se, miten sähkö tuotetaan. Tällä hetkellä tässäkin kaupungissa työnnetään ilmakehään valtava määrä hiilidioksidia, joka lähtee kivihiilestä. Se tuottaa siinä sivutuotteena CHP:llä sähköä. Ja nyt jos sitten turpeen päätöksen jälkeen riemuitaan, että on tehty valtava ilmastoteko, sehän ei pidä paikkaansa. Tehtiin päätös, jossa ilmastoon tulee yhä enemmän päästöjä. Kun joku polttoaine lopetetaan, niin jotain tulee tilalle. Eivät ne kattilat kylmänä talvella pysy, tai niistä ei ole kenellekään iloa, ja tarkoitushan on pitää asunnot lämpiminä ja siinä sivussa tuottaa CHP:llä sähköä. Yhteinen lämmön ja sähkön tuotanto on erittäin suuri vahvuus tälle maalle, ja sinä päivänä, kun tämä CHP Suomesta loppuu — sitä ollaan lopettamassa, kun turve loppuu, ei pelkällä puulla CHP-voimaa ajeta, tai jos ajetaan, niin hyvin vähän, koska se on niin kallista — se tulee niin valtavan kalliiksi. Se tarkoittaa suomeksi sanottuna sitä, että sitten me ostamme Norjan Nord Poolista. Kovina pakaspäivinä meidän sähköntuotannostamme 40 prosenttia tarvittavasta lisäpanoksesta tulee CHP-voimasta. Se ostetaan sitten Norjasta Nord Poolista valtavalla hinnalla, ja silloin, kun on kova pakkanen, se leimaa sen sähkönhinnan koko ajalle, ei vain se ylimenevä osa vaan koko se sähköpaketti, minkä ostat silloin, ja se on niin valtavan kallista sähköä, että älköön kukaan kuvitelko, että siitä Suomi hyötyy. Sitten poltetaan naapurimaissa turvetta, niin kuin nyt Baltian maissa lisätään turpeen käyttöä, että saadaan Suomeen myytyä hake, kun siellä on hyvä bisnes tulossa. Kuka sanoi, että ilmastopolitiikka on globaalia? Kun puhutaan sähköautoista, niin kannattaa muistaa se kokonaisuus. Jos me lähdemme syyttämään jotakuta, että sinun vanha Corollasi on saastuttava, se on mielestäni erittäin väärin.

Toinen koskee tietenkin sähköautojen valmistusta ja niitä metalleja, mitä me siihen autoon käytämme. Siihen vanhaan autoon, mikä on 10 vuotta tai 15 vuotta vanha, on se investointi tehty, materia laitettu ja auto toimii, se on ympäristöteko sinällään, kun sitä pitää hyvässä kunnossa.

Entäs sitten tämä kaivosteollisuuden mollaaminen tässä maassa? Nyt kun kaivoslakivalmistelu on etenemässä — tänäänkin tässä kohta siitä keskustellaan ja lähiaikoina — niin se tarkoittaa sitä, että kun nyt tuntuu, että kaikki kaivokset pitäisi saada kiinni, siirrämme sitten sen kobolttin tuotannon kokonaan Kongoon, missä käytetään jopa lapsityövoimaa? Entäs Terrafame? Se aikanaan piti panna suurella metelillä kiinni, moni oli sitä mieltä, että pannaan se heti kiinni. Nyt se tuottaa nikkelisulfaattia ja kobolttisulfaattia kohta markkinoille — akkujen kannalta erittäin tarvittava materiaali, raaka-aine, joka on aivan välttämätön. Sama koskee litiumia. Haluammeko me tässä maassa, että teemme akkuja, vai annammeko me sen suosiolla ulkomaille, jossa ei ole mitään sääntöjä ympäristöasioissa eikä välttämättä ilmastopolitiikassakaan? Silti me soo soo, sormella osoitamme kaveria, että sinulla on vanha auto, pitäisikö se uusia sähköautoksi. Kannattaa aina muistaa se lähimmäisen tilanne, koska se on äärimmäisen tärkeää, että se ihminen, joka sillä autolla ajaa, pitää sen kunnossa, ajaa sillä säästeliäästi, ja lopettaa jonninjoutava toisten ihmisten mollaaminen, koska tämä sähköautokeskustelu osaltaan on mennyt siihen.

Se, että me sähkölatauspisteitä kehitämme tähän maahan pikkuhiljaa, on viisautta. Kuka teistä, arvoiset kansanedustajakollegat, pystyy tänä päivänä sanomaan, mikä se tekniikka on 20 vuoden kuluttua? Ei yksikään pysty sanomaan. Mihin olemme menossa, tuleeko siel-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tä vetytekniikkaa, mitä muuta sieltä tulee? Se on ainakin varmaa, että tekniikka kehittyy paljon, paljon nopeammin kuin viimeisen 20 vuoden aikana. Toivon teiltä, arvoisat kollegat, kun näistä ilmastoasioita puhutte, vähän syvempää perspektiiviä. Otin vain tuon turpeen tahallani esimerkiksi siitä, että kun luulimme tekevämme ilmastopäästöjen kannalta hyvän päätöksen, niin teimme suuren typeryyden. Nyt rahdataan ympäri maailmaa tavaraa tänne, Venäjän Vorkutasta asti ja Baltian maista ajetaan kohta haketta, ja sitten ruvetaan Keski-Euroopan tuohyönteisalueilta tuomaan tänne laivalasteittain tuonne metsään erilaisia mönkiäisiä, jotka tuhoavat Suomen metsät. Kyllä ihmettelen joidenkin puolueiden intoa näissä asioissa, että minkä tautta pitää tehdä semmoisia pöljyyksiä, joista ei ole mitään muuta kuin vahinkoa.

17.50 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut mielenkiintoisia pointteja esille. Ehkä äskeiseen puheenvuoroon sanon sen verran, että onneksi meillä on lämmitysteknologia edennyt viime vuosina jo niin pitkälle, että polttoon perustuvat lämmitystuotannot eivät ole niitä ainoita, vaan meillä on hienoja esimerkkejä: täällä Helsingissä lämmitetään Katri Valan puiston lämpöpumpulla, jätevedestä otetaan lämpöä Lappeenrannassa, datakeskuksesta, ja Espoossa muun muassa geotermistä lämpöä.

Mutta tähän itse aiheeseen, sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamiseen. Keskustelu sähköautojen kokonaispäästöistä on mielestäni todella tarpeellinen. Materiaalien kierrättämisessä meillä on paljon tekemistä, jotta voimme vielä parantaa sähköautoilun ympäristövaikutusta, ja sillä hetkellä, kun sieltä autokaupan aulasta auto on lähdössä, on selvää, että sähköautossa on vielä suuremmat päästöt, mutta kokonaispäästöissä, kun otetaan huomioon ne ajot, sähköauto on kuitenkin se merkittävästi ilmastoystävällisempi vaihtoehto. Mutta ihan yksinkertaisesta asiasta ei ole kyse, ja tämä on mielenkiintoinen keskustelu.

Haluaisin ottaa ensiksikin kantaa tähän alueelliseen näkökulmaan, mikä täällä salissa on noussut. Itse näen tärkeänä, että kaikilla suomalaisilla, joka puolella Suomea, on mahdollisuus tehdä vähäpäästöisiä valintoja, ei pelkästään kaupungeissa tai kaupunkiseudulla. Itse asiassa näen, että nimenomaan maaseudulla ja kaupunkien ulkopuolella sähköautoilu on varsin hyvä vaihtoehto vähentää liikenteen päästöjä, sillä näissä paikoissa ei niitä muita vaihtoehtoja niin paljon ole, kuten esimerkiksi joukkoliikenteellä asiointi voi olla vaikeaa. Harvoin maaseudullakaan asiointimatkat ovat päivittäin satoja kilometrejä, niin etteikö sähköauton säde siihen riittäisi. Koko maan kattavaa verkostoa puoltaa näissä latauspisteissä myös se, että matkustaessa pitää olla mahdollista ladata sähköautoa, ja ilman tätä mahdollisuutta harva tekee sen hankinnan.

Tässä esityksessä tosiaan varaudutaan liikenteen voimakkaaseen sähköistämiseen, ja on järkevää varautua näiden latauspisteiden rakentamiseen jo rakentamisvaiheessa, sillä rakennusten elinikä on kymmeniä vuosia. Mutta haluan nostaa myös sen, että liikenteen sähköistäminen ei ole ainoa asia, kun puolitamme päästöjä vuoteen 2030 mennessä, vaan me tarvitsemme myös rakenteellisen muutoksen, missä ajosuoritteita on vähennettävä. Tarvitaan parempaa joukkoliikennettä, parempia pyöräbaanoja ja viihtyisämpiä kävely-ympäristöjä. [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

17.53 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen tuossa sanoi, että tällä hetkellä pelastetaan planeetta näillä teoilla, mutta pahaa pelkään, että käy aika helposti juuri toistepäin, koska ongelmahan on siinä, että me nostamme meidän kustannuksia, mikä tarkoittaa sitä, että meidän on nostettava jatkossa myös meidän palkkoja. Se tarkoittaa sitä,

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

että meidän kilpailukyky rupeaa häviämään, ja tarkoittaa sitä, että meiltä teollisuus siirtyy muualle, missä saastutetaan enemmän. Se, että nyt puhutaan käytännössä katsoen ainoastaan polttoaineesta tulevien päästöjen mukaan, niin siinä kun lasketaan, että vaikka pitkässä juoksussa se sähköauto olisikin ympäristöystävällinen, niin se ei ole kuitenkaan niitä määriä, mitä pitäisi olla, kun yritetään puolittaa jotain liikenteen päästöjä. Me emme saa kuitenkaan missään nimessä sitä kokonaisuutta niin hyväksi, koska ihmisillä ei ole rahaa ostaa niitä sähköautoja.

Kun olen käynyt tästä asiasta keskusteluja tässä salissa ja ympäristövaliokunnassa ja liikennevaliokunnassa, niin minä huomaan ihan selkeästi, että porukka olettaa, että ihmisillä olisi joku asennevamma sähköautoilua kohtaan. Totuudessa meillä ei ole mitään asennevammaa, vaan meillä on se ongelma, että ihmisillä ei ole rahaa ostaa niitä autoja, että voitaisiin oikeasti saada niitä sähköautoja riittävästi liikenteeseen. Ja tämä nykyinen juttu, mitä tässä nyt yritetään vielä tehdä, johtaa siihen, että me sitten siirrämme monenkin rakennuksen peruskorjauksia, elikkä vähennetään työtä siellä puolella, koska useammatkin varmasti jättävät peruskorjaukset tekemättä juuri sen takia, että joutuu satsaamaan tähän niitten kannalta turhaan panostukseen näitten autojen sähkölatauspisteiden mukaan. Totuudessahan tästä tulee todella kallis paukku yhteiskunnalle sitä kautta, että niin asunto-osakeyhtiöt kuin yksityiset ja kaikki muutkin joutuvat sitten tämän maksumieheksi, mikä tarkoittaa sitä, että meillä on vielä vähemmän mahdollisuus ostaa niitä vähäpäästöisiä autoja jatkossa.

Hallituksen esityksessä tämä työsuhdeautoilu on äärettömän hyvä idea, koska se on se, millä saadaan luontevasti sitä asiaa menemään eteenpäin. Kyllä kuitenkin pitkässä juoksussa sähköautoa parempi vaihtoehto on oikeasti biokaasu ja tämmöiset autot, koska ne ovat hankintahinnoiltaan tällä hetkellä huomattavasti edullisempia.

Autoilu menee sähköistykseen, mutta ei sitä ole mitään järkeä pakolla mättää niin, että me tuhlaamme ihmisten rahat ensin tähän kaikkeen infraan, ettei heillä ole varaa ostaa niitä autoja.

17.56 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen mielenkiinnolla kuunnellut tätä keskustelua tästä sähköautojen latausverkoston kehittämisestä. Ymmärrän, että se aiheuttaa mielipiteitä puolesta ja vastaan, mutta itse uskon kylläkin, että myöskin tulevaisuudessa me vielä pitkään ajamme polttomootoriautoilla, se on tosiasia. Erilaisia polttoaineita kehitetään jatkuvasti ja niitä voidaan erilaisista materiaaleista kehittää.

Se, halutaanko olla kehityksessä mukana täällä Suomessa, on omasta mielestäni se ydinkysymys, ja autoteollisuus on tässäkin asiassa avainasemassa, se, miten autoteollisuus itse lähtee kehittämään ja rakentamaan sellaisia sähköautoja ja hybridautoja, jotka todella ovat edullisia hankkia ja jollaisia meistä jokainen voi myöskin hankkia. Sitä kautta saadaan myöskin autokantaamme uudistettua.

Tässä on myöskin se kysymys, miten sähköautoihin käytettävien akkujen teollisuus kehittyy, mistä saadaan materiaaleja myöskin tulevaisuudessa. Itse toivon, että tähän kiinnitetään huomiota. Tekniikka kehittyy hyvinkin nopeaa tahtia monessa asiassa, ja jos katsoo itse vaikkapa 10—15 vuotta taaksepäin, miten autoteollisuus on kehittynyt niistä ajoista, miten päästöt ovat vähentyneet silloisista autoista nykypäivään, niin se on iso hyppäys jo nytten.

Itse toivon, että kun tämä laki tulee voimaan, niin se myöskin aikaansaa sen, että kiinteistöissä, asuinkerrostaloissa, taloyhtiöissä on selkeät säännöt, selkeät lain kirjaimet, mil-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

loin pitää rakentaa minkäkinlaista latausverkostoa, latausvalmiuksia tai latauspisteitä. Uskon, että tämä myöskin saa yhteisymmärrystä siellä taloyhtiöissä. Tällä hetkellä useissa taloyhtiöissä on ongelma siitä, että kun asukas hankkii esimerkiksi täyssähköauton tai hybridiauton, niin miten se mahdollistetaan, että asukas saa ladata sitä autoaan. Kaikki tutkimukset ovat osoittaneet, että täyssähköautoa tai hybridiautoa ladataan pääasiassa kuitenkin kotona tai työpaikalla, ja se on avainasemassa, että meillä on myöskin latausmahdollisuudet tulevaisuudessa.

Itse kiinnittäisin yhteen asiaan vielä huomiota, eli tämän lain valvontatehtävät jakautuvat Liikenne- ja viestintäviraston ja kunnan rakennusvalvontaviraston kesken. Tämä on kysymys: [Puhemies koputtaa] tulisiko niiden valvontatehtävien olla yhdessä paikassa?

17.59 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Erittäin mielenkiintoinen keskustelu on käyty kyllä. Tässä olen kuunnellut sitä mielenkiinnolla. On monia avainsanoja nostettu, muun muassa ”maailman pelastaminen” ja ”kunnianhimon taso”.

Tässä edustaja Torniainen edellä sanoi, että pitkään ajamme polttomootoriautoilla. Todellakin toivon, että näin tulee tapahtumaan. Itse nimittäin ole huolissani tästä Suomen huoltovarmuudesta. Oletteko miettineet, mitä tapahtuu, kun yöaikaan kaikki nämä sähköautot ovat latauksessa, ulkona on vaikka 25 astetta pakkasta? Sähköä, meinaan, kuluu jonkun verran. Samaan aikaan myös meidän teollisuus ja kotitaloudet tarvitsevat sähköä. Siinä, meinaan, mittareissa ovat laakerit aika kovilla.

Oikeastaan haluaisin kysyä tässä kohtaa, millä se sähkö tuotetaan. Se on minun mielestäni niin kuin se tärkein kysymys tässä, millä tämä sähkö tuotetaan, mitä sillä pelastetaan. Ovatko vihreät todella valmiit siihen, että Suomeen rakennetaan pari ydinvoimalaa lisää, että saadaan huoltovarmuus säilytettyä? Vai ostetaanko sähkö sitten sieltä Venäjältä, missä se ehkä tuotetaan kivihiilellä? Ei se oikein kuulosta kovin järkevältä ympäristöpolitiikalta.

Tosiasia kuitenkin on se, että tämän latausinfrastruktuurin rakentamisen, mitä tässä nyt esitetään, tulevat maksamaan myös kaikki ne, joilla ei ole sähköautoa eikä välttämättä koskaan tule olemaan varaa sitä ostaakaan. Tämä on tosiasia, että tämä iskee ihan joka ainoaan. Tässä ovat perussuomalaiset antaneet kyllä aika hyviä perusteita siihen, minkä takia kustannukset tulevat nousemaan, ja sen takia minä en näe tätä hyvänä ratkaisuna. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kevytautoja koskevien lakien kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 8/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 8/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Keskustelu

18.01 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Liikennevaliokunta korostaa mietinnössään liikenneturvallisuutta kevytauton kaltaista ajoneuvoa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä suunniteltaessa.

Nuorten kuljettajien osalta on monta näkökulmaa, jotka on huomioitava. Näistä erityistä huomiota viime aikoina on herättänyt 17-vuotiaiden poikkeusluvan saaneiden suuri osuus sekä törkeissä liikenneturvallisuuden rikkomisissa että kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa.

Meillä on vankka tutkimusnäyttö siitä, että liikenteen vaatima reaktiokyky ei ole alle 18-vuotiaalla riittävällä tasolla. Tämä riski koskee sekä alaikäistä kuskia, hänen kyydissään olevia muita sekä liikenteessä muualla liikkuvia. Nuorten liikenneturvallisuus ei ole vain kotimainen haaste. Saman ongelman parissa painitaan kaikissa Euroopan maissa. Ratkaisuja tähänkin ongelmaan on hyvä etsiä yhteistyössä naapurimaiden kanssa.

Tärkeimpänä tavoitteena meillä on oltava liikenneturvallisuuden lisääminen ja kestävien liikennemuotojen saavutettavuuden parantaminen Suomessa. Terveelliset ja kestävät liikkumismuodot omaksutaan nuorena. Liian vähäinen liikunta aiheuttaa yhteiskunnalle mittavat kulut vuosittain, joten panostukset pyöräilyn ja kävelyn lisäämiseen maksavat itsensä takaisin kohentuvan kansanterveyden kautta.

18.03 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä kevytautoon liittyvä lainsäädäntö hyväksyttiin täällä eduskunnassa joulukuussa 18 lähes yksimielisesti, ei aivan, mutta tämän takana oltiin hyvin laajalti. Sen piti tulla voimaan noin vuosi sitten marraskuun alussa, mutta valitettavasti, kun siinä oli EU-oikeuden kanssa epäselvyyksiä, se ei tullut, ja me liikenne- ja viestintävaliokunnassa annoimme hallitukselle vuoden lisäajan neuvotella asia. Ja evästyksenä oli se, että neuvotteluja on käytävä, ei nyt aggressiivisesti mutta tehokkaasti, ja saatava hyvä lopputulos aikaiseksi. Näin nyt ei valitettavasti sitten ole käynyt.

Komissio on todennut päätöksessään, että tässä on edelleen Suomen ja EU:n lainsäädännön kanssa ristiriitoja etenkin ajokorttidirektiivissä. Mutta se, mikä oli positiivista, niin EU totesi, että se on uudistamassa tätä ajokorttidirektiiviä lähivuosina ja uudistamistyön yhteydessä kysymys ikärajan alentamisesta tullaan tarkastelemaan uudelleen ottaen huomioon myös harvaanasuttujen alueiden erityistarpeet. Eli tämä on hyvin positiivista.

Nyt on tilanne se, että kokoomuksen ja myös perussuomalaisten mielestä neuvotteluja pitäisi jatkaa, [Eduskunnasta: Kyllä!] ja tämän lain pitäisi tulla voimaan nyt 1.11., niin kuin pitikin. Koska komissio on näyttänyt tällaista lähes vihreätä valoa, niin meidän on jatkettava neuvotteluja. Me emme voi aina olla EU:n mallioppilas ja hyväksyä kaikkea, mitä sieltä tulee.

Tosiasia on se, että meidän nuoremme liikkuvat. Ja kun se ei valitettavasti enää tuolla Kehä kolmosen ulkopuolella, kun mennään parisataa kilometriä pohjoiseen, tapahdu polkupyörällä eikä kävellen, kun siellä ei niitä julkisia liikennevälineitä ole, eikä talvella edes hiihtäen, vaan kyllä ne nuoret liikkuvat siellä mopoilla, mopautoilla ja mönkijöillä. Ja kaikkihan meistä ymmärtävät sen, että eiväthän ne ole liikenneturvallisia, kuten kevytautot olisivat. Voi kuvitella, mikä tekniikka kevytautoissa on aina kaikkine niine välineineen, mitä ihan tavallisessakin henkilöautossa on. Eli olen hyvin huolissani tästä nuorten turvallisuudesta, tai nyt turvattomuudesta, mikä tulee jatkumaan. Eli meidän mieles-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tämme näitä neuvotteluja tulisi jatkaa. Pitäisi tehdä rohkea temppu ja huolehtia nuorten liikenneturvallisuudesta ja hyväksyä, että tämä laki tulee voimaan.

Nyt sitten valitettavasti toisessa käsittelyssä joudun esittämään vastalauseen, jossa esitän tätä hallituksen esitystä hyväksyttäväksi, mutta se on sitten todennäköisesti ensi viikon asia. — Kiitos.

18.06 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Mielestäni kevytautolakia ei pitäisi kumota, vaan pikemminkin EU:ta tulisi hoputtaa ajokorttidirektiivin uudistamiseen. EU on tätä uudistustyötä joka tapauksessa tekemässä, niin että miksemme vielä pyrkisi vaikuttamaan siihen niin, että tämä eduskunnassakin laajalti hyväksi katsottu kevytautohanke onnistuisi siinä rinnalla. Sinä aikana, kun direktiivi valmistuu, voisimme soveltaa jo omaa lainsäädäntöä käytäntöön. Käännettäisiin asetelma kerrankin niin päin, että kansalliset hyvät käytännöt ohjaavat EU-säädäntöä.

Kevytautot ovat huomattavasti ympäristöystävällisempiä. Äskeisessä pykälässä juuri puhuttiin tästä ympäristöystävällisyydestä. Ne ovat paljon ympäristöystävällisempiä kuin mopot ja mopoautot, joissa ei ole minkäänlaista suodatinta pakokaasuille. Kevytautoiksi kelpaavat korkeintaan 10 vuotta vanhat pienet henkilöautot, mitkä osaltaan nuorentaisivat autokantaa ja toisivat käyttöön uudempaa teknologiaa. Tästä syystä ne ovat sekä turvallisempia että ympäristöystävällisempiä, mikä on tärkeää, kun puhutaan nimenomaan nuorista kuljettajista.

Pienet henkilöautot ovat myös törmäystestattuja, mikä tarkoittaa, että huomioon on otettu kuljettajan ja matkustajien lisäksi myös muiden tienkäyttäjien turvallisuus. Kun kuljettaja sitten saavuttaa täysi-ikäisyyden, on kevytauto mahdollista muuntokatsastaa tavalliseksi henkilöautoksi. Tämä edesauttaisi sitä, että nuoren ensiauto ei ole mikään vanha ritsa vaan turvallinen pieni henkilöauto, jolla ajoharjoittelu on jo tullut tutuksi.

Tämän esityksen lähetekeskustelussa kollegamme, edustaja Kyllönen, toi esiin erinomaisten huomion, että Suomi ehkä vähän turhankin paljon pelkää EU:n seuraamusmenettelyä. Kuitenkin EU:n jäsenenä Suomi on joutunut näiden seuraamusmenettelyiden kohteeksi jo parisen tuhatta kertaa, eli kyse ei ole mistään maailmanlopusta. Meillähän ei ole tietoa siitä, astuisiko tällainen menettely voimaan Suomen kohdalla ja minkälaiset sanktiot siitä seuraisivat. Länsinaapurissamme Ruotsissahan kansallinen lainsäädäntö on mahdollistanut poikkeuksen EU-direktiivistä, ja vaikka Ruotsin traktoriautot eivät olekaan käytännöllisin ratkaisu enkä suoraan ottaisi sitä mallia käyttöön, todistaa se, että poikkeuksia on olemassa. Sama pätee myös Hollantiin. Kun kyse on nuorten turvallisuudesta ja osaltaan myös ympäristöystävällisyydestä, en näe syytä, miksei kevytautolakia voitaisikin koeponnistaa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Soimakoski nosti esiin nuoret kuljettajat ja liikenneonnettomuudet. Mitä tulee 17-vuotiaiden poikkeuslupa- ja onnettomuuksien määriin, niin minä katsoisin, että kevytautoajoneuvolainsäädännöllä olisi nimenomaan positiivinen vaikutus tähän. Kevytauton nopeus on teknisesti rajattu, ja se vie nuorilta kaahaamisen mahdollisuuden. Sinetöidyt laitteet tarkoittavat, että ajoharjoittelu tapahtuu tiettyjen rajojen puitteissa. Jos kevytautolainsäädäntö olisi voimassa, saattaisi olla, että monessa perheessä tarvetta tähän poikkeuslupa- ei välttämättä edes olisi, vaan liikkuminen tapahtuisi aina täyteen ikään asti tällä kevytautolla. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

18.10 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tosiaankin, juuri niin kuin edustaja Ronkainen tuossa edellisessä puheessa sanoi, totuudessa on nimenomaan se, että tässä nyt menetettiin nuorten turvallisuus, jopa se turvallisuus siihen aikaan, mistä puhutaan sitten siinä kohtaa, kun lähdetään niin sanotusti oikeilla autoilla ajamaan. Se kaahaaminenkin, mikä usein tulee mukaan: olisi ehditty jo huomattavasti paremmin hallita sitä autoa niissä pienemmissä nopeuksissa, ja ehkä se pahin ajovimmakin olisi jo saattanut pikkasen häipyä, tuskinkin nyt missään nimessä kokonaan.

Kyllä tässä kohtaa oikeasti, tosiaankin niin kuin edustaja Tolvanen esitti, tämä pitäisi tehdä niin, että meidän pitäisi antaa tämän lain tulla voimaan ja oikeasti katsoa, tai itse asiassa tämä laki tietysti pitäisi kumota, että saadaan kevytautot liikenteeseen. Ja kyllähän meidän oikeasti pitäisi olla sen verran kovempia täällä salissakin, että me uskaltaisimme oikeasti haastaa ranskalaisen ja italialaisen mopoautoteollisuuden. Onhan tämä nyt ihan oikeasti säälettävää, että ne pistävät meitä 6—0 ja ottavat selkävoiton, koska kyllä me kaikki tiedämme, että tämä olisi ihan takuuvarmasti turvallisuuskäsitteiden ynnä muitten puolesta mennyt EU:ssa läpi jossain vaiheessa.

Sen verran en voi olla mainitsematta, että kun puhutaan 17-vuotiaitten osuudesta liikenneturvallisuuteen tällä hetkellä — minä haluan tämän kertoa sen takia, että tämä tilastollisesti näyttää ehkä hullulta, mutta meillä ei ole aikaisemmin ollut näitä 17-vuotiaita, vain muutaman vuoden — niin kun katsotaan tilannetta, tänä vuonna on onnettomuuksia tullut 108 kappaletta, viime vuonna 63, eli tämä on tuplaantunut, mutta 17-vuotiaitten ajokorttien määrä on kymmenkertainen. 17-vuotiaita ajokortinhaltijoita on ollut viime vuonna tähän aikaan 671, kun nyt niitä on melkein 6 600. Sitten kun katsotaan ajokieltoihin, 17-vuotiaiden juuri ajokortin saaneiden ajokiellon prosenttimäärä on 2,3 — eli 2,3 on prosenttimäärä ajokiellon saaneista. 18-vuotiaissa se on liki kolminkertainen, 7,1 prosenttia. Jopa 19-vuotiaana ekan ajokorttinsa saaneitten ajokielto määrä on 5,3 prosenttia. Mikään tilasto ei tue tätä hommaa, ja minä haluan tämän tuoda esille sen takia, että minä olen [Puhemies koputtaa] pirun paljon huomannut sitä, että katsotaan uutisointia vain Iltalehden sivuilta ja katsotaan sieltä, että nyt nämä 17-vuotiaat [Puhemies koputtaa] kaahaavat. Jos eivät ne [Puhemies: Aika!] 17-vuotiaina kaahaa, niin 18-vuotiaina sitten.

18.14 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nuoret tarvitsevat liikkumisen mahdollisuuksia myös siellä, missä joukkoliikenne ei toimi tai sitä ei ole lainkaan. Kevyt-autot olisivat siihen oiva ratkaisu. Kysymys on ihmisten valinnanvapaudesta ja yhdenvertaisuudesta. Valitettavasti EU-byrokratia kaataa nyt muutoin hyvän kevytautohankkeen tässä vaiheessa. Oikeuskansleri on ilmaissut vuosi sitten kantansa, että laki on EU:n vuoksi kumottava. Oikeuskanslerin aseman ja toimivaltuuksien kyseenalaistaminen ei ole mielestäni paikallaan. Lakien kumoamatta jättäminen aiheuttaisi tilanteen, jossa Suomen lainsäädäntö olisi ristiriidassa EU:n lainsäädännön kanssa. En koe voivani kannattaa lainvas-
taisuutta.

Meidän ei kannata menettää myöskään neuvotteluasemaamme tulevan ajokorttidirektiivin uudistamisessa. Vaihtoehtoisesti lakien voimaantulon lykkääminen toistamiseen ei myöskään kannata, sillä unionin lainsäädäntömenettelyyn joutuu varaamaan useita vuosia aikaa eikä siltikään voida varmuudella tietää direktiivin lopullista sisältöä. Nyt meidän on saatava vanhentunut EU-ajokorttilainsäädäntö päivitykseen, jotta se saadaan vastaamaan nykyaikaa ja tulevaisuutta. Sen eteen tulee tehdä lujasti työtä.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Meillä on myös hyvä tilaisuus miettiä muita vaihtoehtoja nuorten liikkumisen parantamiseksi. Nuoret ovat tulevaisuutemme tekijöitä. Osa heistä on todella pettynyt näiden vaiheiden jälkeen, mutta hoidetaan tämä asia kuntoon EU-lainsäädäntöä kehittämällä.

18.16 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kevytautoja koskevien lakien kumoamisesta on herättänyt paljon keskustelua täällä eduskunnassa mutta myös kansalaisten keskuudessa. Nyt on kuitenkin tärkeä kumota nykyiset lait, jotteivät ne astuisi voimaan EU-oikeuden vastaisena lainsäädäntönä. Vaikka joudumme nyt kumoamaan aiemmin säädetyn lain kevytautoihin liittyen, uskon silti siihen, että se ei ole asian pitkän tähtäimen käsittelylle piste, vaan pikemminkin pilkku. Komission kanssa käytiin lukuisia neuvotteluja, ja hallitus teki kaikkensa, jotta Suomi voisi saada kansallisen poikkeaman ajokorttidirektiivistä. Komissio suhtautui myönteisesti Suomen esitykseen nopeusrajoitetun henkilöauton käytön sallimisesta 15-vuotiaalle, vaikkei se juuri nyt mahdollistukaan. Tänä syksynä aloitetaan EU:ssa ajokorttidirektiivin uudistustyö, ja sen on tarkoitus valmistua 2022. Suomella onkin tässä työssä vaikuttamisen paikka. Aiempien keskustelujen pohjalta ja aktiivisella uudistusprosessiin vaikuttamisella voimme edistää sitä, että tulevaisuudessa kevytautolainsäädäntö olisi mahdollista.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa tässä yhteydessä esille huolen nuorten liikennekäyt-
täytymisestä. Kuluneen kevään, kesän ja syksyn osalta nuorten osuus liikenneonnettomuuksista on ollut huomattava. Nuoret kuljettajat ovat olleet osallisina lukuisissa liikenneturvallisuuden vaarantamisissa ja jopa törkeissä liikenneturvallisuuden vaarantamisissa. Vaikka kevytauton enimmäisnopeutta olisikin rajoitettu, voisivat ne silti saada pahaa jälkeä aikaiseksi etenkin taajamissa. Nuori olisi toki paremmassa turvassa kevytautossa, jos verrataan vaikka mopoautoon, mutta muut tienkäyttäjät, kuten lapset, jalankulkijat ja pyöräilijät, olisivat onnettomuustilanteessa heikommassa asemassa.

Arvoisa puhemies! Tämäkään käsiteltävä asia ei siis ole mustavalkoinen, vaan tarkastelukulmia löytyy useita. Nyt on kuitenkin perusteltua hyväksyä esitys kevytautoja koskevan lainsäädännön kumoamisesta. Kevytautoja koskevan lainsäädännön kumoaminen ei vaikuttaisi nykytilaan liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden, liikenteen päästöjen tai nuorten liikkumisen kannalta, sillä lait eivät vielä ehtineet tulla voimaan.

18.19 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! On hieno huomata, että me kaikki täällä salissa olemme huolissamme nuorten liikenneturvallisuudesta. Hieman ihmetyttää silti se, mihin perustuvat ne arviot siitä, että kevytauto toisi turvallisuutta liikenteeseen, sillä melko yksimielisiä olivat niin autokoulunopettajat kuin poliisikin siitä, että kevytauto nimenomaan lisäisi onnettomuusriskiä. Se on teknisesti lähes henkilöauto, jonka nopeus voi olla jopa 60 kilometriä tunnissa, eli paljon mopoautoa kovempi, sen paino saattaa olla jopa 1 500 kiloa, ja kaikkien kuulemieni asiantuntijoiden mukaan liikennet riskit nimenomaan kasvaisivat. Mopoauto erottuu liikenteessä vielä pienuutensa ansiosta, mutta hidas kevytauto voi olla jopa isohko maastoauto, ja sekin, että kulkee hyvin hitaasti, saattaa olla iso liikennet riski. Pidän tämän lain kumoamista hyvin tarpeellisena, ja jo ennalta arvioidenkin se oli odotettavissa.

Mutta mitä tulee tähän itse asiaan, niin nyt olisi lainsäädäntötyössä tärkeää ottaa oppia siitä, miten me säädämme lakeja tässä maassa, sillä tämä keskustelu ja lain säätäminen kevytautoilusta ei ole kyllä eduksi, ei eduskunnalle, ei tälle maalle, eikä se ole hyväksi meidän nuorillemme, heidän vanhemmilleen eikä kenellekään. Monessa perheessä on ehditty

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

tehdä valtavasti töitä sen eteen, että vanhoista henkilöautoista on muokattu tällaisia kevyt-autokriteerit täyttäviä autoja. Tätä uudistettua lainsäädäntöä on odotettu, vaikka ollaan tiedetty, että sen läpimeno on hyvin monen mutkan takana. Ja nyt sitten monessa perheessä murehditaan sitä, että on uhrattu resursseja ja aikaa sellaisiin ratkaisuihin, joita ei voikaan toteuttaa. Eli toivon, että me lainsäätäjinä katsomme ja kuuntelemme hieman tarkemmalla korvalla sitä, mitä EU toivoo ja mitä toisaalta se mahdollistaa, mitä se ei mahdollista. Toivon mukaan tulevaisuudessa saamme aikaan sellaisia ratkaisuja, jotka lisäävät niin nuorten liikkumismahdollisuuksia kuin myöskin heidän liikenneturvallisuuttaan.

18.21 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Kyllähän tällä hallituksen esityksellä hallitus peruutti autonsa EU-ojaan. Tämä on kaiken kaikkiaan valitettava lopputulos, siihen ei voi olla tyytyväinen. Liikenneturvallisuus minun mielestäni jää nyt kakkoseksi, ja byrokraatia on selkeä ykkönen.

Tämän perustelun mukaan kevytautolainsäädäntö ei ole hallituksen mukaan yhteensopiva EU-sääntelyn ja ajokorttidirektiivin kanssa. Kyllä tästä tulee mieleen, onko tässä yhteydessä yhteyksissä EU:n suuntaan kunnian taso ollut riittävällä tasolla ja ovatko virkamiehet hoitaneet tehtäviään, ja jos ovat, niin onko sitten tehty vasemmalla kädellä. Asia on kuitenkin tärkeä, ja minusta neuvotteluja on jatkettava mahdollisimman pikaisesti EU:n suuntaan, jotta tämä järkevä esitys saadaan nopeasti voimaan.

Tässä on käytetty puheenvuoroja liikenneturvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä, ja kun itse tulen tuolta syvältä maaseudulta, niin kyllä minä näen tämän mallin hyvänä vaihtoehtona huolehtia niistä liikenteeseen liittyvistä tarpeista, joita nuorisolla meidänkin kulmilla on. Mutta hallitus ei päässyt nyt maaliin asti. Se on kaiken kaikkiaan valitettava asia. Olen sitä mieltä, että tämä prosessi pitää nopeasti saada oikealle jalalle.

18.24 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Kevytauto varsinkin maaseudulla on tarpeellinen väline nuorten liikkumiselle. Kattavan joukkoliikenteen puute vaikeuttaa huomattavasti nuorten opiskelu-, työ- ja harrastamahdollisuuksia. Kevytautot mahdollistavat mopoja turvallisemman vaihtoehdon. Muutos nopeusrajoitukseen merkitsisi sitä, että kevytautot sopisivat paremmin liikennevirtaan taajamissa, jolloin ne eivät muodostaisi ruuhkia muille tienkäyttäjille.

Arvoisa herra puhemies! Komissio kantaa huoltaa kevytautojen liikenneturvallisuudesta nopeusrajoittimista huolimatta. On selvää, että kevytautojen kuljettajilta vaaditaan riittävää määrää oppitunteja ja kuljettajan on tunnettava liikennesäännöt. Komissio näkee myös, että kevytautoihin sovelletaan moottoriajoneuvomääritelmää, ja ne kuuluvat siten ajokorttidirektiivin soveltamisalaan. Jos Suomi ja EU eivät pääse yhteisymmärrykseen kevytautojen ajo-oikeuskiistassa, niin Suomelle ei jää juuri muuta vaihtoehtoa kuin kumota lakiesityksensä. Tämä olisi uskomatonta, mielestäni. Tämä olisi myös takaisku maaseudun nuorille, juuri heille, joilta puuttuvat kattavat julkiset yhteydet. — Kiitos.

18.25 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! On erittäin harmillista, että EU-byrokraatiasta johtuen joudutaan kumoamaan tämä kevytautolainsäädäntö, joka olisi mahdollistanut nuorille paremmat liikkumismahdollisuudet esimerkiksi vaikkapa harrastuksiin tai opiskeluun liittyen. Tosiasia on, että kyllä suomalaiset nuoret tarvitsevat nykyistä monipuolisempia ja turvallisimpia vaihtoehtoja liikkumiselleen, ja kevytautot olisivat olleet siihen erittäin hyvä ja kelpo ratkaisu.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Aikanaan, kun tämä lainsäädäntö hyväksyttiin täällä salissa, niin sali oli lähes yksimielinen siitä. Silloin oikeastaan jo tiedettiin, mitä saattaa edessä tuleman pitää, ja nyt se sitten on myöskin konkretisoitunut, lukuisista neuvotteluista huolimatta. Kiitos liikenneministerille ja liikenne- ja viestintäministeriölle siitä, että he ovat käyneet EU:n kanssa vuoropuhelua tästä asiasta, mutta valitettava lopputulos on täällä nyt meillä käsissä.

Tarvitaan kestävä ratkaisu, joka vaatii nyt määrätietoista ja myöskin kärsivällistä neuvottelua EU:n suuntaan. Suomen on vaikutettava käynnissä olevan EU:n ajokorttilainsäädännön uudistamisessa niin, että kevytautot sallitaan joko suoraan EU-direktiivissä tai vähintään kansallisena poikkeuksena. Keskusta haluaa ehdottomasti Suomeen lait: kevytautot suomalaisille nuorille. Se on ollut meidän toiveemme ja halumme jo pitkään, ja olemme tehneet sen eteen töitä.

Kun luin tätä opposition, kokoomuksen ja perussuomalaisten, yhteistä vastalauseetta kyseiseen asiaan, kiinnitin oikeastaan viimeiseen kappaleeseen huomiota. Täällä lukee: ”hallituksen tulee aktiivisesti ja viipymättä jatkaa neuvotteluja komission kanssa etenkin ajokorttidirektiivin uudistamisesta, koska komissio itsekin ilmoittaa halunsa ja tarpeensa direktiivin uudistamiseksi.” Ja kun tämä asia oli täällä lähetekeskustelussa, niin silloin liikenne- ja viestintäministeri Harakka kyllä omassa puheenvuorossaan ainakin yhden kerran ellei useamminkin totesi, että näin tehdään ja nimenomaan tätä vuoropuhelua käydään EU:n kanssa ja laitetaan painetta siihen, että nimenomaan tämä ajokorttidirektiivi saadaan uudistettua ja sitä kautta Suomeen kevytautot mahdolliseksi.

18.27 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Onhan tämä vähän harmillinen asia niin lainsäätäjien kuin sitten monen suomalaisen perheen näkökulmasta, jotka ovat sitten jo investoineet niin sanotusti kalustoon. Erityisesti tuolla maaseudulla ja harva-alueilla tämä olisi helpottanut aika huomattavasti sitten ihmisten arkea niin lasten harrastusmahdollisuuksien kuin opiskelun osalta, mutta eihän tässä ole tarvetta lähteä missään tapauksessa taistelemaan EU-lainsäädäntöä vastaan. Nyt vain kaikki voimat on asetettava sitten tähän neuvotteluun tämän ajoneuvodirektiivin muuttamiseksi.

No, lainsäädäntö tarvitaan, siitä olemme kaikki tässä salissa samaa mieltä, ja kevytauto on myös mielestäni se parempi vaihtoehto kuin nämä muut, mopoautot, mopot ja sitten traktorit, mitä tuolla liikenteessä on, liikenneturvallisuuden näkökulmasta.

No, sitten nuorten liikenneturvallisuuteen, joka nyt on tänä kesänä erityisesti ollut esillä. Täällä on aika hyviäkin tunnuslukuja edustaja Laakso kertonut, mitä sitten tänä kesänä ja viimeisen vuoden aikana on tapahtunut. Kyllähän meidän siihen pitää kiinnittää huomiota, ja siihen on yksi aika iso syy, ajo-opetustuntimäärien väheneminen. Esimerkiksi mopoauton, mopon, traktorin osalta ei tarvita periaatteessa yhtään ajotuntia. Pakollisia ajotunteja näitten osalta ei ole, ja B-kortinkin osalta taitaa olla vain neljä tuntia se minimi. Eli kyllä meidän samassa pitäisi myös tämä ajo-opetus nostaa. Ymmärrän, että siinä tulivat sitten myös nämä kustannukset jossain vaiheessa ja ajokorttia haluttiin halpuuttaa tietyllä tapaa, mutta sillä on ollut minun mielestäni myös sitten oma hintansa. Kyllä tämä ajo-opetuksen rooli ja sen tarkastelu myös sitten pitäisi sen rinnalla, kun kevytautolainsäädäntö tulee, arvioida yhdessä ammattilaisten kanssa.

18.30 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Oli surullista, että tämä kevytautolainsäädäntö, joka oli varsin hyvin valmisteltu, kaatui siellä EU:n komissiossa. Nyt on katsottava eteenpäin, ja kuten liikenne- ja viestintäministeri Harakka täällä jo totesi lähetekes-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

kustelun yhteydessä, työ on jo aloitettu, vaikuttamistyö siihen, että EU:n ajokorttidirektiivi, valmistelussa oleva ajokorttidirektiivi, saataisiin sellaiseksi, että se hyväksyisi tämän meidän hyvänä pitämämme kevytauton käyttöönoton sillä tavalla kuin hallitus esitti ja täällä hyväksyttiin.

Kevytauto on selvästi turvallisempi vaihtoehto kuin mopoauto, ja uskon, että tässä päästään kärsivällisellä työllä vielä eteenpäin, ja ei tästä nyt kannata nostaa mitään hallitus—oppositio-kysymystä. Kyllä tästä on harvinaisen suuri yksimielisyys ollut tässä salissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 128/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Kaivoslaki Nyt – Lakialoite kaivoslain muuttamiseksi

Kansalaisaloite KAA 7/2019 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 7/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 7/2020 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hylätään.

Asiassa käydään valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen debatti.

Keskustelu

18.31 **Juhana Vartiainen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakkaat edustajakollegat! Todellakin, talousvaliokunta ahkeroi tämän mietinnön kanssa perinpohjaisesti keväällä. Mietintö on päivätty 16. huhtikuuta, mutta se jäi tämän valitettavan epidemian jalkoihin. Tässä oli aloitteen tekijänä laaja ja hyvin perusteltu kansalaisaloite, joka talousvaliokunnassa otettiin hyvin vakavasti. Siitä kuultiin monipuolisesti, ja monet valiokunnan jäsenet myös perehtyivät tähän asiaan todella syvällisesti. Täytyy näin valiokunnan puheenjohtajana todella antaa tunnustusta vaikka edustajille Mari Holopainen tai Arto Pirttilahti, Pia Kauma, Hannu Hoskonen, joka juuri tuli sisään — kaikki he todella jaksoivat aina vain parantaa tätä mietintöä.

Tässä kansalaisaloitteessa oli useita asioita, jotka merkitsisivät toteutuessaan aika isoja muutoksia niihin säätelyperiaatteisiin, joilla kaivostoimintaa Suomessa on säädelty. Ehkä merkittävin niistä tällaisena teoreettisena periaatteena on se, kun kansalaisaloite ehdottaa, että kaivosmineraalit teoreettisesti määrättäisiin valtion omaisuudeksi. Vaikka lopputulokset riippuvat aina käytännön säätelyn detaljeista, niin tämä olisi iso poikkeama siihen, miten Suomessa ja vähän maailmallakin on pääosin suhtauduttu kaivosmineraaleihin.

Samaten tässä aloitteessa esitettiin huomattavaa yhteiskunnallista kokonaisharkintaa, hyöty—haitta-analyysiä, kaivoslupia myönnettäessä. Sekin olisi lähtökohtaisesti suuri muutos suhteessa siihen oikeudelliseen harkintaan, jota tähän mennessä on harjoitettu.

Sitten tässä aloitteessa todella monipuolisesti ja sitä seuranneessa keskustelussa monipuolisesti haettiin tasapainoista lähestymistapaa kaivostoiminnan edellytysten ja asukkai-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

den, kesäasukkaiden ja muiden elinkeinojen etujen välillä, ja siinä oli myös tärkeitä asioita siitä, miten kaivoselinkeinonharjoittajia olisi velvoitettava maksamaan etukäteen rahastoihin varoja, joita sitten konkurssitapauksessa tai suurten ympäristövahinkojen tapauksessa voitaisiin ottaa käyttöön.

Eli tämä oli todella laaja, monipuolinen aloite, sisälsi myös ideoita siitä, miten lupamennettelyissä täytyisi ottaa ympäristöviranomaiset mukaan eri tavalla kuin tähänastisessa oikeudellisessa arvioinnissa.

No, tämän aloitteen kokonaiskuvassa kuitenkin oli tärkeä myös havaita, että nykyisen hallituksen ohjelmassa on ja oli siis määriteltynä monia niistä tavoitteista, joita tässä aloitteessa on, ei aivan identtisesti mutta kuitenkin aika samansuuntaisesti. Yhtä lailla tätä nykyistä uuden kaivoslain valmistelua tukenut oikeustieteen tohtori Pekka Vihervuoren julkaistu selvitys, joka tuli viime vuoden kesäkuussa, sisältää itse asiassa aika monia samoja asioita, eli tämä kuntien aseman vahvistaminen, kunnille oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista, ja sitten todellakin tällainen hyötyjen ja haittojen kokonaispunninta, vakuuksien kerääminen kaivostoiminnan harjoittajilta.

Näitä kaikkia talousvaliokunta opiskeli. Tämä oli monelle meistä hyvin opettavaista ja tärkeää. Kuultiin myös monipuolisesti elinkeinonharjoittajia, asukkaita, muiden elinkeinojen harjoittajia, kaivosteollisuutta, ympäristöjärjestöjä. Tietenkin, koska tämä on kansalaisaloite, jossa oli varsin pitkälle meneviä ehdotuksia, jotka vieläpä ovat jossain muodossa mukana siinä valmistelussa, jota hallitus joka tapauksessa tekee, sellaisenaan päädyimme hylkäämään tämän kansalaisaloitteen, mutta niin kuin jokainen, joka katsoo tätä meidän mietintöämme, jo kohdasta yksi voi huomata, niin täällä sanotaan myös: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon kaivoslainsäädännön uudistamisessa talousvaliokunnan mietinnössään aloitteesta esiintuomat näkökohdat ja hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisen.” Eli sikäli kun tästä mietinnöstä on nyt iloa ja tahdonmuodostuksena hyötyä hallituksen valmistelulle, niin me olemme tietysti valiokuntana tyytyväisiä.

Todellakin, tässä on valtavasti asioita, mutta ne suuret periaatteet koskevat maaperän malmien omistusoikeuksia, suomalaisia viranomaismenettelyjä ja sitten tätä kokonaisharkintaa, hyöty–haitta-selvitystä, myös viranomaisten työnjakoa. Jos nämä toteutuvat siinä tulevassa hallituksen esityksessä, niin nämä tulevat itse asiassa olemaan aika suuria muutoksia ja myös muutoksia asioissa, jotka koko ajan ovat ajankohtaisia.

Nämä kaivosasiathan ovat hyvin pitkän aikajänteen asioita. Meidän nykyinen kaivoslakimme ei ole ikivanha, mutta siitäkään ei ole vielä oikeastaan kokemuksia, koska kaivostoiminta on luonteeltaan sellaista, että kaivosyhtiö saattaa siitä etsinnästä lähtien upottaa vaikka 10 tai 15:kin vuoden ajan investointivaroja ja saada siitä itselleen tuottoa sitten vasta 15 vuoden jälkeen.

No, tässä aloitteessa oli siis valtava määrä tällaisia yhteiskunnallisia toivomuksia siitä, että kaivostoiminta hyödyttää myös Suomea eikä haittaa muita, mutta tietysti me mietinnössä myös tähdenämme sitä tuiki tärkeää tosiasiaa, että kaivostoiminta on hyvin tärkeä ja hyvä elinkeino Suomelle, arvoisa puhemies. Se on hyvä koko maapallolle, koska Suomi on merkittävä sellaisten mineraalien tuottaja, joita tarvitaan tässä ilmastovallankumouksessa ja akkuteollisuudessa eritoten. Jos me toimimme viisaasti, niin meillä on Suomena mahdollisuus luoda näistä kaivannaisista korkeamman jalostusasteen tuotteita kuin mitä tähän mennessä on tehty. Eli tietenkin meidän toinen suuri motiivimme tässä mietinnössä on sen korostaminen, että kaikki nämä rajaukset ja ne yhteiskunnan pyrkimykset, joita kaivannaistoiminnalle tulee asettaa, eivät myöskään tietenkään saa tehdä kaivostoiminnasta

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

mahdotonta. Se on myös nähtävä tärkeänä elinkeinona, joka kuitenkin tulevaisuudessa täytyy paremmin sovittaa yhteen muiden elinkeinojen, ympäristön ja paikallisyhteisöjen etujen kanssa. — Kiitos, arvoisa puhemies!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt siirrytään debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

18.40 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaltani myös lämpimät kiitokset talousvaliokunnalle viime kevään ansioituneesta työstä. Tämä kansalaisaloite on toiminut aivan erinomaisena keskustelunavauksena tämän tärkeän asian tiimoilta nyt, kun kaivoslakia ollaan uudistamassa. Ja olemme tietenkin peilanneet tätä aloitteen sisältöä suhteessa niin voimassa olevaan lainsäädäntöön kuin nyt sitten hallitusohjelman kirjauksiin. Nehän ovat itsessään sangen kunnianhimoiset, ja oli monelta osalta mukava huomata, että hyvin pitkälti samankaltaisuuksia oli myös tämän aloitteen kanssa. Mutta aivan kuten hallitus myös sosiaalidemokraatit edellyttävät sitä, että tämä uudistus toteutetaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.

Haluan osaltani korostaa sitä, että talousvaliokunta hyväksyi mietintönsä täysin yksimielisesti ja sisällytti siihen viisi lausumaa. Varmasti se keskeinen viesti on se, että nyt tässä uudistuksen jatkovalmistelussa huomioidaan paitsi nämä hallitusohjelmakirjaukset myös sitten hyvin tarkasti nämä valiokunnan [Puhemies koputtaa] esille nostamat tärkeät asiat. — Kiitos.

18.42 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaivoslaki Nyt-kansalaisaloite on laaja ja periaatteellisesti merkittävä aloite kaivoslain uudistamiseksi. Aloitteen tavoitteena on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kaivoslainsäädäntö. Sen uudistaminen on ajankohtaista, ja aloite kytkeytyy myös hallitusohjelman tavoitteisiin. On huomioitava, että arvokkaat luontoalueet pitää rajata kaivostoiminnan ulkopuolelle. Hallituksella on aikomus korottaa kaivosityhtiöiden maksamia vakuusmaksuja, joilla korvataan muun muassa kaivostoiminnan mahdollisia ympäristövahinkoja ja -haittoja. Uusi kaivosvero voisi olla osuus kaivosityhtiön liikevaihdosta tai kaivannaisten arvosta. Hallitus pyrkii vahvistamaan kuntien ja maanomistajien asemaa, jolloin verotulot menisivät kaivoskunnille, mihin talousvaliokunta yhtyy.

Arvoisa puhemies! Nykyinen kaivoslaki tuli voimaan vuonna 2011, ja sitä sovelletaan malminetsintään. Uusia lupia ei ole myönnetty yhtään sen voimassaoloaikana. Kaivos-hankkeet ovat riippuvaisia rahoituksesta, talousnäkökymistä, raaka-aine-esiintymien laajuudesta ja kysynnästä. Kaivokset tuovat kipeästi kaivattuja työpaikkoja ja verotuloja kunnille. Jo pelkkä metallien etsintä ja koeporaukset ovat kallista puuhaa, mihin tarvitaan suurta pääomaa. Asialla ovatkin ulkomaiset kaivosityhtiöt, jotka vievät tulot mennessään. Kannatan [Puhemies koputtaa] ehdotusta, että eduskunta... [Puhemies: Aika] — Kiitos.

18.43 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on mietinnössään esittänyt kansalaisaloitteen hylkäämistä, mutta se ei tarkoita, etteikö kaivostoiminnassa olisi uudistustarpeita, kuten valiokunnan puheenjohtaja Vartiainen tuossa hyvässä puheenvuorossaan toi esille.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Kokoomuksen näkökulmasta on tärkeää, että mineraaliemme louhiminen kanavoituu laajasti koko yhteiskunnan hyödyksi ja tietenkin niin, että kaivostoiminnasta aiheutuvat mahdolliset ympäristövaikutukset ja -haitat eivät kaadu yhteiskunnan niskaan. Kaivostoiminnassa on tarkasteltava sekä kaivosteollisuutta että myös sen muodostamaa laajaa arvoketjua. Esimerkiksi kasvava akkuteollisuus tarjoaa maallemme mielenkiintoisia mahdollisuuksia toipua taloudellisesti koronan kurimuksesta. Meiltä löytyy tärkeitä mineraaleja, joita kannattaa jatkossa hyödyntää. Kaustisella on tarkoitus aloittaa merkittävien litiumvarantojen hyödyntäminen lähivuosina. Sen louhinta edistää [Puhemies koputtaa] sekä Kokolan että Vaasan seudulla valmisteilla olevia teollisuushankkeita, [Puhemies: Aika!] jotka ovat Suomelle tulevaisuudessa elintärkeitä.

18.44 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaikkien meidän on syytä mieltää se, että Suomi on täysin riippuvainen tuontimetalleista ja erilaisista kaivosalaan liittyvistä tuontimateriaaleista. Suomi hyvinvointivaltiona ja korkean teknologian maana välttämättä tarvitsee paljon metalleja, ja onneksi meidän kallioperämme on erittäin rikas eri malmien suhteen. Geologian tutkimuskeskus on historiansa aikana tehnyt erinomaista työtä: Suomen kallioperä tunnetaan erittäin hyvin. Se antaa meille mahdollisuuden hyödyntää meidän malmivarojamme kansantaloutemme hyväksi. Kun olemme valinneet kaivostoiminnan suunnaksi tämän järjestelmän, mikä Suomessa nyt pitkään on ollut käytössä, niin sitä emme varmaan voikaan miksikään enää muuttaa. Se on edelleen tällä periaatteella, että kun on tutkimuslupa saatu, niin sitten siinä samalla saa etuoikeuden käyttää sen malmion hyväkseen. Mutta siitähän tulee yhteiskunnalle erilaisia maksuja ja muita suorituksia, mikä pitää sitten suomalaisen yhteiskunnan pystyssä. Tärkeää olisi nyt muistaa vaan se, että jos emme itse kaivostoimintaa tässä maassa tee, se siirtyy sitten sellaisiin valtioihin, [Puhemies koputtaa] missä mitään sääntöjä ei ole.

18.45 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun lainsäädäntö on vanhentunut ja aiheuttaa kohtuuttomia tilanteita, on aika muuttaa sitä. Kiitos aloitteen tekijöille ja allekirjoittaneille. Valitettavasti Suomessa syntyy koko ajan uusia liikkeitä, jotka haluavat korjata tämän kaivoslain, ja nyt meillä on vastuu toimia Suomen kansan edustajina ja tehdä se, kuten hallituksessa olemmekin sitoutuneet.

Talousvaliokunta piti aloitteen tekijöiden tavoin tärkeänä uudistaa kaivoslainsäädäntöä niin, että nämä tavoitteet toteutuvat ja että kaivoslainsäädännöllä on laaja yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys, jota sillä ei tällä hetkellä ole. Valiokunta teki useita lausumaehdotuksia, joissa muun muassa halutaan, että arvokkaista luontoalueista pidetään parempaa huolta, että ne rajataan selkeämmin kaivostoiminnan ulkopuolelle ja että myöskin muut elinkeinot, kuten tuiki tärkeä matkailu, huomioidaan paremmin.

Kannattaa huomioida, että nyt suuret akkuvalmistajat ovat havahtuneet [Puhemies koputtaa] akkuteollisuuden ongelmiin. Onneksi [Puhemies: Aika!] meillä on Suomessa myös suola-akkujen valmistusta, ja Stora Ensolla on koelaitos Kotkassa, [Puhemies: Kiitoksia!] jossa tehdään havusellusta kestäviä akkuja.

18.47 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaivoslain uudistaminen on vasemmistoliitolle erittäin tärkeä hanke, ja sitä me olemme halunneet uudistaa jo viime kaudella. Tämä laki tosiaan pitää uudistaa nyt luontoa paremmin suojelevaksi ja paikallisten ihmisten etua palvelevaksi.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Meillä on nyt tämän kansalaisaloitteen ansiosta täällä talousvaliokunnan mietintö aiheesta, ja siinä minusta oleellista on se, että siinä nyt edellytetään, että hallitus ottaa huomioon kaivoslainsäädännön uudistamisessa nämä talousvaliokunnan mietinnössään aloitteesta esiin tuomat näkökohdat ja hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisen. Itse olin hallitusneuvotteluissa neuvottelemassa näistä kaivoslainsäädännön hallitusohjelmakirjauksista, ja kuten ministeri kyselytunnilla kaksi viikkoa sitten totesi, niin hallitusohjelman mukaan me tulemme kaivoslainsäädäntöä uudistamaan. Ja vaikka meillä on tämä TEM:in työryhmän esitys, niin se ei ole hallituksen esitys, [Puhemies koputtaa] vaan sitä nyt parannetaan hallituksessa [Puhemies: Aika!] ja näin.

18.48 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on tosi tärkeä keskustelualoite, ja talousvaliokunta on kuullut laajasti erilaisia asiantuntijoita ja suhtautunut erittäin vakavasti tässä kansalaisaloitteessa esitettyihin aloitteisiin ja sen sisältöön. Teknisesti aloite hylätään, mutta sisällöllisesti asiaan suhtaudutaan hyvin myönteisesti. Yksimielisestä mietinnöstä näkyy nyt puoluerajat ylittävä näkemys lain uudistamistarpeista. Mietintö korostaa voimakkaasti ympäristönäkökulmaa mutta huomioi myös kestäväen kaivostoiminnan edellytykset Suomessa. Kuntien vaikutusmahdollisuuksia alueensa kaivoshankkeisiin on lisättävä, ja näin tullaan toimimaan hallitusohjelman mukaisesti. Myös kaivosveroselvitystä kiirehditään, ja poliittinen neuvottelu uudesta kaivoslaista on vielä edessä, sillä emme ole vielä saaneet lopullista esitystä edes virkamiestyöstä. Tämä työ siis jatkuu, ja odotamme lopullista esitystä ministeriöstä. — Kiitos.

18.49 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä kansalaisaloite, Kaivoslaki Nyt, on mielestäni erinomainen aloite, ja arvostan tämän aloitteen liikkeellepanneita henkilöitä siitä huolellisesta työstä, jota he ovat tehneet tätä aloitetta laatiessaan. Tämän aloitteen ajatukset ja ehdotukset ovat erittäin kannatettavia. On harmi, että talousvaliokunta on ottanut kielteisen kannan ja vastustaa tämän aloitteen läpivientiä, mutta siihen meidän lienee tyytyminen — aloite tuskin tulee äänestyksessä eduskunnasta läpi menemään.

Talousvaliokunta on kuitenkin antanut hyviä lausumia siitä, kuinka tätä asiaa tulisi eteenpäin viedä, ja siinä mielessä pallo siirtyy nyt teille hallitukseen: vihreät, keskustapuolue ja vasemmistoliitto, kuinka te tätä ympäristönsuojelunäkökulmaa tässä asiassa paremmin esille tuotte? Kaivosalan on paremmin kannettava vastuunsa — ympäristövahinkojen ja -haittojen jälkihoidon ei tule kaatua yhteiskunnan niskaan, ja suomalaisten täytyy saada riittävä [Puhemies koputtaa] korvaus maaperän mineraalien hyödyntämisestä. [Puhemies: Aika!] Pallo on nyt teillä, hallituspuolueet.

18.50 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kiitokset aloitteentekijöille. Kiitokset myös kollegoille, tämä oli hyvässä ja huolellisessa valmistelussa meillä talousvaliokunnassa. Kuten tässä on todettukin, niin tämä aloite oli hyvin moniulotteinen, ja tämä tulee vaikuttamaan kaivoslain valmisteluun, verolakien valmisteluun ja myös ympäristölain valmisteluun, eli hyvin huolellisesti me käsitelimme nämä joka suunnasta, ja tässä on myös monia hallitusohjelman linjauksiin liittyviä asioita, kuten valiokunnan puheenjohtaja Juhana Vartiainen, kokoomuslainen, esille nosti.

Asiat ovat tässä jalostuneet tämän käsittelyn aikana, ja nähdään erittäin tärkeäksi, että saadaan kestävää kaivostoimintaa Suomeen. Keskusta on tämän asian takana hyvin vah-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

vasti, ja keskusta esitti myös kestävän kaivostoiminnan lainsäädäntöä yhteiseksi pohjoismaiseksi tasoksi. [Puhemies koputtaa]

Tämä valmistelu on menossa meillä hallituksessa, ja toivotaan, että se etenee ja nämä ponnet otetaan myös siellä huomioon.

18.51 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää talousvaliokuntaa työstä tämän kansalaisaloitteen käsittelyssä. Tämä mietintö velvoittaa uuden kaivoslain valmistelussa otettavaksi monta tärkeää kansalaisaloitteessa nostettua huolta huomioon.

Ihmisten huoli omasta asuin- ja elinympäristöstään on luonnollisesti kasvanut samalla, kun kaivostoiminta ja malminetsintä ovat Suomessa vilkastuneet. Hyötyjen ja haittojen kokonaispunninta on jäänyt vähälle. Ympäristönsuojelu ei ole tarpeeksi korkealla tasolla. Ihmiset eivät saa ääntänsä kuuluviin, ja luonnonvarat luovutetaan liian halvalla.

Kaivokset ovat todellinen uhka jo valmiiksi uhanalaiselle saamelaiskulttuurille ja koko alkuperäiskansan olemassaololle. Kaivostoiminta haittaa saamelaisten perinteisiä elinkeinoja, kuten poronhoitoa, kalastusta, metsästystä. Toivon, että saamelaisilla kuten myös yhtä lailla kunnilla tulisi olla mahdollisuus kieltää kaivos omalla alueellaan, esimerkiksi kunnilla tulisi olla oikeus kieltää [Puhemies koputtaa] kaavoituksella kaivos, mikäli nähdään, että se on ristiriidassa muun maankäytön kanssa.

18.53 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kansalaisaloite on saanut arvoisensa käsittelyn eduskunnassa, ja pidin erityisesti siitä, että talousvaliokunta oli pitänyt intressien välistä punnintaa kaivostoiminnan hyväksyttävyyden kannalta tärkeänä, ja toivon, että nyt sinne TEMiin viesti menee vahvasti, että otetaan myöskin tässä lainvalmistelussa asia huomioon. Toki täytyy muistaa, että kaivoslain uudistaminen on työn alla, joten sinällään kansalaisaloitehan oli tietysti ihan oikea-aikainen ja oikeassa paikassa, että saadaan sinne lisää evästyksiä: vastuullisuus, paikallisdemokratian vahvistaminen, ympäristönsuojelu, saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ja ennen kaikkea se, että me pystymme tilkitsemään kaikki sellaiset kierot keinot ja vahvistamme vastuullisesti ja reilusti toimivien kaivosyriyten toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia luoda työpaikkoja [Puhemies koputtaa] emmekä anna niitä luonnonvaroja niille, [Puhemies: Aika!] jotka eivät pidä huolta asioista.

18.54 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kansalaisaloite antaa hyvän perustan kaivoslainsäädännölle, niin kuin täällä on hyvinkin todettu, ja pidän sitä erittäin tärkeänä. Meidän täytyy kyllä muistaa se, että kaivostoimintahan on elinkeinohaara, mikä työllistää tällä hetkellä hyvinkin merkittävästi ja tuottaa sitten erilaisia mineraaleja, joita nyt tässä sähköisessä ajassa näyttää tarvittavan entistä enemmän.

Nostan tässä esille kuntien veto-oikeuden, elikkä se on erittäin tärkeätä, että kunnilla on mahdollisuus päättää siitä, miten lähelle asuin ympäristöä voidaan kaivos perustaa. Samaten sitten lupakäytäntö — tämä on asia, joka on venyttänyt eräitähän kaivoshankkeita pitkään, ja tämä ei ole varmaan sille luvan hakijallekaan edullista eikä myöskään niille, jotka ovat [Puhemies koputtaa] sen vaikutuspiirissä, elikkä tähän nopeutta, niin hyvin menee. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

18.55 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tosiaankin tämän kansalaisaloitteen tekijöitä. Aloitteen henki on äärettömän hyvä. Vaikka tämä nyt tällaisenaan ei menisi läpi, niin on kuitenkin tärkeää tehdä huomattavasti kestävämpään toimintaan johtavia lakeja, että ei saada aikaiseksi tällaisia katastrofeja, mitä on saatu aikaisempina vuosina.

Toivon todellakin, että hallituksella on kykyä viisaudessaan niin viherarvojen kuin kansantaloudenkin näkökulmasta hakea se harmonia siihen, ettei mennä överiksi siinä asiassa, ettei tehdä yhtään mitään, koska ne materiaalit ja mineraalit kaivetaan kyllä jostain päin maailmankolkkaa joka tapauksessa. Olisi hienoa, että ne kaivettaisiin täällä Suomessa kestävästi ja riittävän kovalla lainvalvonnalla ja sanktioilla, että se homma hoituu, mutta annetaan kuitenkin niille kaivoksille oikeasti [Puhemies koputtaa] se mahdollisuus tehdä se, [Puhemies: Aika!] mitä niiden pitää tehdä.

18.56 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin kiitän valiokuntaa yksituumaisesta työstä, koska kaivoslaki ja kaivoksiin liittyvät asiathan ovat yleensä sellaisia, että ne herättävät suuriakin ristiriitoja.

Arvostan valiokunnan erittäin laajaa perehtyneisyyttä tähän asiaan, kuten olemme tässäkin salissa kuulleet, ja itse asiassa hallitusohjelmassahan jo silloin puolitoista vuotta sitten tehtiin erittäin merkittäviä kirjauksia siihen, kuinka kaivoslakia olisi syytä kehittää. Ja pidän tärkeänä sitä, että vaikka kunnilla tosiasiasa jo nyt on ollut kaavoituksen kautta mahdollisuus sanoa uusille kaivoksille, tuleeko sinne sitä vai ei, niin tämä mahdollisuus tulee myös siihen kaivoslakiin itsessään, ja toisaalta myös tämä ympäristövastuuvahinkokorvaus tulee varmasti hallituksen esityksessä tarkentumaan. Lisäksi tämä verotusasia on tärkeä, ja toivon, kuten myös valiokunta, että se ehditään vielä tällä vaalikaudella käsitellä.

Väärääkin tietoa kaivoksista on liikkeellä. Saamelaisalueellahan [Puhemies koputtaa] ei ole kaivosta, ja siitäkin päättävät saamelaisalueen kunnat sitten tulevaisuudessa [Puhemies: Aika!] aivan itse.

18.58 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset yksinkertaisesti ansaitsevat tiukemman kaivoslain. Isoimmat ongelmat tällä hetkellä koskevat valtauskäytäntöä, puutteellista verotusta, maanomistajien oikeuksia sekä heikkoa ympäristövastuujärjestelmää.

En ole huolissani siitä, että kansalaisaloite kaivostoiminnan tiukentamisesta tuli hylätyksi. Uskon vahvasti siihen, että sen sisältö jää elämään. Siitä kertoo myöskin se, että talousvaliokunta on tehnyt näin vahvat lausumaehdotukset. Samaa linjaa kuvaa valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaoston lausuma kaivosten jälkihoidosta ja sen huolehtimisesta. Koska myös hallitusohjelmassa on hyvin tiukat sävelet siitä, mitä uudelta kaivoslailta vaaditaan, luotan vahvasti siihen, että me saamme tässä hallituksessa aikaan nykyistä paremman kaivoslain siitä huolimatta, että työryhmän esitys vielä toistaiseksi [Puhemies koputtaa] on hyvin puutteellinen.

18.59 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaivostoiminnassa on tärkeää ottaa huomioon sen taloudelliset ja ekologiset vaikutukset, jotka ovat tyypillisesti vähintään alueellisella tasolla merkittäviä. Kansalaisaloitteen taustalla on aito huoli merkittävistä ympäristövahingoista. Kaivostoiminnassa on otettava ympäristönäkökulma kestäväällä tavalla huomioon. Samaan aikaan kaivosala on kuitenkin merkittävä elinkeino.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Meidän tehtävämme on luoda lainsäädäntöä, joka turvaa kaivostoiminnan jatkuvuuden ottaen samalla huomioon ekologisen ulottuvuuden. Luontoamme tuhoavia ja vesivarojamme liikaavia kaivoksia me emme halua emmekä tarvitse.

Monet kansalaisaloitteen ehdotukset ovat sisällöltään ja tavoitteiltaan linjassa hallitusohjelmassa todettujen uudistamistarpeiden kanssa. Talousvaliokunnan mietinnön lausumaehdotukset tulisi toteuttaa. Tärkeää on selvittää tuo hallitusohjelmassa mainittu kaivosvero, erillinen kaivosvero. Jos sellainen voitaisiin säätää esimerkiksi kiinteistöverotyyppisenä ja kunnalle menevänä verona, [Puhemies koputtaa] se ehkä lisäisi luottamusta tähän kaivostoimintaan.

19.00 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minulta kiitos aloitteen tekijöille ja tietenkin valiokunnalle. Kuten on jo sanottu ja on huomattu, Kaivoslaki Nyt -kansalaisaloite on toiminut tärkeänä keskustelun avaajana kaivoslain uudistamisesta ja nykylainsäädäntöön liittyvistä epäkohdista. Arvostan todella tätä avausta, ja juuri tällaisia avauksia me tarvitsemme, jotta ympäristöä voidaan suojella jatkossa entistäkin paremmin.

Ja kuten edustaja Kopra tuossa sanoi, niin olen täysin samaa mieltä myös siitä, että vaikutusmahdollisuuksia pitää olla, oli kyseessä sitten maanomistaja tai kiinteistönomistaja. Myös kuntien mahdollisuus vaikuttaa kaavoituksella on todella tärkeää, ja siksi uskon, että tämä keskustelu vie myös näitä tavoitteita eteenpäin kaivoslain valmistelussa.

19.01 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaivoslain uudistuksen ympärillä käyty julkinen keskustelu osoittaa, että tämä kansalaisaloite on ollut todella tärkeä, vaikuttava ja tarpeellinen. Se nostaa ansiokkaasti esiin nykyisen, vanhentuneen kaivoslain kipukohtia ja luo painetta merkittäville muutoksille. Kaivostoiminta on valtavan mittakaavan toimintaa, joka tuhoaa luontoa ja maisemaa, saastuttaa pahimmillaan laajasti vesistöjä ja muuttaa muuta ympäristöä, ohittaa paikalliset asukkaat ja muut elinkeinot sekä paikallistalouden. Nykyinen kaivoslaki ei vastaa tämän päivän arvostuksiin, vaatimuksiin ja odotuksiin suhteessa luontoon ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksiin. Siksi kosmeettiset muutokset eivät riitä vaan tarvitaan kokonaisvaltainen uudistus.

Myös minä haluan kiittää talousvaliokuntaa mietinnöstä, joka antaa suuntaviivoja lain jatkovalmistelulle. Kiitos myös kaikille kansalaisaloitteeseen vaikuttaneille.

19.02 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Kiitos myös omasta puolestani aloitteen tekijöille ja talousvaliokunnan jäsenille, kollegoille.

Haluan tässä nostaa muutaman nopean asian esille.

Talousvaliokunta korosti muun muassa tutkimuksen ja kehittämisen edistämistä ja jalostusarvon nostoa, sen tärkeyttä. Tämä tarkoittaa mineraalien jatkojalostuksen lisäksi esimerkiksi akkukennojen valmistusta kiertotalouden periaatteita korostaen ja noudattaen. Suomen tulee edistää sähkön ja energian varastointiin liittyvää koulutusta, tutkimusta ja innovaatioita sekä patenteja. Myös sähkön ja energian varastointia on kehitettävä ympäristökestävistä materiaaleista.

Tämä on paksu, hyvä mietintö.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Kort samma sak på svenska: Det är viktigt att vi inte bara nöjer oss med en vidareförädling av mineralerna utan också kan klara av att göra riktiga ackun som då blir en del av endera vårt sjökluster, av bilar, av smarta elnät, i arbetsmaskiner och mycket annat.

Elikkä tässä on kaikki mahdollisuudet Suomelle erikoistua tällä alalla.

Så vi måste komma ihåg att också satsa på utbildning och innovation inom lagring av energi. — Tack.

19.04 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kiitos tämän kansalaisaloitteen tekijöille, ja myöskin iso kiitos talousvaliokunnalle tästä mietinnöstä. Kun sekä kansalaisaloitetta käy läpi että talousvaliokunnan mietintöä, niin huomaa, että niissä on samoihin asioihin kiinnitetty huomiota, ja niihin samoihin asioihin on kiinnitetty huomiota myöskin hallitusohjelmassa.

Nuo valiokunnan viisi lausumaa ovat todella tärkeitä, ja itse toivon, että ne otetaan huomioon ja myöskin pohjaksi, kun uutta kaivoslakia tehdään. Omasta mielestäni etenkin se lausuma, jossa todetaan, että ”eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kaivostoimintaa ohjaavalla lainsäädännöllä nykyistä selkeämmin muille elinkeinoille ja asumiselle tärkeiden ja luontoarvoiltaan korvaamattomien alueiden suojelun sekä varmistaa korvauskäytön oikeudenmukaisuuden haittojen kärsijöille”, on tärkeää. Itse toivon, että kun näitä kaivoksia ruvetaan suunnittelemaan, niin alueen ihmiset ja maanomistajat pystyvät olemaan paremmin päätöksenteossa mukana, sillä he ovat omien alueidensa [Puhemies: Aika!] asiantuntijoita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Myönnän vielä seitsemän vastauspuheenvuoroa.

19.05 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhdas, monimuotoinen luonto ja viihtyisä elinympäristö ovat rikkauksia ja arvoja, joita tulee vaalia kestävässä kaivostoiminnassa. Kansalaisaloitteen ideat kannattaa hyödyntää. Kiitos myös talousvaliokunnalle.

VTT tutkii kumppaneittensa kanssa mineraalien jäljitettävyyttä, sormenjälkeä. Suomessa on erittäin hyvät mahdollisuudet tuottaa vastuullisesti tuotettuja metalleja, joilla on mineraalisen sormenjäljen vuoksi etumatkaa maailmanmarkkinoilla. Kaivostoiminta on tärkeä elinkeino Suomelle. Otetaan paikalliset huomioon.

Pidän tärkeänä myös kaivosten uusiokäytön edistämistä, kun kaivostoiminta aikanaan loppuu. Se auttaisi kaivospaikkakuntia rakennemuutoksessa eteenpäin.

19.06 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Pitkään on puhuttu, että Suomi on Pohjolan Kongo, mitä tulee kaivostoimintaan. Täällä esimerkiksi varauskäytänteissä kaivokset tuntuvat kiilaavan kaiken edelle. Kaivoksen aiheuttamien haittojen korjaus jää myös muiden hoidettavaksi.

Teemme parhaamme, että työ- ja elinkeinoministeriön tekemä kaivoslain luonnos tiukentuisi huomattavasti. Velvoitteita ei voi vain kasata myöhemmin muissa laeissa ratkaistaviksi, vaan kokonaisuudesta, niin kaivoslain, kaivosveron ja esimerkiksi luonnonsuoje-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

lulain ja maankäyttö- ja rakennuslain osalta, pitää sopia kerralla, jotta saamme riittävän vahvat ohjauskeinot kaivostoimintaan.

Tämäkin hallitus on nähnyt akkuklusterissa uutta kasvupotentiaalia. Toivon todella, että se syntyy Suomessa erityisesti tutkimuksesta ja osaamisesta, ei vain helposta pääsystä maaperän mineraaleihin. Epärealistisista odotuksista kaivosten tuottavuuden ja työllisyysvaikutusten suhteen olisikin syytä luopua.

19.07 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille hyvästä keskustelunavauksesta. Niin kuin tässä jo keskustelun myötä on tullut esille, niin eduskuntahan tulee sitten edellyttämään, että hallitus ottaa huomioon kaivoslainsäädännön uudistamisessa talousvaliokunnan mietinnössään aloitteesta esiin tuomat näkökohdat ja hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisen.

On päivänselvää, ja se on keskustan linja myös, että kaivoksia tarvitaan, mutta luontoa suojellaan ja paikallisten oikeudet turvataan ja kaivostoiminta sovitetaan sitten paikallisesti yhteen kunkin kaivospaikkakunnan muun elinkeinon ja elinkeinotoiminnan kanssa, kun nyt sitä vastakkainasettelua aina silloin tällöin tehdään kaivostoiminnan ja esimerkiksi matkailun osalta.

Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että nyt kyllä oppositio loistaa poissaolollaan. Mutta täytyy kiittää edustajia Sankelo ja Kopra, että te olette tänään täällä keskustelemassa tästä aiheesta. Mutta nyt hieman, arvoisa puhemies, jää epäselväksi, [Puhemies koputtaa] mikä se oppositiopuolue kokoomuksen linja on, [Puhemies: Aika!] että onko se näin, että Suomi on Pohjolan Kongo vai kestävä kaivosteollisuuden mallimaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean vain, että edustajia on pyydetty olemaan työhuoneissaan keskustelua kuuntelemassa, jos ei ole puhuttavaa tässä asiassa, että ei välttämättä ole poissa keskustelusta, mukana kuuntelemassa kuitenkin.

19.08 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena tuohon kysymykseen, niin kyllä kokoomus ehdottomasti kannattaa kestävä, vahvaa kaivostoimintaa Suomessa paikallisiin tilanteisiin ja muihin elinkeinoihin sopeuttaen, se on päivänselvä asia.

Toivon myös hallitukselta johdonmukaisuutta, kun tätä lainsäädäntöä viedään eteenpäin. Nämä pykäläluonnokset ovat saaneet aikaan kuohuntaa hallituksen sisällä, ja toivottavasti viesti selkeytyy vaikkapa tämän talousvaliokunnan mietinnön pohjalta. Nimittäin kaivostoiminnassahan on kyse pitkäjänteisestä, vuosia kestävästä työstä. Säättely ja ehdot eivät voi poukkoilla liikaa, kustannukset kaivoksen perustamisen osalta ovat korkeat. Kaivosteollisuus työllistää 7 000 henkeä, ja sillä on 2 miljardin euron liikevaihto vuosittain. Kyllä nämä ovat merkittäviä taloudellisia kysymyksiä, [Puhemies koputtaa] jotka tulee totta kai sovittaa ympäristöasioihin.

19.10 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä kansalaisaloite nyt harmillisesti tullaan hylkäämään. Mutta onneksi talousvaliokunta on tehnyt viisi erinomaista lausumaehdotus, ja ne ovat ehdottomasti teidän sitten siellä hallituksessa leivottava sinne lakiesitykseen.

Hieman ihmettelen sitä, kun tässä esimerkiksi vihreiden puheenvuoroissa on kannettu syvää huolta tämän nykyisen lainsäädännön epäkohdista, niin kuitenkin vain kahdella vih-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

reiden eduskuntaryhmän edustajalla on mitään sanottavaa tähän asiaan, muut ovat poissa. Olisi kyllä hienoa, jos täällä olisi ympäristöpuoluekin paikalla asiasta keskustelemassa.

Toinen asia, mitä ihmettelen, koskien vihreiden eduskuntaryhmää, on se, että te olette näissä puheenvuoroissa — teidän edustajanne ovat täällä piipahtaneet — moittineet nykyisen lainsäädännön huonoja puolia ympäristön kannalta. Mutta sitten olette toisella kädellä hallituksessa hyväksyneet 450 miljoonaa euroa rahoitusta ja rahoitusvaltuuksia erilaisille malminetsintähankkeille ja kaivosvaltaushankkeille ja tutkimukseen, muun muassa, joita tulee tapahtumaan Saimaan alueella, ja nämä teidän toimenne saattavat johtaa siihen, että esimerkiksi Saimaan alueelle perustetaan sitten kaivoksia. [Puhemies: Aika!] Haluaisin ja olisi kiinnostavaa kuulla, mikä on teidän näkemyksenne tästä asiasta.

19.11 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ajattelen juuri niin, että tämä kansalaisaloite tuo nyt tärkeän lisän tähän kaivoslain uudistukseen, jota olemme siis tekemässä, kun meillä on nämä hyvät hallitusohjelmakirjaukset. Nyt me saamme tässä vielä nämä tärkeät lisäykset tämän käsittelyn kautta.

Minä itse haluan nostaa vielä erikseen esille tämän kaivosveron. Se on ollut vasemmistolitoille todella tärkeä asia, ja sitähan nyt siis edistetään omana hankkeena hallituksessa. Minä olen iloinen siitä, että tässä talousvaliokunnan mietinnössä puolletaan kaivosveroa.

Sitten, mitä tulee tähän mineraalitarpeeseen, niin kyllä itsekin ajattelen, että meillä ilmastomuutos vaatii sellaista energiamurrosta, joka tarkoittaa, että näitä metalleja tarvitaan. Mutta kyllä samaan aikaan pitää olla se lähtökohta, että kaikki taloudellinen toiminta, myös kaivosteollisuus, on ympäristön reunaehtojen ja myös kansalaisten oikeustajun sisällä tapahtuvaa toimintaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Ja vielä edustaja Mäkynen, sitten siirrytään puhujalistalle.

19.12 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa huomata, että eduskunnassa on laaja yksimielisyys siitä, että kaivoslaki on syytä uudistaa. Se näkyy niin hallitusohjelman kehumisessa yli oppositio—hallitusrajan kuin sitten tässä talousvaliokunnan yksimielisessä mietinnössä.

Sisällöllisesti nyt mennään hyvin vahvastikin tähän kansalaisaloitteen suuntaan. Kuten tässä keskustelussakin on tullut esiin, vakuussäätelyä tullaan kehittämään, kuntien vaikutusmahdollisuuksia kaavoituksella lisätään, ympäristöarvoja vahvistetaan ja samalla luonnonsuojelulakia uudistetaan. Tämä intressivertailu, toisaalta kaivosveron käyttöönotto selvitetään myöskin, ja sitä on syytä edelleen kiirehtiä. Suomen on mahdollista toimia yhteiskunnan sähköistyessä tällaisena kestävä teollisuuden ja ympäristöarvojen yhteensovittamisen mallimaana, ja tässä meillä on erinomaista osaamista. Sen takia korostus, jonka edustaja Strand teki tutkimuksesta ja osaamisesta, on erittäin tervetullut.

Saimaan alueesta kun puhutaan, niin siinä voisi todeta, että jatkossa kaivosprosesseissa on punnittava entistä tarkemmin näitä ympäristönäkökohtia ja vesistövaikutuksia, [Puhemies koputtaa] on kuunneltava niitä paikallisia ihmisiä ja annettava mahdollisuus vaikuttaa.

19.13 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Ensiksi on todettava, että kaivoslain kunnianhimoinen uudistaminen ei kyllä varmasti vihreistä jää kiinni — tämä aikaisemmal-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

le puhujalle, opposition edustajalle — ja olemme tehneet lukuisia kannanottoja siitä, että ympäristön reunaehdot ja myös ihmisten oikeudet pitää huomioida paremmin. [Juha Kopra: Tarvitaan esityksiä!] Näihin voi tutustua.

Ja kuten täällä on todettu, myös hyvin laaja yhteisrintama valiokunnan yksimielisesti hyväksymässä mietinnössä ottaa kantaa siihen, että tässä kansalaisaloitteessa on erittäin tärkeitä tavoitteita, joita tulee toteuttaa nyt hallituksen kaivoslain uudistuksessa. Nostan muutaman asian esiin.

Ensinnäkin eduskunta edellyttää tämän mietinnön hyväksyessään, että hallitus huomioi kaivosmineraalien luonteen ainutkertaisina luonnonvaroina, joiden hyödyntämisestä yhteiskunnan tulee saada kohtuullinen korvaus. Toki olisi ihan vaihtoehtoinen keino huomioida kaivosmineraalit siten, että ne olisivat valtion omaisuutta. Tämäkin on ihan tyyppillinen ratkaisu muualla, mutta Suomessa ei ole tälle linjalle lähdetty. Toki varmasti viisaampaa senkaltaisen ajattelu olisi ollut. Kuten tiedetään, Norja on hyötynyt tästä öljyrahastostaan. Se on nimenomaan rahasto, jossa ainutkertaisten luonnonvarat on laitettu kasvamaan korkoa ja myöskin hyödyttämään tulevia sukupolvia. Tämän tyyppinen ratkaisu olisi meilläkin paikallaan, kun tiedetään, että ne mineraalit voi vain kerran louhia ja siitä sitten aiheutuu tuleville sukupolville lähinnä niitä haittavaikutuksia, joita valitettavasti aina kaivostoimintaan liittyy. Merkittävin haitta on toki biodiversiteetin heikkeneminen. Me tiedämme kansainvälisten tutkimusraporttien perusteella, että kaivostoiminta itse asiassa on neljänneksi suurin biodiversiteetin vähenemisen aiheuttaja maailmassa, joten ihan merkityksetön seikka ei tämäkään ole.

Kuten sitten tässä meidän mietinnössä todetaan, myös Suomessa nämä mineraalit sijaitsevat pitkälti semmoisille alueille, jotka ovat luonnon kannalta ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita, joten tähän sisältyy aina sellainen niin kuin sisäänrakennettu riski. Ja se riski koskee toki myös ihmisten oikeuksia. Missään nimessä ei voi puhua kovin kevyesti kestävästä ja helpoista ratkaisuista, koska me tiedämme, että niin maailmalla kuin meilläkin se ratkaisu, miten sitä samaa maata käytetään, joko tehdään sen kaivosyhtiön tarkoitusten pohjalta tai sitten tehdään niiden ihmisten, jotka siinä sitten kärsivät. Mutta silloin kun tehdään se valinta, että kaivos tulee, niin silloin toki näille ihmisille ja siinä haitta-alueen ympärillä asuville pitää saada kohtuullinen korvaus, mikä nyt tällä hetkellä ei Suomessa toteudu. Sen takiahan tosiaan talousvaliokunta edellyttää, että eduskunta edellyttää mietinnön hyväksyessään, että hallitus varmistaa, että kaivostoimintaa ohjaamalla lainsäädännöllä nykyistä selkeämmin muille elinkeinoille ja asumiselle tärkeiden tai luontoarvoiltaan korvaamattomien alueiden suojelu vahvistetaan ja varmistetaan korvauskäytäntöjen oikeudenmukaisuus haittojen kärsijöille.

Tämä on ihan selvää, että jos tätä hommaa ei pistä kuntoon, niin tämä on jatkuva ongelma. Kun meillä on kuitenkin tämmöinen demokratia, niin ennen pitkää nämä ihmiset tulevat saamaan tämän tavoitteen läpi, mahdollisesti kipeiden vaiheiden jälkeen. Mutta nyt tämä aiheuttaa niin paljon epäoikeudenmukaisuuden tunnetta, mikä on ihan perusteltua, koska näitä varausilmoituksia tulee keskimäärin joka viikko jonnekin päin Suomea, täysin yllättäen toki näiden ihmisten näkökulmasta. Tämä asia on pakko saada kuntoon, eikä ole kohtuullista, että ihmiset joutuvat vuosikausia uhraamaan omaa aikaansa siihen, että yritetään saada tämä lainsäädäntö kuntoon. Tämä on kerta kaikkiaan nyt saatava kuntoon.

Kuten totesin tuossa aikaisemmin, niin ei kannata ehkä olla silleen naiivi — kyllä luonnonvarabisnekseen liittyy myös kovaa vaikuttamista ja myöskin korruptiota maailmalla, eikä tämä ole poissuljettua Suomessa. Sen takia meidän täytyy toimia objektiivisesti ja olla

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Suomen kansan edustajia tässä asiassa, niin että me laitamme riittävät reunaehdot nimenomaan lainsäädäntöön. Sitä ei voi jättää pelkästään kuntienkaan vastuulle, koska ei jokaisessa kunnassa ole semmoista ympäristöalan osaamista. Tämä kaivoslainsäädäntö on se laki, joka täytyy saada kuntoon, mutta sitten siihen liittyy muitakin lainsäädännöllisiä kokonaisuuksia. Mutta ei kaivoslain ongelmia ratkaista muissa lainsäädäntökokonaisuuksissa pelkästään, tämä on kokonaisuus.

Tosiaan meillä on tiedossa, että nämä isot akkuvalmistajat ovat ilmoittaneet, että etsitään muita ratkaisuja myös sähköistymiselle, joka on tietysti tulossa. Myöskin vetyteknologia kehittyy. Mutta sitten meillä on ihan Suomessakin yritys, kuten talousvaliokuntakin kuuli, suomalainen yritys, joka kehittää suolasta akkuja. Nyt meidän olisi tosi tärkeää tiedostaa se, että tällainen laajamittainen sähköautoissa tai muussa elektroniikassa käytettävien harvinaisten metallien kulutuksen moninkertaistuminen ei vaan ole luonnon ja vesistöjen kannalta kestävä ratkaisu pitkällä aikavälillä, joten nyt pitäisi laittaa kaikki paukut niiden uusien ratkaisuiden etsimiseen. Ja kuten todettu, niin esimerkiksi metsäteollisuuden yritys kehittää Kotkassa koelaitosta, jossa havusellumassasta erotellusta ligniinistä valmistetaan biopohjaista materiaalia, josta voidaan toivottavasti valmistaa myöskin sähköautojen akkuihin materiaalia. Tämän tyyppiset ratkaisut ovat niitä tulevaisuuden ratkaisuja. Että tässä on niin kuin sisäänrakennettu ristiriita, jos me haluamme kovasti kaivosteollisuutta lisätä, jolloin on tärkeää luoda ne reunaehdot, jättää korvaamattomat luontoalueet, vesistöt sieltä ulkopuolelle, arvostaa myös matkailua, joka työllistää huomattavasti enemmän ihmisiä, ja sitten kehittää näitä uusia, kestävämpiä ratkaisuja.

19.20 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Toin edellisessä puheenvuorossani esille kaivostoiminnan taloudellista merkitystä Suomelle — 7 000 henkilöä ja 2 miljardin liikevaihto. Se ei ole merkityksetön asia nykyisessä ja tulevassa taloudellisessa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! On totta kai selvä asia, että kaivosalan on myös kannettava vastuunsa toiminnastaan. Ympäristövahinkojen ja -haittojen jälkihoidon ei tule kaatua missään olosuhteissa yhteiskunnan niskaan. Ja otetaanpa esimerkkejä: Suomessa on edelleen kaivoksia, joissa ei ole vakuuksia ollenkaan. Toinen ongelma muodostuu konkurssitilanteissa, joissa jälkihoito on kaatunut veronmaksajien maksettavaksi. Malminetsintäluvan haltijan on asetettava vakuus mahdollisen vahingon tai haitan korvaamiseksi sekä lopetus- ja jälkitoimenpiteiden suorittamiseksi. On selvää, että kaivostoiminta vaikuttaa merkittävästi alueen luontoon sekä muihin elinkeinoihin, ja tähän on löydettävä yhteensovittamiskeinot. Ennen kaikkea kaivosten maksamien vakuuksien on oltava oikealla tasolla, ja vakuuden tulisi kattaa kaikki ne sulkemisen ja myös jälkihoidon kustannukset, joita sitten tulevaisuudessa on.

No, toinen asia tässä kokonaisuudessa on se, että suomalaisten tulee saada riittävä korvaus uusiutumattomien mineraaliemme hyödyntämisestä, ja mallina voi olla tällainen louhintavero. Tätä kautta voidaan miettiä, millä tavalla yhteiskunta sitten saa parhaan siivun siitä tulosta, mitä kaivosyhtiö ja kaivostoiminta tuottavat.

Tässä keskustelussa on tuotu esille myös kuntalaisten ja kuntien vaikutusmahdollisuuksia kaivostoimintaa suunniteltaessa. On selvä, että tätä on parannettava, ja kaikissa tapauksissa tulisi edellyttää oikeusvaikutteista yleis- tai asemakaavaa.

Ympäristönsuojelun kattavuutta on totta kai parannettava myös tämän tulevan kaivoslain uudistamisen yhteydessä. Hallitusohjelmassa olevat kaivoslain uudistamiseen liitty-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

vät kirjaukset ovat pääosin hyviä, mutta monet julkisuudessa olleet ongelmat liittyvät ympäristönsuojeluun, eivät niinkään kaivoslakiin.

Joka tapauksessa opposition suunnalta terveisiä, että tässä lainvalmistelussa, kun hallitus siitä löytää yhteisen nuotin, on keskeisen tärkeää kaksi asiaa: taloudelliset näkökohdat Suomelle keskeisen tärkeitä, ympäristönäkökulmat keskeisen tärkeitä suomalaisille.

19.24 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos vielä kerran tämän kansalaisaloitteen tekijöille tärkeän asian esiin nostamisesta varsin perusteellisesti valmistellun kansalaisaloitteen muodossa, ja kiitos myös kaikille aloitteen allekirjoittaneille.

Edelleen tähän alkuun vielä kerran kiitos myös talousvaliokunnalle varsin syvällisestä asiaan paneutumisesta ja yksimielisen mietinnön ja painavien lausumien työstämisestä. Ne antavat suuntaviivoja lain jatkovalmistelulle, kuten täällä salissa on hyvin todettu.

Haluan tässä yhteydessä kiittää myös erityisesti vihreiden edustaja Mari Holopaisita erittäin syvällisestä paneutumisesta tähän asiaan.

Kaivoslakityöryhmän esittämät linjaukset, jotka ovat olleet julkisuudessa, ovat herättäneet paljon huolta ja ihan syystä, mutta kuten täällä on todettu, niin kyse on vasta virkavalmistelun esityksestä, johon on nyt jatkovalmistelussa tehtävä merkittäviä muutoksia. Tämä työ jatkuu nyt niin hallitusohjelmakirjausten kuin talousvaliokunnan mietinnön pohjalta. Pidän tärkeänä sitä, että kansalaisyhteiskunta seuraa tätä valmistelua jatkossakin aktiivisesti ja ottaa kantaa.

Arvoisa puhemies! Kaivoslakia on uudistettava siten, että luonnonsuojelualueet ja arvokkaat luontoalueet rajataan kaivostoiminnan ulkopuolelle ja että kunnille annetaan päätösvalta siitä, tuleeko niiden alueelle kaivos vai ei. Samoin saamelaisien oikeuksia on vahvistettava ja malminetsintälupia rajoitettava. On tärkeää, että ympäristö ja muut elinkeinot huomioidaan nykyistä paremmin kaivosluvista päätettäessä ja että varmistetaan se, että kaivosten ympäristöhaitat eivät jää yhteiskunnan maksettaviksi.

Tosiaan sen lisäksi, että me huomioimme paremmin jatkossa ympäristön ja paikalliset asukkaat, meidän on viimein tunnustettava ja tunnustettava kaivosmineraalien luonne ainutkertaisina luonnonvaroina, joiden hyödyntämisestä yhteiskunnan todellakin tulee ja pitää ottaa ja saada korvaus. On hyvä, että tästä vallitsee eduskunnassa laaja yksimielisyys. Samoin hallitusohjelman mukainen kaivosveroselvitys on toteutettava viipymättä siten, että kaivosverotusta koskevat lainsäädäntöuudistukset ehditään viedä läpi vielä tällä hallituskaudella, ja kun tätä keskustelua on kuunnellut, niin uskon ja luotan siihen, että tämäkin asia saadaan vietyä eteenpäin viipymättä.

Arvoisa puhemies! Uuteen kaivoslakiin on todella saatava kielto perustaa kaivoksia luonnonsuojelualueille, kansallispuistoihin tai muille arvokkaille luontoalueille, ja malminetsintää on voitava rajoittaa, jos siitä koituu merkittävää haittaa ympäristölle tai muulle elinkeinolle tai jos se on ristiriidassa ympäristö- tai kulttuuriarvojen kanssa. Talousvaliokunta peräänkuulutti mietinnössään, että kaivosluvan hakijoiden selvitysvastuuta saamelaiskulttuuriin kohdistuvista vaikutuksista tulee täsmentää, eli vähintäänkin saamelaisien aidot vaikutusmahdollisuudet alueensa kaivoslakihankkeisiin tulee jatkossa turvata.

Arvoisa puhemies! Vielä laajempaan kokonaisuuteen: Meidän on todellakin välttämättömä oppia käyttämään kaikkia luonnonvarojamme kestävästi, ja se koskee mitä eniten myös kaivannaisia. Kaivosteollisuudella on keskeinen rooli, kun Suomi matkaa kohti edistyneistä kiertotalousmaata. Se tarkoittaa, että panostamme raaka-aineiden uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen, jotta voimme vähentää neitseellisten raaka-aineiden käyttöä.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Sen lisäksi tarvitsemme niitä uusia teknologisia ratkaisuja, joista muun muassa edustaja Holopainen on täällä useaan kertaan hyvin puhunut.

19.29 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua, ja niin kuin jo aikaisemminkin sanoin, kaivoksia tarvitaan, mutta luontoa suojellaan ja paikallisten ihmisten oikeudet turvataan, ja kyllä keskusta haluaa olla tässä hallituksessa, tässä ajassa tekemässä Suomesta kestävä kaivostoiminnan mallimaata.

Kaivostoimintaa ja kaivosteollisuuttahan on, koska yhteiskuntamme sähköistyy ja se tarvitsee mineraaleja. Meillä on akut puhelimissa, tietokoneissa ja esimerkiksi muutaman vuoden päästä myös sähköautoissa, kun nämä alkavat yleistymään — niitä sähköautojahan tietenkin jo tänäkin päivänä on. Myös ilmastomuutoksen vastainen työ sähköistää yhteiskuntaamme entisestään, ja sitä kautta mineraalien tarve lisääntyy.

Ja olisi kyllä, arvoisa puhemies, hyvin epäjohdonmukaista vastustaa kaivostoimintaa ja samaan aikaan esimerkiksi kannustaa liikenteen sähköistymiseen. On myös hyvä muistaa, että kaivannaisiin liittyvät ongelmat eivät katoa mihinkään sillä, että laitamme Suomen osalta silmät kiinni ja sitten siirretään loputkin kaivostoiminnasta jonnekin muihin maihin.

Haluan, arvoisa puhemies, tuoda tässä keskustelussa huomioon myös sen asian, että Euroopassa kulutetaan tänä päivänä huomattavasti enemmän metallia kuin Euroopan unionin alueella pystytään tuottamaan. Tämän seurauksena unionin käyttämistä metallisista raaka-aineista 98 prosenttia tuodaan alueen ulkopuolelta, ja myös Suomen metalliteollisuus on raaka-aineitten suhteen voimakkaasti riippuvainen tuonnista. Itse kun tulen tosiaan Kainuusta, ja siellä tietenkin hyvässä ja pahassa on näkynyt kaivos, alun perin Talvivaara, nykyinen Terrafame, niin täytyy muistaa, että meillä Sotkamon Talvivaarassa on Euroopan suurin tunnettu nikkeliesiintymä, mutta kuitenkin, tästäkin huolimatta, yli 90 prosenttia Suomessa jalostetuista nikkelirikasteista edelleen tuodaan maahamme.

Arvoisa puhemies! Nämä huomiot tähän keskusteluun.

19.31 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella tärkein yksittäinen asia omien luonnonvarojemme kestävä käytön kannalta on kaivoslain kokonaisuudistus. Lakia tulee uudistaa niin, että toiminnan riskit ympäristölle minimoidaan. Arvokkaat luonnonsuojelualueet on kokonaan suojeltava kaivostoiminnalta. Kaivoslain ja muiden lakien kokonaisuus on nimenomaan se, jossa hallitusta ja lainsäätäjiä kohtaan odotukset ovat korkealla.

Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille näiden tärkeiden vaatimusten nostamisesta, ja kiitos myös aktiivisille kansalaisille yhteydenotoista ja oman kotiseudun räikeidenkin esimerkkien kertomisesta. Toivottavasti se tilanne, mihin nykylainsäädäntömme on johtanut, ja sen muutostarve on käynyt kaikille selväksi.

Kansalaisaloitteen vaatimukset ovat tärkeitä ja vihreiden jakamia:

- 1) Kunnilla tulee olla oikeus sanoa halutessaan ei kaivostoiminnalle alueellaan.
- 2) Maanomistajan ja kuntalaisten ja saamelaiden oikeuksia on vahvistettava.
- 3) Kallioperän mineraalit voidaan käyttää ja hyödyntää vain kerran. Siksi yhteiskunnan tulisi saada hyvä korvaus yhteisen omaisuutemme hyödyntämisestä, esimerkiksi louhintaveron muodossa. Louhitun kiviaineksen määrään perustuva vero kannustaisi vähentämään myös ympäristöä kuormittavan kiviaineksen louhintamääriä.
- 4) Kaivostoimintaa ei tule sallia arvokkailla luontoalueilla.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

5) Suomen maaperän kaivosmineraalit luokitellaan valtion tai maanomistajien omaisuudeksi perustuslain kanssa yhteensopivalla tavalla. Erityisesti nykyinen varauskäytäntö kiihottaa niin maanomistajan oikeuksien, lähiseudun asukkaiden kuin luontoarvojen yli.

6) Yhteiskunnan kokonaisetua on arvioitava jokaisen hankkeen kohdalla.

Kiitos talousvaliokunnalle hyvästä ja syvällisestä pohdinnasta ja yksimielisestä mietinnöstä. Mietintö ohjaa kaivoslain valmistelua hyvin, ja se tulee siinä ehdottomasti huomioida nyt työ- ja elinkeinoministeriössä tehtyä luonnosta paremmin.

Mietintö nostaa aloitteesta seuraavia asioita ja vaatii kaivosveron ripeää selvittämistä, hyvää kaivosten lupaviranomaisten resursointia laadun varmistamiseksi ja sitä, että hallitus suojelee luontoarvoiltaan korvaamattomia alueita ja myös muita elinkeinoja, kuten vaikkapa matkailua, nykyistä paremmin. Eli kokonaisarviota hyödyistä ja haitoista todella tarvitaan, ei vain yhden alan ehdoilla etenemistä.

Täällä edustaja Kopra nosti aivan relevantin huolen siitä, että tämäkin hallitus on ollut valmis investoimaan akkuklusteriin merkittävästi, sen potentiaali nähdään. Kuten debatis- sa sanoin, toivon, että se potentiaali nähdään ennen kaikkea tutkimuksessa, kehitystyössä ja osaamisessa, ei siinä, että päästään helposti käsiksi maaperän mineraaleihin. Tämä into panostaa akkuklusteriin lisää meidän vastuutamme säätää vahva kaivoslaki.

On selvää, että kansalaiset haluavat kaivostoiminnan vahvemmin kantavan sosiaalista ja ekologista vastuuta, ja tämä meidän on lainsäädännöllä varmistettava.

19.35 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Todella vielä uudelleenkin kiitokset tästä keskustelunavauksesta näille aloitteentekijöille. Todellakin tässä aloitteessa on monipuolisesti tuotu esille kaivostoiminnan uudistamista eri lähtökohdista, ja useilta osiltaan tämä menee pidemmälle kuin miten meidän hallitusohjelman asiat tällä hetkellä on esitetty tai hallitusohjelmaan on kirjattu, mutta ovat hyvin pitkälle samansuuntaisia. Esimerkiksi näitten vesistöjen tai merenpohjanalaisten mineraalien kaivannaisiin tässä kansalaisaloitteessa on otettu huomio. Nekin ovat myös merkittävä asia, jotka varmaan tulevat myös tässä meidän kaivoslainsäädännön uudistuksessa esille. Se on ollut hyvin avoin prosessi, kaivoslainsäädännön uudistaminen, tällä hetkellä, ja se on tosiaan TEMin hoteissa, ja me tulemme saamaan sen tämän syksyn aikana toivottavasti tänne eduskuntaan käsitte- lyyn. Nämä ponnet, mitkä tässä ovat, ovat toivottavasti ohjanneet osaltaan sitten kaivos- lain valmistelua. Näkisin niissä olevan hyviä erinomaisia kohtia.

Eli tässä aloitteessa, kuten tuossa totesin, on niin monta osa-aluetta liittyen verotukseen, ympäristölainsäädäntöön ja kaivoslainsäädäntöön, että siinä mielessä tätä kokonaispaket- tia talousvaliokunnankaan mielestä ei voitu hyväksyä, eli tämä aloite tultiin siinä mielessä hylkäämään, mutta nämä ajatukset ja esitykset tulevat hyvin esiin tuolla, muun muassa ponsien kautta. Tässä todellakin mennään lupajärjestelmiin, viranomaisjärjestelmiin, eri varauksiin, malminetsintään ja kuntien rooliin. Pysähtyisin tähän intressivertailuun. On to- dellakin tärkeää, että meillä on kestävää kaivosteollisuutta ja kilpailukykyistä kaivosteol- lisuutta, kun mietitään tästä jo vähän tulevaa ja myös sitä, että me voimme itse Suomessa jalostaa mahdollisimman pitkälle näistä malmioista tulevan raaka-aineen suoraan tuotteik- si, kuten akkuklusterin tuotteeksi. Mutta toisaalta meillä näillä samoilla alueilla on sitten taas matkailua, ja millä tavalla tämä intressivertailu tällä hetkellä on tehty, niin sehän on ol- lut kuntien kaavoitusasiana lähinnä, eli on pohdittu sitä, kuinka lähellä tämän matkailun ja kaivosteollisuuden toiminnat voivat olla ja minkälainen tuotto niistä tulee, tai miten nuo ovat vaikuttaneet ympäristöön. Esimerkiksi Levin ympäristössä nämäkin on huomioitu.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Mutta, arvoisa puhemies, tänään on ollut hyvää keskustelua myös täällä salissa, ja uskon, että kun saamme uudelleen sitten tämän uuden uudistetun kaivoslain tänne saliin, niin sitä kautta pääsemme niin sanotusti asian ytimeen.

19.38 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan vielä kiittää kansalaisaloitteen laatijoita ja allekirjoittaneita tämän tärkeän aiheen tänne saattamisesta ja siitä, että nämä tässä yhteydessä nyt tehtävät lisäpäätökset tosiaan sitten velvoittavat meitä, kun kaivoslakia uudistetaan. Kaivoslaki on tosiaan monella tapaa erittäin tärkeä laki. Maaperän mineraalit ovat meidän kaikkien vastuulla, ja on aivan selvää, että kaivosteollisuuden pelisäännöt on muutettava ja että niiden tulee olla ympäristön kannalta kestävä ja reilut paikallisyhteisöille.

No, vasemmistoliitolla on ollut tähän lakiin paljon vaatimuksia. Maaperän rikkaudet kuuluvat lähtökohtaisesti kansalaisille ja yhteiskunnalle. Yritysten on maksettava riittävä korvaus kansallisomaisuuden hyödyntämisestä ja ympäristöhaittojen aiheuttamisesta. Louhitusta malmista pitää maksaa yhteiskunnalle vero. Kulttuuristen vähemmistöryhmien ja uskonnollisten yhteisöjen erityiskysymykset pitää ottaa huomioon kaikessa kaivostoiminnassa, ja viittaa erityisesti saamelaiden oikeuksiin. Kunnilla tulee olla oikeus sallia tai kieltää kaivostoiminta alueellaan. Malminetsintä luonnonsuojelualueilla tulee kieltää. Ympäristövaikutusten arviointia tulee muuttaa niin, että valtio vastaa toteutuksesta mutta yritys maksaa. Kaivospaikkakunnan tulevaisuus pitää turvata rahastoimalla sen varalta, että kaivostoiminta loppuu tai kaivosyhtiö ajautuu konkurssiin. Eli käytännössä me olemme ilmoittaneet, että olemme valmiita tukemaan hallitusohjelmaa kunnianhimoisempiakin kirjauksia kaivoslakiin, ja haluan vielä korostaa tässä yhteydessä, että se työ- ja elinkeinoministeriön kaivoslakityöryhmän esitys ei tosiaan vastaa meidän näkemystä siitä, minkälainen tästä lopullisesta esityksestä tulee. Kaivosvero tosiaan selvitetään sitten omana hankkeena, jotta kaivannaisista saataisiin vihdoinkin yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus.

Joka tapauksessa on aivan selvää, että yritysten pitää maksaa uusiutumattoman yhteisvarallisuutemme hyödyntämisestä ja että yritysten pitää kantaa vastuu siitä ympäristöllisestä taakasta, jota niiden toiminta aiheuttaa. Me puhuimme täällä aikaisemmin tässä täysistunnossa hyvästä hallituksen lakiesityksestä liittyen verovälttelyn estämiseen, ja minusta se on huomioitava myös kaivosten kanssa, eli myös kaivosten verovälttelyyn tulee puuttua. Suomen kaivoksista lähes kaikki ovat ulkomaisten yritysten omistuksessa, ja ala on kunnostautunut aggressiivisessa verosuunnittelussa. Tästä on sitten tietenkin aiheutunut Suomelle ihan suunnattomia veromenetyksiä. Varsinkaan tällaisessa taloustilanteessa tämän salliminen ei ole hyväksyttävää.

Sitten, arvoisa puhemies, nostaisin vielä esille yhden tärkeän näkökohdan, joka ei ole käsittäkseni tässä keskustelussa tullut esille, ja se on kaivosten uusiokäyttö ja tähän uusiokäyttöön valmistautuminen. Ajattelen, että tämä on sellainen asia, jonka tulisi olla agendalla jo kaivostoiminnan aikana, ja minusta se on myös asia, joka pitäisi tässä kaivoslain uudistamisessa huomioida.

Lopuksi haluan vielä sanoa, että on todella hienoa, että kaivoslain uudistaminen nyt todella toteutuu tällä hallituskaudella. Vasemmistoliitto haluaa hallituksessa edelleen varmistaa, että se tehdään ympäristönsuojelu ja paikallisdemokratia edellä.

19.42 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Samalla kun eduskunnassa on nyt käsitellyssä tämä kansalaisaloite Kaivoslaki Nyt, hallitus valmistelee kaivoslain ja kaivosve-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

rolain uudistamista. Tämän kansalaisaloitteen ajatukset ovat kannatettavia, ja ne tulee huomioida tässä hallituksen valmistelutyössä. On tärkeää, että kansalaiset ja järjestöt ovat aktiivisia tässä asiassa, ja kiitos siitä kansalaisaloitteen vastuuhenkilöille.

Tällä hetkellä on siis vireillä hallituksen lakiuudistuksia kaivostoimintaan liittyen ja puhutaan kaivostoiminnan merkittävästä lisääntymisestä eri puolilla Suomea muun muassa akkuteollisuuden tarpeista johtuen. Kaivostoiminta on tietenkin tärkeää, ja se on merkittävä vaurauden ja hyvinvoinnin lähde. Se ei saa kuitenkaan olla sitä hinnalla millä hyvänsä. Sitä on harjoitettava taidolla ja sitä on säädeltävä riittävän tiukasti, jotta tärkeät arvot voidaan säilyttää.

Suomen luonto on itseisarvo ja pääsääntöisesti arvokkaampi kuin täältä mahdollisesti löytyvät mineraalit. Siksi kaivostoiminnassa on erityisesti painotettava toiminnanharjoittajan vastuuta ja varmistettava, ettei vahinkoja tapahdu, ja jos kuitenkin tapahtuu, jäljet siivotaan ja korjataan asiallisesti. Pelkkä yrityksen lupaus tai allekirjoitus sopimuspaperissa ei tähän riitä. Jotkin kaivostoiminnan toteutustavat ovat niin riskialttiita, että sellaisen sallimiseen esimerkiksi herkässä järviluonnossa, kuten Saimaalla, tulee suhtautua erittäin kriittisesti ja on oltava nykyistä laajemmat mekanismit, jotta toiminta tarvittaessa voidaan kategorisesti estää tai kieltää.

Lisätalousarviossa kesällä hallitus myönsi kaikkiaan 450 miljoonaa euroa rahaa tai valtuuksia malmin etsintään ja malmin kartoitukseen. Nämä toimet voivat löydösten myötä johtaa kaivosten perustamiseen. Useat täälläkin ympäristön puolesta puhuneet hallituspuolueiden edustajat ovat hallituksessa antaneet rahoitukselle siunauksensa. Toivon hartaasti, että hallituspuolueiden edustajat esiintyessään luonnon puolesta tekevät kaksoisroolistaan huolimatta aidosti oikeita toimia, jotta kaivostoimintaan ja kaivosverotukseen liittyvä lainsäädäntö uudistetaan siten, että lopputulos on ympäristön kannalta hyvä. Hallituspuolueilla on tässä näytön paikka huomioiden erityisesti talousvaliokunnan antamat lausumat.

Suomestakin löytyy esimerkkejä, joissa kaivosyhtiö on vienyt rikkaudet maasta ja jättänyt ongelmat ja saasteet suomalaisten siivottavaksi ja veronmaksajien maksettavaksi. Tällaista ei saa tapahtua. Kuka ehtii, saa pitää -periaate kaivostoiminnassa ei ole enää tätä päivää. Valmistelussa olevista laeista on tehtävä sellaisia, että suomalainen yhteiskunta ja maanomistaja saavat riittävän hyvän korvauksen maasta kaivettavien luonnonvarojen hyödyntämisestä ja että mahdolliset ympäristöongelmat varmuudella tulevat hoidetuiksi. Ilmoitukseen perustuvasta varauskäytännöstä tulee luopua, ja kaivosyhtiöiden on maksettava sisään mahdollisten ongelmien siivous.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin alussa, kansalaisaloitteen ajatukset ovat kannatettavia ja hallituksen on otettava siinä esitetyt näkökohdat huomioon valmistelutyössään, kun valmistelee kaivoslakia ja kaivosverolakia. Pidän arvokkaana sitä kansalaisten ja järjestöjen aktiivisuutta, jota tässä on osoitettu, ja siitä haluan kiittää kansalaisaloitteen vastuuhenkilöitä.

19.46 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Paikalliset ihmiset, elinkeinot, monimuotoinen luonto ja viihtyisä elinympäristö tulee ottaa huomioon kestävässä kaivostoiminnassa. Kansalaisaloitteen ideat ja talousvaliokunnan hyvät huomiot kannattaa hyödyntää kaivoslain uudistuksessa. Vastuullinen ja luonnon huomioiva kaivostoiminta on tärkeä elinkeino Suomelle. Se tuo paljon työtä, elinvoimaa ja hyvinvointia alueilleen ja koko maahan.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Kaivoslaki Nyt -kansalaisaloite on merkittävä aloite kaivoslain uudistamiseksi. Se tavoittelee ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästä kaivoslainsäädäntöä. Muutosehdotuksia on paljon. Aloite antaakin hyviä eväitä, kun kehitämme Suomesta kestävästä kaivostoiminnan vastuullista esimerkkimaata. Meidän on katsottava kaivostoimintaa kokonaisuutena. Hyötyjä ja haittoja on punnittava monelta puolin. Kun edistämme vastuullista toimintaa, meidän tulee tukea yhteiskunnallisesti vastuullista tuotantoa ja tietenkin erityisesti kotimaista tuotantoa. Paikallisten asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia tulee parantaa.

Kaivokset herättävät meissä monenlaisia tunteita. Keskustelimme aikaisemmin sähköautojen tulevaisuudesta. Muun muassa sähköautot tarvitsevat kaivosteollisuutta. Niiden akkuihin tarvitaan mineraaleja, vaikka rinnalla kannattaa kehittää myös vaihtoehtoisia akkumateriaaleja.

VTT ja valtion geologinen tutkimuskeskus ovat aloittaneet yrityskumppaniensa kanssa kolmivuotisen hankkeen, jossa edistetään kestäviä tuotantoprosesseja ja akkumateriaalien jäljitettävyyttä. Mineraalien sormenjälki voi tulevaisuudessa paljastaa, onko esimerkiksi sähköautoissa käytetty vastuullisesti vai kyseenalaisissa olosuhteissa tuotettuja metalleja. Suomessa on erittäin hyvät mahdollisuudet tuottaa esimerkiksi sähköautonvalmistajille ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti vastuullisesti tuotettuja metalleja, joilla on mineraalisen sormenjäljen vuoksi etumatkaa alan markkinoilla.

Kaivostoiminta on tärkeä tulevaisuuden elinkeino Suomessa. Mineraalit kannattaa jatkojalostaa uudeksi teknologiaksi täällä koto-Suomessa. EU:n komission arvion mukaan akkumarkkinoiden suuruus ensi vuosikymmenellä on noin 250 miljardia euroa. Sähköautoissa akku hallintajärjestelmiseen voi muodostaa noin neljäsosan koko auton arvosta. Meillä on hyvät varannot tarvittavia mineraaleja kallioperässä ja suomalaisomistuksessa olevaa teollisuutta, kuten litiumiin keskittyvä Keliber tai nikkeli- ja kobolttisulfaatteja tuottava Terrafame. Edistetään tämänkaltaista toimintaa uudella kaivoslailla ja tehdään vastuullisuudesta valttikortti.

Liityn talousvaliokunnan huomioon siitä, että kaivosmineraalit ovat ainutkertaisia luonnonvaroja, joiden hyödyntämisestä yhteiskunnan tulee saada kohtuullinen korvaus. Myös kaivostoimintaan liittyvää verotusta on tarve muuttaa ja korvauskäytäntöjä on syytä selkeyttää.

Arvoisa puhemies! Kuten debatissa jo totesin ja kuten edustaja Kiveläkin edellä totesi, pidän tärkeänä kaivosten uusiokäytön edistämistä, sillä yksikään tehdas ei ole ikuinen, eivät kaivoksetkaan. Hallitusohjelman mukaan kaivoslain uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen.

Olen saanut palautetta kaivosten uusiokäytöstä ja sen tukemisesta. Siihen olisi selkeä tarve. Kaivosten elinkaaren pidentäminen uusiokäytön kautta olisi suoraan kaivostoiminnan paikallisen hyväksyttävyyden lisäämistä. Uusiokäyttö voisi tuoda mukanaan vielä uusia innovaatioita. Kun kaivostoiminta aikanaan loppuu, uusiokäyttö auttaisi kaivospaikkakuntaa rakennemuutoksessa.

19.52 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin lupaavana sitä, että niin hallituspuolueilla kuin oppositiolla on yhteinen tahtotila nykyisen, voimassa olevan kaivoslain säädännön uudistamiseksi niin, että Suomessa oleva kaivosteollisuus on tulevaisuudessa

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

aidosti nykyistä kestävämpää ja laajasti yhteiskunnallista hyväksyntää ja luottamusta nauttivaa.

Talousvaliokunta on tätä omaa mietintöään laatiessaan ja kansalaisaloitetta käsitellessään arvioinut sen sisältöä suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön, vireillä oleviin lainsäädäntöuudistuksiin ja myös hallitusohjelmakirjauksiin. Tätä nykytilaa voidaan pitää hämmäntävänä jo siksi, että vaikka tämä laki on ollut voimassa vuodesta 2011, niin pitkät siirtymäajat ovat aiheuttaneet sen, että tämä käytännössä sovellettava laki on ollut vuosikymmeniä vanha — ei siis ihme, että ongelmia ja epäselvyyksiä on ollut, ja olen hyvin iloinen, että nyt näihin puututaan. Vaikka valiokunnan ensisijaisena tehtävänä on ollut keskittyä nimenomaan näihin taloudellisiin näkökulmiin, niin olemme pyrkineet huomioimaan laajasti ympäristönsuojelun luvituksen vastuisiin ja velvoitteisiin, eri elinkeinojen tasapuoliseen kohteluun ja esimerkiksi maanomistajien ja alkuperäiskansojen oikeuksiin, ja tästä syystä myös kuulemiset olivat hyvin laajat.

Tässä on kyseessä valtavan monipuolinen ja moniulotteinen kokonaisuus, ja siksi on tärkeää, että valmistelussa kaikki keskeiset ministeriöt tekevät tiivistä yhteistyötä, jotta saamme aidosti myös käytännössä toimivan lainsäädännön ja tietenkin varmistamme myös sen riittävän valvonnan.

Mutta oikeastaan haluan kiinnittää nyt huomiota siihen, että vaikka me kaikki tunnustamme ja tiedämme kaivosteollisuuden merkityksen työllistäjänä, ottaen huomioon koko arvoketjun, niin myös talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että meidän tulisi näitä palkkasidonnaisia elinkeinoja pyrkiä kohtelemaan mahdollisimman tasavertaisesti. Kuten on jo todettu, niin hyvin usein näillä kaivosvaltaisilla alueilla on myös matkailulla hyvin merkittävä rooli paikallisena työllisyyden mahdollistajana ja myös elinkeinoa ylläpitävänä osapuolena. Tiedän, että myös hallitus on asettanut hyvin kunnianhimoisia tavoitteita sille, missä määrin matkailun osuutta myös suhteessa bruttokansantuotteeseen nostetaan. Oikeastaan tässä meidän on kiinnitettävä huomiota ennen kaikkea siihen, missä määrin esimerkiksi kaivosteollisuuden ja muiden elinkeinojen välillä vallitsee relevantti intressiristiriita, ja on pyrittävä näitä yhteensovittamaan. Tämä ei luonnollisesti, varmasti ole ihan helppo tehtävä, mutta uskon ja luotan siihen, että myös tässä pääsemme eteenpäin. — Kiitos.

19.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnä kiitoksia aloitteen tekijöille. Tämä kaivoslakialoite on kieltämättä aiheuttanut sen, että Suomessa on käyty paljon hyvää keskustelua siitä, miten kaivostoimintaa Suomessa pitää harjoittaman. Erittäin arvokasta pohjatietoa on tullut, ja nuo viisi lausumaa, mitä tähän yksimieliseen mietintöön liittyy, ovat erittäin hyviä ja hyvin suuntaa antavia, kun työ kaivoslain uudistamiseksi on jo aloitettu.

Jotta näemme oikeassa valossa tämän nyt käsittelyssä olevan mietinnön ja tulossa olevan kaivoslain uudistamisen, kannattaa muistaa se iso totuus, että Suomi on täysin riippuvainen saatavilla olevista metalleista. Jos me emme saa tähän maahan metalleja kaivamalla niitä itse tuolta kallioperästämmme, niin sitten me tuomme ne ulkomailta. Suomessa on vähän sellainen huolestuttava ilmiö, että me pyrimme täällä lopettamaan taloustoimintaa ja uskottelemme, että sillä tehdään ilmastopolitiikkaa sitten hyvin. Eihän se niin mene. Jos me jonkun homman täältä lopetamme, niin se tarkoittaa, että se aivan varmasti siirtyy ulkomaille sellaisiin paikkoihin, joissa ei ole minkäänlaisia lainsäädäntöä — tai on varmaan lainsäädäntöä, mutta ei niin tasokasta kuin Suomessa on, esimerkkinä vaikka kaivosalalla tunnetut kobolttikaivokset. Jos me Suomessa kiellämme kaivostoiminnan tai teem-

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

me sen vaikeaksi, ne menevät maihin kuten Kongo, missä muun muassa lapsityövoiman käyttö lieenee edelleen valitettavan yleistä. Vastuumme on siinä, haluammeko me tässä maassa niitä toimintoja tehdä, vai heitämmekö täältä toimijat pihalle ja kärsimme jättityötömyydestä, jonka jälkeen elintaso laskee. Jos tässä salissa äänestettäisiin, kuinka moni haluaa 30 prosentilla elintasoamme laskea, niin sen äänestyksen lopputuloksen tiedän jo etukäteen.

Kannattaa muistaa, kun aikanaan, yli sata vuotta sitten, Kivisalmesta Rääkkylästä löytyi se kummallisen näköinen kivi, joka johdatti sitten Outokumpuun, paikkaan nimeltä Outokumpu — silloinen Kuusjärvi, nykyisin Outokummun kaupunkina tunnettu paikka. Sieltä löytyi todella se outo kumpu, kummallinen luontomuodostuma, josta löytyi valtava kupariesiintymä. Kyseisellä kupariesiintymällä Suomen sotakorvauksia maksettiin paljon ja luotiin elintaso Suomeen. Ilman sitä kaivosta Suomi olisi ollut todella, todella suurissa vaikeuksissa. Ne henkilöt, kuten esimerkiksi Pertti Voutilainen, Outokumpu osakeyhtiön pitkäaikainen toimitusjohtaja, tekivät ansiokasta työtä suomalaisen elintason nostamiseksi, ja kaikki rikkaudet kaivettiin maaperän sisältä. Sieltä luotiin uusia keksintöjä, esimerkiksi liekkisulatusmenetelmä, joka on aivan ainutlaatuista tekniikkaa, omaa aikaansa edellä kymmeniä vuosia, puhdas ja taloudellinen tapa tehdä metalleja. Ja nyt sitten, kun katsomme ympärillemme, kun kaivoslakia ollaan uudistamassa, meidän on pidettävä huoli siitä, että tässä maassa kaivostoiminta jatkuu. Jos me pistämme lapun luukulle, se äsken mainitsemani esimerkki tarkoittaa sitä, että elintaso on sitten kovassa laskussa ja työttömiä lisää. Velanoton varaan älköön kukaan tässä talossa vedotko. Sitä on tässä maassa jo ihan tarpeeksi ja vähän liikaakin.

Arvoisa puhemies! Jos puhutaan ympäristövaikutuksista, siitä, miten kaivokset vaikuttavat suomalaiseen luontoon: totta kai ne vaikuttavat, mutta meillä kuitenkin ympäristöasiat — väitän — osataan maailman parhaiten. Me tiedämme, miten tehdään mikään homma, osataan ne mitata ja osataan tehdä puhdasta kaivostoimintaa, ja sitä työtä tekevät suomalaiset kaivostoimijat joka päivä. Jos me haluamme, että tässä maassa on metalliteollisuutta — esimerkiksi kaivosalalla on maailman huippuja konevalmistajia tässä maassa, ja sama koskee tietenkin monta muuta teollisuuden alaa, se koskee myös metsäteollisuutta, huippukoneita tässä maassa tehdään — kaikkiin niihin tarvitaan metalleja. Erään viisaan kaivosmiehen sanonta soi korvissani tällä hetkellä vahvasti. Hän sanoi, että joka aamu kun te, arvoisat edustajat, heräätte tai kuka tahansa herää, niin ensimmäisenä hän hyvin todennäköisesti tarttuu kaivosteollisuuden tuotteisiin, johonkin metalliin — kahvipannun pistää tulelle, ja siitähän se päivä alkaa.

Elikkä älkäämme sortuko siihen, että me lähdemme nyt ripirinnoin pistämään suomalaista kaivosteollisuutta matalaksi. Ei, vaan etsimme ne keinot, joilla suomalainen kaivosteollisuus menestyy ja voi hyvin ja tekee puhdasta työtä tässä maassa. Meillä on rikas kallioperä, kuten olen sanonut moneen kertaan. Geologian tutkimuskeskus GTK on tehnyt todella hienoa työtä yli sadan vuoden ajan. Kallioperämme tunnetaan, ja meidän on pidettävä huoli siitä, että me käytämme sitä ja pidämme asiat oikeassa tasapainossa — että pidämme luonnon puhtaana, teemme tänne työtä ja toimeentuloa ja hyödytämme näillä rikkauksilla, mitä Suomessa kallioperässämme on, Suomen kansaakin. Totta kai silläkin yrittäjällä, joka miljardeja investoi esimerkiksi ison kaivoksen valmistelutöihin, pitää olla oikeus rikastua sillä taloustoiminnallaan. Yritystoiminnan pitää olla kannattavaa, muuten sitä yritystoimintaa ei kohta ole. Siitä huolehtii sitten konkurssilainsäädäntö.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

Toivon eduskunnalle suurta viisautta tämän asian käsittelyyn, ettemme syyllistyisi mihinkään ylilyönteihin edes lainsäädännössä, vaan tekisimme sen järkevästi, puhdasta luontoa kunnioittaen ja ennen kaikkea suomalaista osaamista kunnioittaen. Nyt on sen aika.

20.00 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja talousvaliokuntaa erittäin laajasta perehtyneisyydestä ja kovasta työstä, joka tämän mietinnön aikaansaamiseksi on tehty, sekä eduskuntaa yli oppositio- ja hallitusrajojen yksimielisyydestä, joka tähän asiaan liittyy. On nyt huomattu selvästi, että olemme siitä yksimielisiä, että kaivoslaki kaipaa uudistamista, ja meillä on myös yhteisiä tavoitteita liittyen sen sisältöön.

On tärkeää kehittää suomalaisten mineraalien jalostusarvoa ja kehittää koko arvoketjua, joka liittyy kaivosteollisuuteen, sekä jo nostettujen mineraalien hyödyntämistä ja kiertotaloutta. Suomen on mahdollista toimia yhteiskunnan sähköistyessä kestävä teollisuuden ja ympäristöarvojen yhteensovittamisen mallimaana. Tähän liittyen tarvitsemme yhä voimakkaampaa tutkimusta ja osaamista ja kehitystä, ja siihen hallitus on sitoutunut.

Kansalaisaloite on tosi tärkeä keskustelun avaaja, ja olemme sen ansiosta ehkä vieläkin voimakkaammin valmistautuneet tähän lakiuudistukseen kuin mitä muuten olisi tapahtunut. Tästä käytiin jo kova keskustelu hallitusneuvotteluiden yhteydessä, ja sen ansiosta hallitusohjelmassa on jo pitkälti linjattu sitä, miten tämä lakiuudistus tullaan viemään eteenpäin, mutta väitän, että kansalaisaloite on vienyt sitä keskustelua edelleen eteenpäin.

Talousvaliokunta kuuli hyvin laajasti erilaisia osapuolia ja käsitteli todella tämän taloudellisen näkökulman lisäksi myös hyvin voimakkaasti niin ympäristöllisiä kuin sosiaalisia tekijöitä, joita kaivostoimintaan liittyy, ja vaikka teknisesti aloite nyt hylätään, sisällöllisesti asiaan suhtaudutaan hyvin myönteisesti ja samansuuntaisesti kuin itse aloite esittää. Yksimielisestä mietinnöstä näkyy tämä puoluerajat ylittävä näkemys lain uudistamisen sisällöstä ja tarpeesta.

Mietintö korostaa voimakkaasti ympäristönäkökulmaa mutta huomioi kestävä kaivostoiminnan edellytykset Suomessa. Kuntien vaikutusmahdollisuuksia alueidensa kaivos-hankkeisiin on syytä lisätä ja myös kaivosveroselvitystä kiirehdittävä. Varsinainen poliittinen neuvottelu uudesta kaivoslaista on vasta edessä. Olemme saaneet joitakin alustavia virkamiesten esityksiä, mutta lopullinen ministeriön esitys on vielä tulossa, ja sitä odotamme. Tältä osin työ siis jatkuu, ja on tärkeää, että valmistelulle varataan riittävä aika.

Sisällöllisesti on erittäin tärkeää, että tätä vakuussääntelyä kehitetään, niin että vahinko- ja konkurssitapauksissa vauriot korjataan ja ennallistaminen saadaan hoidettua jatkossa varmasti. Kuten todettua, kuntien vaikutusmahdollisuuksia lisätään, ympäristöarvoja vahvistetaan, ja tähän liittyy myös luonnonsuojelulain uudistaminen. Tähän kaivoslain uudistamiseen liittyen on jo käynnissä myöskin erilaisia selvityksiä, ja kiirehdimme erityisesti intressivertailun ja kaivosveron käyttöönottojen selvittämistä.

Jatkossa kaivosprosesseissa on punnittava entistä tarkemmin ympäristönäkökohtia ja vesistövaikutuksia, on kuunneltava paikallisia asukkaita, yrittäjiä ja maanomistajia sekä huolehdittava, ettei kaivosprosessista aiheudu kohtuutonta haittaa muille elinkeinoille, kuten matkailulle. Tämä koskettaa yhtä lailla Lapin elinkeinoja kuin esimerkiksi Saimaan aluetta. Mutta edelleen meillä on mahdollista Suomessa harjoittaa kestävä kaivostoimintaa, ja uusi kaivoslaki tulee sille asettamaan kestävät raamit.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

20.04 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Haluan myös osaltani kiittää hyvin laajaa yhteistuumaisuutta tämän aloitteen tärkeiden osalta. Täällä on tosiaan tuotu esiin hyviä tavoitteita niin varausjärjestelmän, malminetsintälupien, ympäristölupien kuin sitten verotuksen muutosten osalta.

Edustaja Kopra totesi tästä investointirahasta, josta eduskunta on aikaisemmin päättänyt, ja hän on aivan oikeassa siinä, että totta kai meillä on vastuu huolehtia siitä, että aina punnitsemme, onko jokainen kansalaisten euro käytetty parhaalla mahdollisella tavalla. Edustaja Kopra on kyllä siinä oikeassa, että tässä varmasti sitä punnitsemisen varaa olisi.

Osa kaivostoiminnasta perustuu valitettavasti sille, että vaikka esiintymät ovat kohtuullisen köyhiä, niin Suomessa on tosiaan infraa ja sitten lainsäädännön lepsuuden myötä on mahdollistettu aika helpostikin näiden varausten tekeminen, niin kuin tässä on nyt useasti käsitelty. Mutta eihän voida ajatella, että me voisimme tukea tiettyä alaa vain sen tukemisen takia, varsinkin kun nämä tuotot sitten näyttävät valuvan ihan toisaalle. Kyllä meidän täytyy pohtia, että jos valtio investoi 450 miljoonaa euroa, niin mikä se toimiala on, joka myöskin tuottaa mahdollisimman ison taloudellisen tuoton tässä. Ja kun valitettavasti Suomen näistä esiintymistä vain osa on sellaisia rikkaita esiintymiä, niin tässä ei voida todeta, että me olisimme nyt välttämättä ihan aukottomasti parhaan investoinnin tehneet. Vieläpä eettiset periaatteet ovat tässä tulleet esiin tämän Trafigura-yhtiön ongelmallisen toiminnan myötä, joten on hyvin vaikea perustella, että nyt olisi 450 miljoonaa mennyt parhaaseen mahdolliseen käyttöön.

Olisi järkevää myös hajauttaa valtion taloudellisia panostuksia. Me tiedämme, että meillä on liian keskittynyt elinkeinorakenne, ja meillä on monia tulevaisuuden aloja, joten tässä toivottavasti nähdään vähän pidemmälle. Ja kuten nyt moni on todennut, myös tämänkaltaisten metallien käyttöön perustuva akkuteollisuus tulee olemaan vain välimenovaihe, joten meidän täytyy varmistaa, että meidän luontomme ja vesistömme eivät jää huonoon kuntoon tällaisen välimenovaiheen takia, vaan tehdään tästä lainsäädännöstä kunnianhimoinen, kuten tässä niin moni on edellyttänyt ja eduskunta edellyttää tällä mietinnöllään.

20.08 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä kerran haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja sitä joukkoa, 60 000:ta ihmistä, jotka ovat kansalaisaloitteen allekirjoittaneet, että saamme käydä tänään tässä salissa tämän hyvän, rakentavan monipuolisen keskustelun.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä muistuttaa siitä, että tässä maassa, tässä maailmassa kaivoksia tarvitaan mutta luontoa suojellen ja paikallisten ihmisten oikeudet turvaten, ja muistuttaa siitä, että puhdas ja monipuolinen luonto ja viihtyisä elinympäristö ovat rikkauksia ja arvoja, joita tulee vaalia myös kaivostoimialalla. Vastuullisessa kaivostoiminnassa nämä huomioidaan.

Arvoisa puhemies! Ollaan käyty tänään hyvää keskustelua, ja haluan vielä tuoda esille sen tietyllä tavalla ongelmallisen asian, että tässä kansalaisaloitteessa esitetään louhintaveroa. Kaikki kaivoksethan eivät ole yhtä kannattavia keskenään, ja jos tällainen mahdollinen louhintaveron laitettaisiin, niin uskoisin, että se kohtelisi kaivosyhtiöitä epätasa-arvoisesti. Verotuksen pitäisi kohdistua kaivoksen saamaan nettotuottoon, jota, jos tällaisia lisäveroja tulisi, lähdetäisiin sitten verottamaan.

Mitä vielä tulee tähän verotukseen ja muutenkin, niin jos verotuksia tulisi, nämä kunnat, missä kaivokset sijaitsevat, ansaitisivat sitten kompensatiota mahdollisen verotuksen

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

avulla, ja jos tällaisia ympäristöhaittoja syntyisi kaivostoiminnassa, niin olisi se asianmukaista, että sitten näillä rahoilla näitä haittoja kompensoitaisiin.

Arvoisa puhemies! Emme saa kuitenkaan nähdä niin, että kaivosteollisuus olisi jonkin näköinen peikko. Meillä esimerkiksi Kainuussa Sotkamossa Terrafamen yhteyteen, nyt kun on puhuttu tästä jatkojalostamisesta, on syntymässä akkukemikaalitehdas, jonka tuotteita päätyy sitten tulevaisuudessa muun muassa sähköautojen akkuihin. Mielestäni on kestävämpää ja vastuullisempaa louhia näitä mineraaleja täällä Suomessa kuin se, että nämä mahdolliset mineraalit sitten tuotaisiin esimerkiksi Afrikan Kongosta, missä luultavasti valvonta tai luonnon huomioiminen ei olisi niin tarkkaa kuin meillä Pohjolassa.

20.11 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä valiokunta toteaa, että ympäristövaikutusten kannalta keskeistä on erottaa kaivostyyppien erilaiset ympäristövaikutukset. Esimerkiksi kalkin louhinnan ja metallikaivosten ympäristövaikutukset ovat hyvin erittyttäviä. Uhanalaiselle lajistolle merkittävintä haittaa aiheuttaa kalkin louhinta. Kaivosten vesienhallinnan ja lähiympäristövesistöjen kannalta haitallisimpia ovat metallimalmikaivokset raskasmetallipäästöinen.

Tässä todetaan myös, että kaivostoiminta vaikuttaa aina ympäristöönsä, joten tietysti tämä on tärkeä näkökulma ottaa huomioon, että tässä ei saavuteta sellaista ratkaisua, jossa vaikutuksia ei olisi ympäristölle, ja siksi on tärkeää pitää riittävästä, paremmasta ympäristönsuojelusta huolta, tehdä se lainsäädännön avulla ja huolehtia siitä, että meidän vesistöjemme tila ei heikkene. Nyt on valitettavasti useita puhtaita vesistöjä niin Pohjois-Suomessa kuin sitten Saimaallakin uhan alla, ja kaivostoiminta on yksi tekijä, joka sitten toteutessaan näiden vesistöjen kuntoa heikentäisi, koska, kuten todettu, niitä ympäristövaikutuksia on aina valumavesistöjen myötä ja sitten toki sen rikastuksen aiheuttamana myös.

Meillä on myös muita arvokkaita luonnonvaroja, kuten puhtaat vesistöt, tosin aika matalissa järvissä, joten eivät ne kestä kuormitusta, ja ilmastomuutoksen myötä näiden vesistöjen arvo nousee jatkuvasti. Sitä ei ehkä olla ymmärretty Suomessa vielä, miten arvokas luonnonvara meidän puhtaat järvemme ovat. Myöskin on todettava, että ilmastomuutoksen kannalta luonnonvarojen kulutuksen vähentäminen on erittäin keskeistä, joten nämä kaikki ovat kytköksissä toisiinsa.

Mutta kiitos kaikille hyvästä keskustelusta ja myöskin tästä hyvin yksimielisestä asian tilan toteamisesta, että nyt tarvitaan niitä muutoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteen KAA 7/2019 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 3/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 23/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 3/2020 vp sisältyvän päätösehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Päätösehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 124/2020 vp

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2020 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 22/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 122/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä 2.10.2020 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 69/2020 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 7.10.2020 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen